
FELADATBANK 1.

ALAPOZÁS

A hallási figyelem fejlesztése
A hallási figyelem fejlesztése hangzó háttérrel
Hallási differenciálás zörejekkel
Hallási differenciálás szeriális nehezítéssel
Hallási differenciálás alak-háttér nehezítéssel
Hallási alak-háttér differenciálás beszédhangzókkal
Beszédhangok megkülönböztetése képzés szerint
Hallási emlékezet fejlesztése, szeriális szint
Tapintójátékok
Vizuális alak-háttér felismerés
Vizuális betűdifferenciálás
Takto-kinetikus betűfelismerési gyakorlatok
Olvasólapok a hangzók differenciálására

Készítette: Sósne Pintye Mária

1. A HALLÁSI FIGYELEM FEJLESZTÉSE

1.1 HANG A TÉRBEN – ZENEDOBOZ

Egész osztállyal játszható gyakorlat, már az első osztály kezdetétől. Szükséges hozzá egy felhúzható kis zenedoboz vagy bébijáték (lehetőleg ne erős, inkább finom hangja legyen).

A tanár megkéri a gyerekeket, hogy csukják be a szemüket, boruljanak az asztalra. Majd elhelyezi kissé felhúzza a játékot az osztályterem egyik zugában, úgy, hogy ne legyen látható. A gyerekek csak fülelnek. Amikor a hang megszűnik, a tanító jelentkezés alapján vagy másképp kiválaszt 5-6 gyereket, akik elindulnak az immár hangot nem adó tárgyat megkeresni annak alapján, hogy hol hallották. Aki megtalálja, az dughatja el legközelebb. Olyan helyet is választhatunk a tárgynak, ahol hangja módosítottan szólal meg, pl. szekrénybe, polc alá rejtjük stb.

Nagyon változó, hogy melyik gyerek hallja valóban, milyen irányból és hogy mikor találja meg a tárgyat. Annál nehezebb a feladat, minél jobban bezengi a hang a teret. Ha nem áll rendelkezésre zenedoboz, és a tanító szólaltat meg egy hangszert, először ütős hangszert (pl. dobot szólaltasson meg); csak később használjon csengőt, vagy más – a teret betöltve zengő – hangszert.

1.2 HANG A TÉRBEN – CSÖRGŐSIPKA

Egész osztállyal játszható gyakorlat, már első osztálytól. Inkább tornateremben vagy játékszobában kezdeményezzük. A gyerekek egy helyben ülnek vagy állnak, becsukott szemmel. Az egyik gyerek csörgősipkát tesz a fejére, vagy csengős pántot a kezére, lábára. Ő járkal a teremben fel és alá. Egy pillanatban megáll. A többieknek – még szintén csukott szemmel – rá kell mutatniuk a térben arra a pontra, ahol megállt a csörgősipkás. Azok közül válasszunk új zajkeltőt, aki a legközelebbi pontra mutatott rá.

2. A HALLÁSI FIGYELEM FEJLESZTÉSE HANGZÓ HÁT-TÉRREL

2.1 HANG A TÉRBEN – TÖBB ZENEDOBOZ

Az 1.1-es játék nehezített változatát akkor játszhatjuk, ha több gyerek is behozza zenedobozát, amelyek más-más hangszínen vagy más dallammal szólnak. Minden padosor vagy csoport kap egy zenedobozt. Meghallgatják „saját” zenedobozuk hangját. Ezután mindenki becsukja a szemét, a tanító felhúzza a dobozokat, és mindegyiket elhelyezi a terem más-más zugában. Amikor ez megtörtént, a gyerekek rögtön fölállnak, és a saját csoportjuk zenedobozát igyekeznek megtalálni a sok hang között. Nagyon fontos, hogy maguk a gyerekek csöndben legyenek!

Annak a csoportnak sikerült a feladat, amelynek a tagjai az alatt az idő alatt találták meg a zenedobozt, míg az szól. Jutalmul ők rejthetik el a következő körben a dobozokat.

A játék nehezebb, ha egyre több hang hallatszik egyszerre a térben, valamint akkor, ha csak akkor keresgélhetnek a csapatok, ha már elhallgattak a dobozok.

2.2 HANG A TÉRBEN – TÖBB CSÖRGŐSIPKA

Az 1.2-es játék nehezítéseként játszható, de még kifinomultabb hallási figyelmet igényel, mint a 2.1-es. Több gyerek egy-egy testrészére adunk csörgő vagy olyan – más hangot adó – tárgyakat, amelyek hangszíne, hangadásuk jellege, esetleg erőssége különbözik. Maguk a gyerekek is kitalálhatják napról napra, milyen zajkeltő eszközöket használjanak. A tárgyak megválasztásában az a fontos, hogy az illető magán tudja hordani, vagyis a gyerek mozgása keltse a zajt. Így az is előfordulhat, hogy több egyforma zajforrással „felszerelt” gyerek is van, akik csak úgy különböztethetők meg, hogy az egyik fut, a másik sétál, a harmadik csak lassan vánszorog. Annál nehezebb a hangforrások megkülönböztetése, minél több zajforrást kell nyomon követni.

A csörgőkkel „felszerelt” gyerekek különböző irányokban, esetleg különböző sebességgel mozognak, becsukott szemű, egyhelyben ülő csoporttársaik pedig igyekeznek a többi zaj közül kiválasztani saját zajforrásuk helyét. A tanár intésére a mozgó „zajforrások” megállnak, majd a csoport ülő tagjai igyekeznek rámutatni saját „zajforrásuk” pontos helyére. Az a csoport, amelynek ez a legjobban sikerült, készíthet másnapra egy új, emberre szerelhető zajforrást.

3. HALLÁSI DIFFERENCIÁLÁS ZÖREJEKKEL

3.1 FELÜLETEKEN KELTETT ZÖREJEK

A játék egész osztállyal, már elsőtől játszható. Először kiválasztjuk azokat a felületeket az osztályteremben, amelyekkel játszani fogunk (ablaküveg, padló, fal, plakát, faliújság, ablakkeret, asztallap, székláb, fiók, székkárpit stb.). Minél több felület hangzását kell megkülönböztetni, annál nehezebb a játék, és a gyerekek számára annál nagyobb kihívás. Minél nehezebb, általában annál izgalmasabbnak találják.

A gyerekek becsukják a szemüket, a tanító pl. kopog a felületen, majd visszaáll a gyerekek elé. A gyerekek kinyitják a szemüket, és (jelentkezéssel) megmondják, melyik felületen szólt a kopogás. Fontos, hogy a helyes válasz elhangzása után a tanító újra előidézze a zajt, hogy a gyenge akusztikus készségekkel rendelkező gyerekek is azonosíthassák. Akkor lehetünk elégedettek, ha már ők is biztos válaszokat adnak. Az egyik helyesen válaszoló adhatja a következő zajt.

Úgy is nehezíthetjük a felismerést, ha nemcsak kopogással, hanem simítással, kaparással, tenyérütéssel, ujjbeggyel is adhatunk hangot. A gyerekeknek így azt is meg kell mondaniuk, hogy hol és milyen módon szólalt meg a hang. (Persze a lehetséges módokról minden játék előtt meg kell egyeznünk.)

3.2 SÍPOLÓ ÁLLATOK

Első osztálytól játszható. Sok gyereknek van kisgyerekkorából maradt kedvenc sípoló gumiállata. Kérjük meg a gyerekeket, hozzanak ilyeneket. A gyerekek aktuális hallási megkülönböztető képességétől függően válaszszunk ki közülük néhányat, amelyeknek kisebb vagy nagyobb mértékben különbözik egymástól a hangszíne.

Hallgattassuk meg a kiválasztott hangokat külön-külön, majd a gyerekek becsukják a szemüket. Megszólaltatunk egy játéktárgyat, majd amikor a tanító már letette a tárgyat, a gyerekek kinyitják a szemüket, és igyekeznek (lehetőleg jelentkezéssel) megmondani, melyik tárgy hangját hallották. A jól válaszoló gyerek választhatja legközelebb a zajforrást.

4. HALLÁSI DIFFERENCIÁLÁS SZERIÁLIS NEHEZÍTÉSSEL

4.1 FELÜLETEKEN KELTETT ZÖREJSOROZAT

A 3.1-es feladatot nehezítjük, ha egymás után több felületet is megszólaltatunk. A gyerekeknek ilyenkor nem csak a megszólaló felületet kell felismerniük, hanem a sorrendre is pontosan emlékezniük kell. Az elhangzás után – ilyenkor a tanító már a gyerekek előtt áll – jelentkezés alapján kiválasztott gyerek magukon a felületeken, az elhangzott sorrendben ismétli meg a zajkeltést. Ha pontosan ismételt, ő talál ki újabb sorozatot. 2-3 elemű sorozattal kezdhetünk, de az évek során akár hétig is „feltornázzhatjuk” az elemszámot.

Ajánlatos először csak egyetlen mozzanattal, pl. simítással végezni a gyakorlatot. Később egyre újabb hanghatásokat idézhetünk elő.

4.2 SÍPOLÓ SOROZAT

A 3.2-es feladat nehezített változata, melyben egész sorozathangzást hozunk létre, míg a gyerekek csukva tartják a szemüket. A módszer az előző feladattal megegyező. A jelentkező gyerekek az elhangzás sorrendjében kell megismételniük a sípolást. Az elemszám itt is 2-3-tól 7-ig emelkedhet. Figyelnünk kell a fokozatosságra, nehogy a gyenge akusztikus figyelmű gyerekek lemaradjon.

5. HALLÁSI DIFFERENCIÁLÁS ALAK-HÁTTÉR NEHEZÍTÉSSEL

5.1 FELÜLETZÖREJEK EGYSZERRE

A játék a 3.1-es nehezített változata. A felületen keltett hangok két vagy több gyerek segítségével egyszerre, de más-más módon szólalnak meg. Például: az egyik gyerek az ablaküvegen kopog, míg a másik az asztalra csap a tenyerével. Minél több a zajforrás, annál nehezebb kihallani az egyes konkrét zajokat és a hozzá tartozó felületeket. Ez a feladat akár negyedik osztályig is játszható. Egyrészt élesíti a gyerekek hallási figyelmét, megkülönböztető képességét, másrészt nyugalmat varázsol az osztályba.

5.2 SÍPOLÓ HANGOK EGYSZERRE

A 3.2-es játék nehezített változata, melyben két vagy több gyerek egyszerre hozza létre – sípoló állatokkal – a különböző hangokat. A gyerekeknek pedig fel kell ismerniük a zajtömegből, melyik állathangok szóltak pontosan. Az elemszámok növekedésével nehezíthetjük a feladatot akár negyedik osztályig. Az előzőekkel együtt arra is használhatjuk, hogy lecsendesítsük és megnyugtassuk a gyerekeket.

6. HALLÁSI ALAK–HÁTTÉR DIFFERENCIÁLÁS BESZÉD-HANGZÓKKAL

6.1 TIKTAK-BUMM JÁTÉK

Klasszikus hangleválasztásos, szógyűjtő jellegű játék – társasjáték formában is kapható. Betűtanulásnál, hallási differenciálás fejlesztésére nagyon alkalmas. Főként csoportban, párban játszható, mert osztályszinten vontatottá válik. Amennyiben a társasjáték változat nem áll rendelkezésre, néhány tojásfőzésre rendszeresített stopperórát (kb. három percre állítva) vagy kis homokórát is használhatunk.

A játék könnyebb változata, ha a csoport tagjainak sorban ugyanazzal a kezdőhanggal kell szavakat mondaniuk. Ebben az esetben az egyik gyerek elé egy újságot vagy más, szöveggel teleírt lapot teszünk. Ő becsukja a szemét, majd ceruzával rábök egy betűre. Ennek kezdő hangjával kell a csoport minden tagjának egy-egy szót mondani, úgy, hogy a társasjáték „bombáját” vagy a stopper-, illetve homokórát egy-egy helyes szó után rögtön a következő csoporttagnak adják tovább. Számolni lehet, hogy hány gyerek kezében volt az óra, amíg megszólalt, azaz hány, ugyanazzal a hanggal kezdődő szót tudtak a gyerekek. Ha a csoportok között versenyt szeretnénk, akkor ne az abszolút értéket nézzük, vagyis hogy melyik csoportnak volt a legtöbb kimondott szava, hanem a hangok versenyezzenek: melyik hanggal sikerült az egyes csoportoknak a legtöbb szót gyűjteniük.

A nehezebb változatban az előzőleg kimondott szó utolsó hangját kell leválasztani, és avval kezdődő új szót mondani. Itt nincs szükség betűbökésre, csak arra figyeljünk, hogy mindig más-más csoporttag mondja a kezdő szót. A szó kimondása után ebben az esetben is tovább kell adni az órát a következő csoporttagnak. Addig tart egy forduló, amíg az óra meg nem szólal.

Célszerű vegyes csoportokban játszani, mindenütt legyenek jó és gyengébb hallási differenciáló képességű gyerekek.

6.2 SZÍNES HANGOK – ALAPJÁTÉK: KEZDŐHANG, UTOLSÓ HANG

Klasszikus hangleválasztásos játék, mely az előbbtől eltérően a belső hallás fejlettségére épül. Fontos, hogy a gyerekek csak nagyon halkán vagy éppen magukban mondják ki a színek nevét. A feladat egyszerű, jó ellenőrzési lehetősége miatt az egész osztállyal, csoportban, párban is játszható.

ELŐKÉSZÍTÉS

Ahány gyerekekkel szeretnénk játszani, annyi példányban kell rendelkezniünk színespapír-készlettel, amely kis lapocskák formájában a következő jól megkülönböztethető színeket tartalmazza: kék, zöld, türkiz, piros, bordó, barna, lila, narancs, sárga, barack, rózsaszín, fehér, fekete, szürke, arany, ezüst. A gyerekek tehát kivágják (esetleg előbb keménypapírra ragasztják) a lapocskákat, majd maguk elé helyezik őket. (Egy kisebb és egy nagyobb lapocskából álló sorozatot a mellékletben található. Sajnos a számítógépen az arany és az ezüst szín nem igazán különül el a sárgától, illetve a szürkétől, ezért ezek helyett inkább arany, illetve ezüst filccel, festékkel beszínezett vagy megfelelő öntapadós fóliával, alufóliával vagy szaloncukor-papírral borított lapocskát ajánlunk.)

Mikor minden gyerek előtt az asztalon ott van a színes készlet, akkor a tanító feladatot ad: *Mutasd fel azt a színt, aminek a neve „B” hanggal kezdődik!* Minden tanuló kiválasztja a megfelelő(ke)t, és színes felét a tanító felé fordítva felemeli. A tanár egy pillantással ellenőrizni tudja, hogy ki emelt fel jót, majd mindenki visszatesszi a padra a lapocskáját. Majd jön a következő kérés: *Most azt emeljétek fel, amelyiknek a neve „SZ” hanggal kezdődik!* És így tovább...

Ennél kissé nehezebb változat, ha a szó utolsó hangjára figyelnek a gyerekek. A játék menete itt is ugyanaz: *Melyik szóban hallod az „R” hangot a végén?*

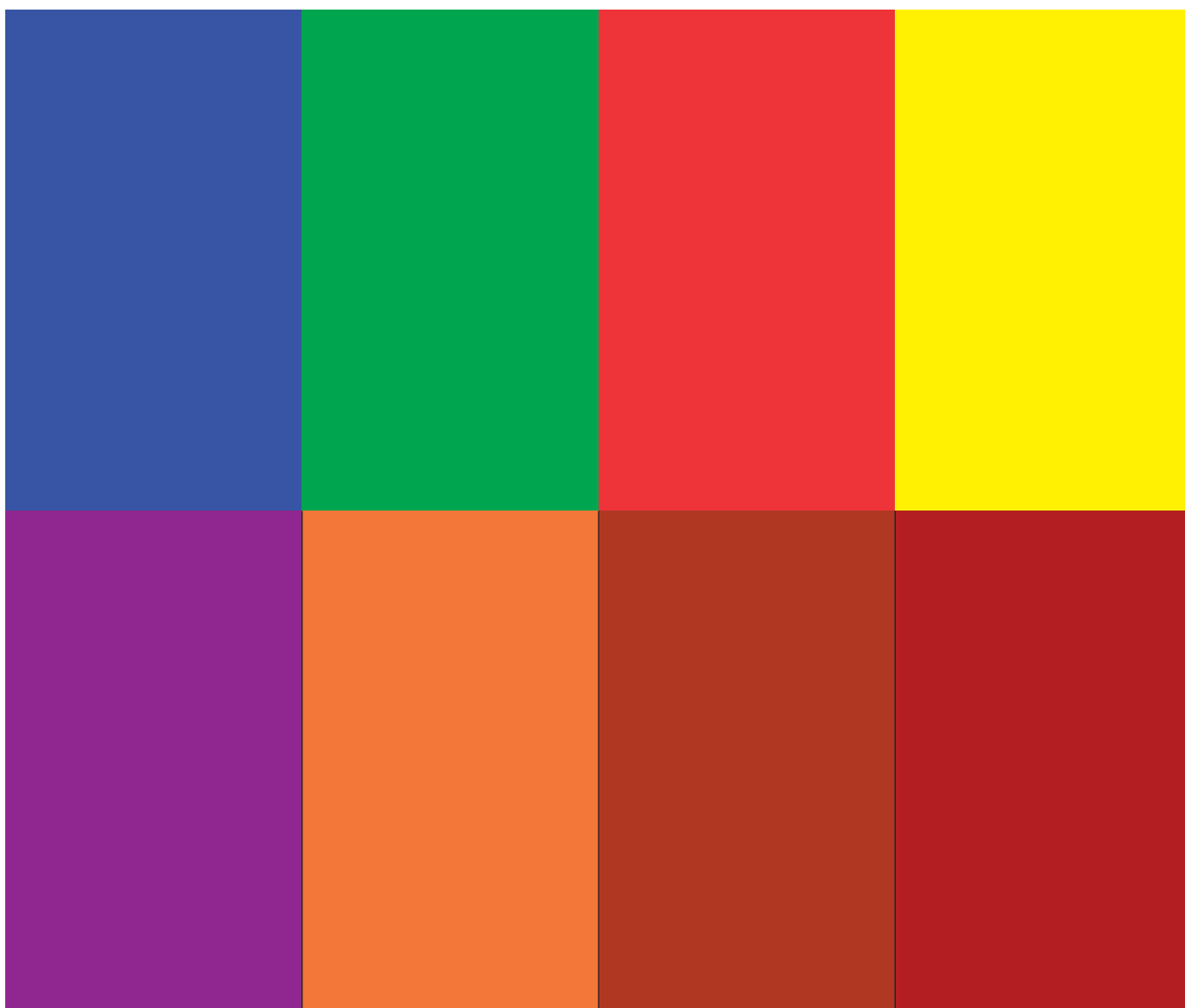
Ennek kombinációja: *Minden olyan színt emelj fel, ahol az „E” hang a szó elején vagy végén hallatszik!*

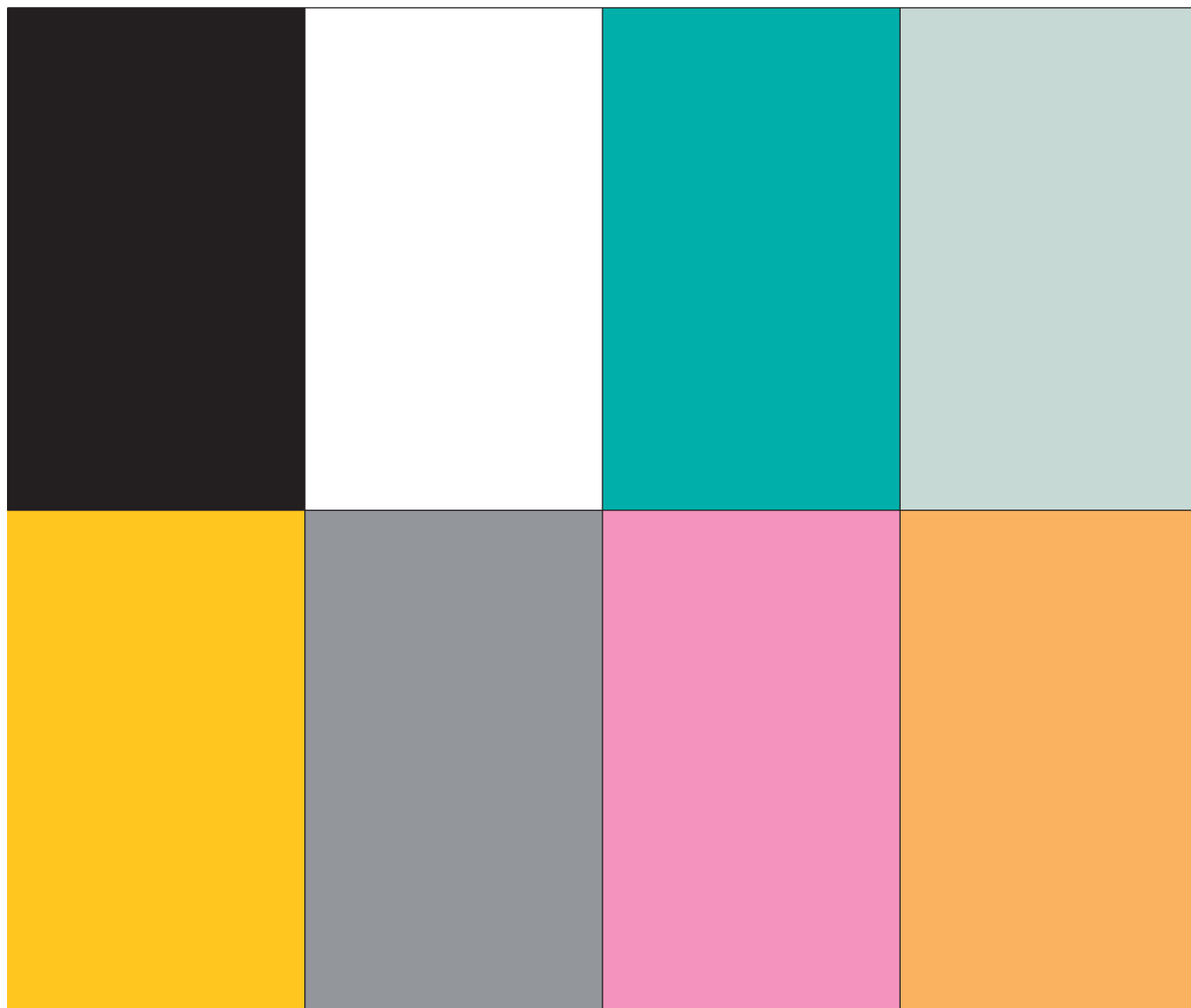
6.3 SZÍNES HANGOK – „MI VAN BENNE?”

A játék a 6.2-es játék nehezített változata. Ugyanazt az – imént már leírt – előkészítést igényli. Most azonban csak olyan színt emelhetnek fel a gyerekek, ahol a szóban belül hallják az adott hangot. (De nem az elején és nem is a végén!) Például: *Emelj fel minden olyan színt, melynek nevében az „R” hangot hallod, de nem a legelején és nem a legvégén!* (Ekkor a szürke, arany, barna, bordó, narancs, Barack mind jó megoldás, de a rózsaszín nem.) Mássalhangzók és magánhangzók kiemelésére egyaránt sok lehetőség kínálkozik.

6.4 SZÍNES HANGOK – TELJES HANGANALÍZIS

A fokozatosan nehezedő 6. feladatsor legnehezebb, hangzóanalízist követelő változata, ha a hangzó hangsorban elfoglalt helye szerint kérjük a válogatást: *Azt a színt emeld fel, amelynek nevében az „L” a harmadik hang!* Ilyenkor jó megoldás a lila és a zöld. Ez a feladat minden helyesírási feladat előkészítését is szolgálhatja, nem csak a betűtanulás időszakában hasznos.

6.5 TAPINTHATÓ HANGOK

Eszközигényessége miatt egyénileg, párban vagy csoportban játszható feladat. Kell hozzá egy vászonzsák, amelybe legalább hat (később több) jól felismerhető tárgyat teszünk. A gyerek többféle kérést kaphat.

Fogj a kezébe egy tárgyat!

- Mondd meg, hogy a neve milyen hanggal kezdődik!*
- Mondd meg, hogy a neve milyen hanggal végződik!*
- Van-e a nevében „Z” hang?*
- Mi a nevének 5. hangja?*

Ezután közösen megnézzük a tárgyat, igaz volt-e a válasz vagy sem.

Ez a játék kétszeresen is jó a figyelemzavaros gyerekek számára, mert maga a tapintás segít a figyelmet fókuszálni, másrészt a már fókuszált figyelem miatt a hanganalízisben jobb eredményt fognak elérni. A játék tulajdonképpen a tapintás-hallás intermodális funkcióját fejleszti, ezért az intermodalitás fejlesztésére is alkalmas.

7. BESZÉDHANGOK MEGKÜLÖNBÖZTETÉSE KÉPZÉS SZERINT

A betűtanulást alapvetően kétféle tévesztési lehetőség nehezíti, az egyik a hangzási, a másik a vizuális hasonlóság. Vannak olyan betűpárok, amelyeknél ezek együttesen jelennek meg. A hallási differenciálással a hangzási hasonlóságon alapuló betűtévesztések oldhatók fel. Míg a bevezető gyakorlatokat minden gyerek számára ajánljuk, a betűdifferenciálási feladatokat már csak az akusztikusan tévesztő gyerekek számára. Ezeket a feladatokat később olyan olvasólapok is követik, amelyeket akusztikus tévesztések megszüntetésére dolgoztunk ki.

7.1 MAGÁNHANGZÓK AKUSZTIKUS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSE

Az akusztikus megkülönböztetést végezhetjük csoportosan, párban vagy egyénileg is. Mivel a gyenge megkülönböztető képességű gyerekek általában nehezen olvasnak, feladatlapokat eleinte még nem használhatunk. A tanító az egyéni differenciálással élve, az önálló munka során nyújt szóbeli segítséget az adott gyerek(ek)nek.

A magánhangzók akusztikus megkülönböztetésekor megfigyeljük a gyerekekkel az

- ajakállást: formát és nagyságot egyaránt;
 - az ejtési időtartamot.
- (A zöngésséget általában nem említjük külön, hiszen mindegyik magánhangzó zöngés.)

A GYAKORLÁS NEHÉZSÉGI SORRENDJE

- a) Egy-egy betűpár esetében mind a két betű hangját kiejti a gyerek, akusztikus tulajdonságait megfigyeli és megnevezi. Pl.:
„Ú” – kicsi kerek a szám, hosszan mondom (ha a torkomra teszem a kezem, érzem, hogy morgós – zöngés – hang).
„Ó” – kicsit nagyobb és kerek a szám, hosszan mondom (ha a torkomra teszem a kezem, érzem, hogy morgós – zöngés – hang).
- b) Majd megfogalmazzuk a kiejtésbeli hasonlóságokat. Pl.: Ú – Ó
Hasonlóság, hogy mindkettőnél kerek a száánk és viszonylag kicsi, mindkettőt hosszan mondjuk (mindkettő „morgós” hang).
- c) Majd megfogalmazzuk a kiejtésbeli különbségeket. Pl.: Ú – Ó
Különbség, hogy az „Ú”-nál kisebb a száánk, az „Ó”-nál kicsit nagyobb.
- d) Mondhatunk olyan állításokat is, amelyekről a gyerekeknek el kell döntenie, hogy igaz-e.
Pl.: Az „Ó”-nál nagyobb a száánk, mint az „Ú”-nál. IGAZ
- e) Ezután szógyűjtést rendezünk, mindenki igyekszik olyan szavakat gyűjteni, amelyeknek az elején szerepel az „Ó” vagy az „Ú” hang. A kitalált szavakat két oszlopba le is írhatják vagy rajzolhatják, a megfelelő betű alá. Ha nem megy a gyerekeknek a szógyűjtés, segíthetjük találós kérdésekkel, pl. „Ó”-hoz: Mivel mérjük az időt? Segíthet az is, ha az osztályban lévő tárgyak között keresnek pl. „Ó” betűvel kezdődőt.
- f) Találjon ki a gyerek vagy találjunk ki közösen olyan verset vagy mondatot, amelyben a lehető legtöbb „Ó” hanggal kezdődő szó van. Próbáljuk megjegyezni. Minden gyakorlás elején mondjuk el.
- g) Mondjunk a gyerekeknek egy szót, és kérjük meg, hogy rakjon ki sorban annyi kék korongot, ahány betű van a szóban. Azt a korongot fordítsa át pirosra, ahányadik az adott szóban az „Ó” betű.
- h) A leggyakoribb kiejtési hasonlóság miatt tévesztett betűpárok (gyakran ezek betűformája is hasonló):
a–á, e–é, o–ó, u–ú, ö–ő, ü–ű, o–u, ó–ú, o–ő, ó–ő, u–ü, ú–ű, ö–ü, ő–ű.
Célszerű az egyes tévesztett hangpárokkal az egész gyakorlási algoritmust végigvinni, majd másik párt választani, de 4-6 hét múlva szükség esetén újra visszatérni az előzőekre. Esetleg a később leírt (XII. fejezet) taktokinetikus betűdifferenciálással kössük össze. A legutolsó feladatlap választékból a betűnek megfelelő gyakorlatra csak ezután térjünk át.

7.2 MÁSSALHANGZÓK AKUSZTIKUS MEGKÜLÖNBÖZTETÉSE

Az akusztikus megkülönböztetést végezhetjük már első osztálytól, csoportosan, párban vagy egyénileg is. Mivel a gyenge megkülönböztető képességű gyerekek általában nehezen olvasnak, feladatlapokat eleinte ne alkalmazzunk. A tanító az egyéni differenciálással élve, az önálló munka során nyújthat szóbeli segítséget az adott gyerek(ek)nek.

A magánhangzók akusztikus megkülönböztetésekor megfigyeljük a gyerekekkel:

- A képzés helyét (pl.: ajakkal képzett, nyelvvel képzett, fogakkal és ajakkal képzett).
- A képzés jellemző mozzanatát (felpattanó hang vagy folyton szóló hang). Ezt a legjobban úgy érzékeltethetjük, ha a tenyeret a száj elé tesszük, ezzel érzékelve, hogy zár- vagy réshangról van-e szó.
- Megfigyeljük, hogy a szánkon vagy az orrunkon jön ki a levegő (ez a nazális hangzók: m, n, ny miatt fontos).
- A zöngésséget torokra tett kézzel érzékeltetjük.

A GYAKORLÁS NEHÉZSÉGI SORRENDJE

- a) Egy-egy betűpár esetében mind a két betűt kiejtjük, és elmondjuk akusztikus tulajdonságait, mint pl.: „F” – az ajkunk és a fogunk találkozik, folyamatosan szóló hang, a szánkon jön ki a levegő, nem morgós hang (ha a torkomra teszem a kezem, érzem, hogy zöngétlen hang). „V” – az ajkunk és a fogunk találkozik, folyamatosan szóló hang, a szánkon jön ki a levegő, morgós hang.
- b) Megfogalmazzuk a kiejtésbeli hasonlóságokat. Pl.: F–V
Hasonlóság, hogy mindkettőnél az ajkunk és a fogunk találkozik, mindkettő folyamatosan szóló hang, mindkettőnél a szánkon jön ki a levegő.
- c) Megfogalmazzuk a kiejtésbeli különbségeket. Pl.: F–V. Különbség, hogy az „F” nem morog, a „V” morgós hang.
- d) Mondhatunk olyan állításokat, amelyekről a gyerekeknek el kell dönteni, hogy igaz-e. Pl.: A „V” nem morgós hang. NEM IGAZ
- e) Ezután szavakat gyűjtünk. Mindenki igyekszik olyan szavakat gyűjteni, amelyeknek az elején szerepel az „F” vagy a „V” hang. A megtalált szavakat két oszlopba le is írhatják, rajzolhatják, a megfelelő betű alá. Ha nem megy a gyerekeknek a szógyűjtés, segíthetjük találós kérdésekkel, pl. az „F”-hez: az erdőben sok van belőle. Segíthet az is, ha az osztályban lévő tárgyak között keresnek pl. „F” hanggal kezdődőt.
- f) Találjon ki a gyerek vagy találjunk ki közösen olyan verset, mondatot, amelyben a lehető legtöbb „F” hanggal kezdődő szó van. Nem baj, ha értelmetlen halandzsza, csak a hangzás a fontos! Próbáljuk megjegyezni.
- g) Mondjunk a gyerekeknek egy szót, és kérjük meg, hogy rakjon ki sorban annyi kék korongot, ahány betű van a szóban. Azt a korongot fordítsa át pirosra, ahányadik az adott szóban az „V” betű.

A fenti feladatsort fokozatosan, több órán át végezzük, mindig csak annyit haladva, amennyit a gyerek még sikeresen elvégez.

A leggyakoribb kiejtési hasonlóság miatt tévesztett betűpárok általában a fent felsorolt képzési ismérvek közül csak egyben térnek el egymástól, a többiben általában megegyeznek (gyakran ezek betűformája is hasonló).

- A képzés helye szerint térnek el egymástól: ny–ly, gy–ly, ty–ly, ty–ny–ny–n, gy–j, s–sz, zs–z;
- csak a zöngésségben térnek el egymástól: b–p, d–t, g–k, v–f, z–sz, zs–s, gy–ty;
- a képzési mozzanatban térnek el egymástól: sz–c, s–cs, gy–g, gy–d, cs–t.

Célszerű az egyes tévesztett hangpárokkal az egész gyakorlási algoritmust végigvinni, majd másik párt választani, de 4-6 hét múlva szükség esetén újra visszatérni az előző párokra, a később leírt (12. fejezet) taktokinétikus betűdifferenciálással összekötve. A feladatlapok választékából a betűnek megfelelően kizárólag a gyakorlási folyamat végén kezdjük el megoldani.

8. A HALLÁSI EMLÉKEZET FEJLESZTÉSE, SZERIÁLIS SZINT

8.1 BEVÁSÁRLÓLISTA

A gyerekek csoportokban vagy párokban dolgoznak.

Most vásárolni megyünk. Mindenki mond egy dolgot, amit szeretne megvenni. Sorban haladunk, az első ember mond egy szót, a következő megismétli azt a szót, amit az előző mondott, aztán ő is mond egy dolgot, amit meg szeretne venni, és így tovább. Addig mondjuk, amíg mindenki pontos sorrendben el tudja mondani, hogy mi mindent veszünk.

A csoportok önmaguk teljesítményével versenyezzenek (hány dolgot tudtak megjegyezni akkor, amikor ezt utoljára „játszottuk”); saját rekordjukat igyekezzenek túlszárnyalni.

8.2 PÓKFONAL JÁTÉK

A gyerekek kis csoportokban dolgoznak. Kellék: csoportonként egy gombolyag vastag fonal. Az egy csoportban lévő gyerekek egymással szemben üljenek az asztal körül vagy a földön. Az első, akinek a kezében a gombolyag van, mond egy szót (lehet tematikus is a szógyűjtés, pl.: mindenki állatnevet mond), megfogja a fonal végét, és a körben tovább dobja a gombolyagot egy másiknak (tetszőleges helyre). Aki a gombolyagot megkapta, kimondja az előző gyerek által mondott szót és a sajátját, majd megfogja a fonalat, de továbbdobja a gombolyagot. A következő szintén elismétli sorrendben az eddig hallott szavakat, ő is mond egyet, megfogja a fonalat, de továbbdobja a gombolyagot. Előbb-utóbb a fonalból pókhálószerű szövedék lesz. Addig ismétlődik ez így, míg valaki nem tudja elmondani az előző szavakat. Ő ekkor elindul, visszafejteni a hálót. Mindenki, akihez odaér, csak a saját maga által mondott szót mondja el. Így újra megismétlődik a sorozat. Végül eljut az elsőig, akinek a kezében volt először a gombolyag.

9. TAPINTÓJÁTÉKOK

9.1 KÉTKEZES TÁRGYFELISMERÉS

A gyerekek csoportokban vagy párokban játszanak. Kellék: csoportonként két vászonzacskó, valamint legalább hat pár tárgy (később a párok száma bővíthető). A pár egyik felét az egyik, másik felét a másik vászonzacskóba tesszük. Egy gyerek mindkét kezével egyszerre nyúl a vászonzacskókba; feladata, hogy két egyforma tárgyat húzzon ki mind két kezével. Csak akkor emelje ki ezeket a zacskóból, ha tapintás útján biztos az azonosságban. Adja tovább a zacskót a társának. Így húznak a gyerekek addig, míg el nem fogynak a párok.

A feladat annál nehezebb, minél jobban hasonlítanak egymáshoz a tapintandó tárgyak, valamint minél több tárgy van a zacskóban. Az is nehezítés, ha olyan tárgyakat teszünk a zacskóba, amelynek nincsen neve, pl. virágboltban kapható száraz terméseket.

Nyugtalan gyerekeknek nagyon jó elfoglaltság akár óra kezdetén, akár óra közben is.

9.2 ÜGYI BOCI (BLINDE KUH)

Kellék: (Ravensburger) tapintós játék. (Tárgyak síkra vetített képeit lehet tapintással felismerni, több nehézségi fokozatot tartalmaz.) Nagyon jól használható figyelemzavaros gyerekek esetében 1–4. osztályig. Egyéni vagy páros játékra javasoljuk.

Még az óra előtt kiválasztunk a gyerekeknek megfelelő nehézségben 5-7 formát. Bekötjük a szemét. Csukott szemmel, a forma letapogatásából meg kell mondania, mit ábrázol a forma. (Lehet úgy is, hogy a szem bekötése helyett vászonzacskóba tesszük a tárgyakat, így a gyerek önmagát tudja ellenőrizni.) Ha kitalálta, visszateheti a gyűjtődobozba. Ha nem, félreteszi, majd a végén visszatér rá. A ki nem talált formákat a következő alkalommal is elővesszük, s mindaddig gyakoroljuk felismerésüket, míg fel nem ismeri azokat.

A következő nehézségi fokozatban ki kell válogatnia a vászonzacskóból az azonos főfogalom alá tartozó tárgyakat. Itt kétfajta instrukciót adhatunk, pl.:

a) Keress meg minden gyümölcsöt!

b) Több, egy szempontból hasonló tárgy került a zacskóba. Melyek ezek a tárgyak, mi a közös bennük?

10. VIZUÁLIS ALAK-HÁTTÉR FELISMERÉS

10.1 MI VÁLTOZOTT?

A játék folytonosságot biztosít a tanítási napok között. Arra készíti a gyerekeket, hogy pontosan figyeljék meg környezetüket, napról napra vegyék észre az apró különbségeket. Minden osztályfokon játszható – az első reggeli játék lehet. Azt feltételezi, hogy a tanító előbb érkezik az osztályterembe, mint a gyerekek

Kijelöljük a tanterem egyik részét, és megbeszéljük a gyerekekkel, hogy minden nap egy apró dolog megváltozik ezen a részen, figyeljék meg. Majd minden nap elején feltesszük a kérdést: „*Mi változott?*” A gyerekek vagy egyenként a fülünkbe súgathják (így egyénileg nyomon tudjuk követni a figyelem ingadozását), vagy felszólítunk egy jelentkező gyereket, aki megmondja, a többiek pedig csak azt mondják, egyetértenek vagy nem. Ez utóbbi vitathatatlanul gyorsabb, de csak egy gyermek éli át azt az élményt: „én vettem észre!”.

10.2 DIFFERIX

Finom vizuális megkülönböztetést fejlesztő társasjáték (kapható; Ravensburger gyártmány). Jól használható akár első osztálytól is egyéni, páros vagy kiscsoportos szervezésben egyaránt. Hat Lottó táblája különböző nehézségi fokú: legkönnyebb az „almás” és a „kukacos”, legnehezebb a „forgós” és a „kockás”. Egy táblán kilenc kép található, melyek csak kis részletekben (de minden képnél más-más részletben) térnek el egymástól. Egy-egy gyereknek egy táblát adunk, a hozzávaló kártyákkal együtt. Ha kezdő játékosról van szó, akkor előbb összehasonlítunk egymással néhány képet, és megfogalmazzuk, mi a különbség a két kép között. Ezután kérjük: *Nagyon jól figyelj meg a képeket, tedd mindegyiket oda, ahova való!* Ezt a gyerekek egyéni munkában oldják meg. A játékhoz javítókulcs is tartozik, ezzel a javítást is önállóan végezhetik el. Ha a javításnál jelen van a tanító, újra megfogalmazhatják együtt, hogy az alapkép és a helytelenül rátett kártya miben tér el egymástól, hol a valódi helye. Így erősebb fejlesztő hatást érhetünk el.

11. VIZUÁLIS BETŰDIFFERENCIÁLÁS

VIZUÁLISAN TÉVESZTHETŐ BETŰPÁROK ELKÜLÖNÍTÉSE

Az optikai hasonlóság miatt tévesztett leggyakoribb betűpárok fajtái:

- téri helyzet tévesztésből adódó: t-f, t-j, u-n, d-p, b-p, d-b, e-a, é-á, sz-zs;
- a formahasonlóságból adódó: u-ü, ú-ű, o-ő, ó-ó, ö-ü, ő-ű, h-n;
- kétjegyű-egyjegyű tévesztések: c-cs, s-sz, zs-z, gy-g, ty-t, ny-n, ly-l.

A DIFFERENCIÁLÁS MENETE

- A betűpár mindkét tagjáról elmondjuk (verbalizáljuk), milyen vonalközben (utcában laknak), milyen formájuk van, milyen irányba néz a forma (vagy néznek egyes részei).
- Megfogalmazzuk a két forma és téri elhelyezkedésük közötti hasonlóságot.
- Megfogalmazzuk a két forma és téri elhelyezkedésük közötti különbséget.
- A tanító megfogalmazhat állításokat a betűformáról és téri helyzetéről. A gyerek eldönti, melyik igaz és melyik nem. Pl.: A „t” betű kampója lefelé áll, az „f” betűé felfelé – IGAZ.
- Szógyűjtést rendezünk: Ki tud több olyan szót mondani, ami az adott betűvel kezdődik? Az akusztikus megkülönböztetésnél a szóírás helyett rajzoljanak a gyerekek. Nagyon fontos, hogy a megfelelő betű alatti oszlopba a legegyszerűbb szavakat leírják, mert a betű írásának mozgásos beidegzése segít a betűképet rögzíteni. Ha az önálló írás nem megy, másolás útján írja a gyermek.
- Mindig vegyünk igénybe valamilyen taktokinetikus játékot (12. fejezet) is a betűforma, illetve az irányok rögzítésére.

Célszerű az egyes tévesztett betűpárokkal az egész gyakorlási algoritmust végigvinni, majd másik párt választani, de 4-6 hét múlva szükség esetén az előzőekre újra visszatérni. Több tévesztési lehetőség esetén az akusztikus differenciálással együtt végezni a vizuális és a takto-kinetikus megkülönböztetést.

12. TAKTO-KINETIKUS BETŰFELISMERÉSI GYAKORLATOK

12.1 BETŰKITÖLTÉS

Anyagszükséglet: folyékony ragasztó, különböző apró, szemes anyagok: gríz, mák, lencse, konfetti stb., vastag fonal, gyurma.

A mellékletben található nyomtatott kisbetű-párokot rajzlapra, kartonra ragasztva használhatjuk. Mindig csak egy betűpárt vagy akár csak egy betűt használjunk.

KITÖLTÉSI MÓDOK

- A tévesztett betűket egyenként kenje be a gyermek ragasztóval, és a tálcán tárolt szemes anyagba nyomja bele, hogy vastagságuk megteljen. Ezután a kész betűt finoman végigsimítja, közben formáját, téri elhelyezkedését szóban megfogalmazzuk.
- A tévesztett betűt a rajznak megfelelően a gyermek gyurmából megformálja. Ezután a kész betűt finoman végigsimítjuk, közben formáját, téri elhelyezkedését szóban megfogalmazzuk.
- A gyermek a tévesztett betű(ke)t egyenként ragasztóval bekeni, és a vastag fonalat a betűformán végigvezeti, majd a fonalat a betű végénél levágjuk. Ezután a kész betűt finoman végigsimítja, közben formáját, téri elhelyezkedését szóban megfogalmazzuk, egyben rögzítjük a fonalat.

TOVÁBBI FELHASZNÁLÁSI LEHETŐSÉGEK

Az így elkészült betűket gondosan tegyük el, mert tapintós betűfelismerési gyakorlatokat még sokáig végezhetünk velük; ezek szintén a forma és a téri helyzet elmélyítését, belső képpé válását segítik elő. Mindig csak néhány betűt tegyünk az asztalra, egy átlátszatlan kendő alá, kérjük meg a gyereket, tapintsa végig az egyik betűt, mondja meg, milyen betűformát ismer fel (önálló munka esetén rakja ki betűtáblájából a megfelelő betűt vagy írja le azt a füzetébe).

Vigyázzunk!!! Vannak olyan gyerekek, akik nem tapogatnak, hanem szinte ütögetnek a kezükkel, így nem képesek érzékelni a forma folyamatosságát. Itt először a mi segítségünkkel tapintsák végig a betűt, csak később hagyjuk egyedül tapintani őket. Csakúgy, mint a hátra írásnál, egy-egy új formát csak fokozatosan vezessünk be, a már biztosan felismert karakterek mellé.

12.2 HÁTRA ÍRÁS

A hát a legnagyobb tapintási felület a testen. Van olyan gyerek, akit érzékenyen érint, ha hozzáérnek a hátához, ezért ezt a gyakorlatot nagyon óvatosan vezessük be. Ugyanakkor érdemes próbálkozni, több időt hagyni a nehézségek leküzdésére, mert a hátra írt betűk nagyban növelik a tudatosságot a forma- és irányészlelésben, hiszen minden betű mozgásos megerősítést kap.

A GYAKORLAT MENETE

- A gyerek ne túl sok felső ruharéteget viseljen, mert ez csökkenti a betű érzékelhetőségét.
- A tanító (esetleg a tévesztett betűpárból) 1 nyomtatott kisbetűt határozott vonalvezetéssel, nagy méretben, lassan (hogy a forma észlelésre elég ideje legyen) a gyerek hátára rajzol.
- Amennyiben a gyermek nem tudja egy rajz után megnevezni a betűt, rajzoljuk le ugyanígy még egyszer.
- Ha második rajzolásra sem sikerül felismernie, rajzoljuk le harmadszor is, és egyidejűleg verbalizáljuk vonalvezetésünket. Mielőtt szavakkal kísérnénk mozdulatunkat, kérjük meg a gyereket: „Mondani is fogom, hogy mit rajzolok a hátadra. Próbáld elképzelni, amit mondok.” Pl.: álló egyenes, lent kampóban végződik, majd középen rövid fekvő egyenessel áthúzom az álló egyenest.
- Még egy segítséget adhatunk, ha a betű tábláját is elővesszük. Ekkor vizuálisan ismerheti fel a hátára rajzolt betűt.
- A tanító csak a legvégső esetben mondja meg, milyen betűt rajzolt, de utána rajzolja le rögtön még egyszer a gyerek hátára is.

Ha elegendő türelmünk van ahhoz, hogy a folyamat lassú legyen, tapasztalni fogjuk, hogy a gyerekek valódi belső képe keletkezik a betűformákról, mozgásosan is átélt, élő formák lesznek a számára. Fokozatosan bővítsük a hátra írt betűk számát. Először csak 2-3 betűvel próbálkozzunk, a már biztosan felismertekhez legfeljebb egy újat vegyünk a következő alkalommal. A hátra írást a jobb hatásfok miatt kiegészíthetjük más takto-kinetikus játékokkal is.

12.3 BETŰLEJÁRÁS

A betűlejárás két módon mehet végbe, zsinórból kirakott betű segítségével vagy tisztán belső kép alapján. Az utóbbi a végső cél, tehát minden betűnél el kell jutnunk ide. Ekkor lehetünk biztosak abban, hogy a gyerekek egy-egy betűről biztos formatudással rendelkeznek.

A GYAKORLAT MENETE

- A gyerek elé a padlóra sodrott zsinórból kirakjuk a nyomtatott kisbetű képét. A gyermek a betűvel szemben üljön, úgy, mintha a füzetében látná azt.
- Mikor már ülve jól megnézte, álljon fel, menjen végig a zsinóron a folyamatos vonalon tyúklépéssel, majd az áthúzásoknál, vesszőknél ugorjon a vonal elejére (ugyanúgy, ahogy a ceruzánkat is felemeljük a papírról).
- Járja végig a vonalat csukott szemmel is; csak az ugrásoknál nyithatja ki a szemét.
- Vegyük el a zsinórt, próbálja meg segítség nélkül lejárni az iménti betűformát.
- Annyi alkalommal ismételtethetjük, ahány alkalom szükséges ahhoz, hogy a zsinór nélküli lejárásban hozzávetőleg helyes formát kapjunk.

A feladat kombinálható más, takto-kinetikus gyakorlatokkal is, ez növeli hatásfokát.

13. OLVASÓLAPOK A HANGZÓK DIFFERENCIÁLÁSÁRA

Az olvasólapok használatát második osztálytól azoknak a gyerekeknek javasoljuk, akik főképpen az akusztikus és/vagy vizuális betűtévesztések miatt lassan, viszonylag sok hibával olvasnak. Mielőtt használjuk az olvasólapokat, fontos pontosan megfigyelnünk, hogy a gyerek mely betűket téveszti leggyakrabban (előzetes szakvélemény segítheti a tanítót). A betűtévesztés nem minden esetben válik diszlexiává.

A feladatok nem pótolják a logopédiai vagy más diszlexiás terápiát, illetve a reedukációt. A differenciálás eszközei azt a célt szolgálják, hogy a gyerek a tanórákon neki megfelelő, olvasási nehézségét csökkentő feladatot kapjon.

Amennyiben lehetséges, működünk együtt a gyermek logopédusával, fejlesztő pedagógusával, így segítséget kaphatunk ahhoz is, melyik feladatlapot válasszuk.

Az olvasólapok akkor használhatók bármilyen sorrendben, ha közülük az adott gyermek fejlettségi szintjének, tévesztett betűpárjainak megfelelően választunk. Törekedjünk arra, hogy a gyengén olvasóknak ne olyan betűpárok megkülönböztetését segítő olvasólapokat válasszunk, amely párok tévesztése az olvasási nehézséggel nem küzdőknél is gyakran előfordul, pl.: b–d, ű–ő.

A feladatlapok nemcsak az olvasási nehézséggel küzdőknek, hanem azoknak a gyerekeknek is segítséget nyújtanak, akiknek nyelvi képességeik fejletlenek, pl.: szűkös a szókincsük, mondatalkotási képességük fejletlen. A gyakorlatok a gyerekek figyelmét az apró nyelvi eltérések felismerésére irányítják, szókincsüket mobilizálják, beszédképességüket fejlesztik.

A feladatokat a lehető legegyszerűbben igyekeztünk megfogalmazni, így az olvasólapokat a gyerekek önállóan használhatják. Ugyanakkor nagyon fontos, hogy a tanító egy tanórán belül is időről időre kövesse figyelemmel a gyermek egyéni munkáját, segítsen a szómagyarázatokban, feladatértelmezésben, ellenőrizze a már kész feladatokat. Így tudja nyomon követni a gyerekek fejlődését. A feladatlapok rendszerének áttekintése is időt vesz igénybe, ezért az első feladatlapok megoldásában lényegesen többet kell segítenünk a gyerekeknek, mint a később. Sok a vizsziatérő feladattípus, így egyre önállóbban tudnak majd dolgozni.

Engedjük meg, hogy a gyerek félhangosan olvassa a szavakat, mondatokat, így az akusztikus csatornát is minden esetben bevonja a betűfelismerésbe.

A gyerekek ceruzával írjanak, így a hibát könnyen javíthatja maga a gyerek. Alapelve, hogy hibás írás ne maradjon se a feladatlapon, se a füzetben. Nem az a cél, hogy a gyerek lássa, mennyi hibát vét – ezért pirossal sose javítsunk bele munkájába –, hanem az, hogy önmagát javítsa, lassanként tanulja meg, hogy az önellenőrzést mindig el kell végeznie. Később már a konkrét hibára sem kell minden esetben rámutatnunk, elég csak annyit mondani: ebben a mondatban két hiba van, próbáld megkeresni.

Egy-egy feladatlap következetesen egy betűpár differenciálására irányul. Azonos betűpár megkülönböztetését általában több, különböző nehézségű feladatlap szolgálja. Az általunk alkalmazott sorrend mindig a szóolvasás nehézségét követi, így követik egymást a lapok.

Nyomatékosan felhívjuk a figyelmet arra, hogy a betűdifferenciálást, az olvasás fejlesztését ne a feladatlapokkal kezdjük! A feladatbankban sok olyan feladatot találunk, melyek közvetlenül a feladatlapok előkészítését szolgálják. Például az I.6, I.7, II.2, II.3 fejezetek közvetlenül ezt segítik, az I.2, I.4, I.5 fejezet feladatai ezt készítik elő.

Akár azt az algoritmust is követhetjük, hogy kiválasztunk egy betűpárt (pl.: „a–e”), majd az előkészítő gyakorlatokból választunk először hallási differenciálást szolgáló feladatot, (pl.: „Színes hangok” játék (I.6.2, I.6.3, I.6.4.) „A” és „E” hangok keresése. Ezután betű kitöltő feladat (II.3.1) következik, zsinórból ragasztja a betűt, le is tapintja azokat. Majd a hátra írás (II.3.2) az utolsó előkészítő lépés – szintén csak az „a” és „e” betű tekintetében, ezt közvetlenül a feladatlapok követik, kezdve a legegyszerűbben olvasható, hárombetűs szavakkal.

Azt a módszert is választhatjuk, hogy a betűtanulást első osztályban taktokinetikus és akusztikus gyakorlatokkal erősítjük meg. A lassabban fejlődő gyerekeknél ezeket a gyakorlatokat másodikban is folytatjuk, s csak erre épül rá az olvasólapok rendszere.

Az egyes feladatlapok felépítésében mindig a betűből mint legkisebb egységből indulunk ki, majd szótagon, szavakon át jutunk a mondatig. Az olvasás technikai és az olvasottak megértését jelentő mozzanatai szorosan összetartoznak, ezért arra készítjük a gyerekeket, hogy értsék mindazt, amit olvasnak. Ezért szerepelnek a lapokon szószedetek és az ezeket kérdésekkel, meghatározásokkal feldolgozó feladatok. Nem az a lényeg, hogy sokat és nehezet olvassanak, inkább az, hogy ha lassan is, de megértsék az olvasottakat. Ehhez nem a mondatok, hanem azok építőkövei, a szavak képezik az alapot. Ez olyan egység a nehezen olvasó számára is, amelyet átláthat, így strukturáltan olvashat. Nem biztos, hogy egy feladatlapot egy óra alatt tudunk feldolgozni; az a fontos, hogy tanulási folyamat azt sugallja a gyerekeknek: „Van időm arra, hogy megtanulj értő módon olvasni, s a tanítód segítségével a feladatok vezetnek téged ezen az úton.”

Célszerű, hogy a gyerekeknek külön dossziéjuk legyen a feladatlapok tárolására, mert otthon, házi feladatként is jól használhatók egyes feladatcsoportok. Gyenge olvasók esetében célszerű a szószedeteket is otthon többször elolvasatni, hogy a „szem szokja” az egyes szótípusokat, egyre kevesebb hibával és egyre gyorsabban olvasson a kisgyerek.

A szószedetek szinte mindig azonos szótagszámú, sőt azonos szerkezetű szavakat tartalmaznak. (Ha úgy látjuk, hogy a gyerekeknek túl sok nehézséget okoz ennyi szó elolvasása, akkor jelöljük ki a szószedet egy részét és a kiválasztott szavakhoz kapcsolódó mondatokat.) Ez a rendszer strukturáltabb olvasásra készítet, és megkönnyíti az egyes szótípusok olvasásának gyakorlását, sőt a helyes leírását is.

Ilyen tekintetben célszerű írásos gyakorlatokat is kapcsolni a feladatlapokhoz. Egy-egy szó, mondat füzetbe írása mindig kerüljön a gyakorló feladatok közé, akkor is, ha tudjuk, az írás és a helyesírás lassabban javul, mint az olvasás.

A feladatlapok megoldása nem kíván feltétlenül folyóírást, elfogadható, sőt a betűdifferenciálás szempontjából többnyire előnyös is, ha a feladatlapokon nyomtatott kisbetűvel írnak a gyerekek. Az is fontos, hogy a gyerek a saját írását vissza tudja olvasni, ezért adjunk mindig olyan feladatot is, hogy ezt gyakorolhassa!

Annak érdekében, hogy a teljes repertoár áttekinthető legyen, az olvasólapokat önkényes sorrendbe állítottuk. *Ez a sorrend nem jelenti a betűpárok gyakorlási sorrendjét*, de az egyes betűpárok gyakorlásán belül igyekeztünk a feladatlapokat szótípusok szerint nehézségi sorrendbe állítani. Lehet olyan gyerek is, akinek a kétszótagú szó könnyebben olvasható, mint egy zárt egy szótagú.

A feladatlapokon található néhány olyan kifejezés, amely a tanítók számára talán nem megszokott, ezek rövid magyarázatát a következőkben adjuk meg:

padlás (tető) – szoba – pince: A hármas vonalközt jelöljük így, melyhez egy házat is szoktunk eleinte rajzolni a vonalközbe, hogy a gyermek egy valóságos térhez tudja az elvont vonalszerűséget viszonyítani.

morgós – nem morgós: Ha a torkunkra illesztjük a tenyerünket, és szigorúan csak önmagában ejtjük a hangoikat, tapasztalni fogjuk, hogy az egyiknél rezeg a torkunk, a másiknál nem. Ha ezt a gyerekekkel kipróbáltatjuk, maga is meg tudja állapítani, melyik hang zöngés és melyik nem.

nevetős-mosolygós hangok: Az ajakterpesztéssel ejtett hangok (i – é – e) között az e-nél a legnagyobb a szánk, ezért azt szoktuk mondani, nevetős. Az i és é hangoknál inkább mosolygós.

13.1 MAGÁNHANGZÓKAT DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

13.1.1 ELSŐ FELADATSOR AZ A–E DIFFERENCIÁLÁSHOZ

1. MONDD KI AZ „A” ÉS AZ „E” BETŰ HANGJÁT!

Nézd meg a tükörben, hogyan ejted ki az „a”-t és hogyan az „e”-t!
Miben hasonlít és miben különbözik az ajkad alakja akkor, amikor kiejted őket?

Miben különbözik egymástól az „a” és az „e”, amikor leírjuk őket?
És miben hasonlítanak egymásra írásban?

2. HA HANGOSAN OLVASOD, AKKOR TUDOD MEGKÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

a e a a a a e a e e e a e a a e a e e

3. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA AZ „A” VAGY AZ „E” BETŰT.

Próbáld kitalálni, hogy melyik szóból melyik hiányzik.
Ha kitaláltad, írd be nyomtatott kisbetűvel!

v . s, sz . r . t, f . l . jt, t . l . , l . k . t, b . k . p,

f . k . t . , b . bl . v . s, b . t . g, h . j . sb . b . , f . l . l . t,

4. EL TUDOD OLVASNI EZEKET A SZAVAKAT?

cet hab rak szem mar kar var lakk
les szag szed vet hal dal vesz varr
kas len kel tesz ver tej fej hess
sas vas vaj mer zaj hely ken hall
haj jel has mez nesz fal fel kell
lel meg mag vak bal seb szeg csepp
szel bab csap fed szer zab sav kedd

Jó, hogy elolvastad őket. Nézd csak, mennyi mindent csinálhatunk ezekkel a szavakkal:

5. HA NEM VAGY FÁRADT, OLVASD EL ŐKET MÉG EGYSZER! (HA NAGYON FÁRADT VAGY, AKKOR MAJD LEGKÖZELEBB.)

Mindegyik szó jelent valamit. Ha találsz köztük olyat, amelyikről nem tudod, hogy mit jelent, karikázd be ceruzával!

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelentenek. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

6. VANNAK KÖZTÜK OLYAN SZAVAK, AMELYEK CSAK EGYETLEN BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL. ILYENEK A MEG ÉS A MAG!

Ha találsz még ilyen szavakat, írd le a füzetbe őket!

7. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? (TUDOD, AZOK KÖZÜL, AMELYEKET ELOLVASTÁL A 4. FELADATBAN.)

Ha kitaláltad, írd is mellé azt a szót, amelyikre gondoltam!

Például így:

– Nagy madár: sas

Most Te jössz!

– Felébred más szóval:

– Talál, más szóval:

– Nagy tengeri emlős állat:

– A seb megkeményedett teteje:

– Maró folyadék:

– Ütlegel más szóval:

– Focisták ruhája:

– Lárma, z sivaj más szóval:

– Olyan ember, aki nem lát:

8. MÉG MINDIG A 4. FELADAT SZAVAIT HASZNÁLJUK.

Ha a pontok helyére beírod azt a szót, amelyik odailik, akkor a szavakból mondatok lesznek.

A mama ruhát

A méh előtt zümmögnek a méhek.

A konyhában csöpög a

Az énekórán felcsendül a

Aki siket, az rosszul

Elvetem a földbe a

Aki, az nyer.

Előbb kenyeret, majd vajjali meg.

.....ot adok a lovamnak enni.

9. A SZAVAINK KÖZÖTT OLYANOK IS VANNAK, AMELYEK KÉT DOLGOT IS JELENTENEK.

Ilyen például: a **kar** szó. Egyik testrészünket és énekkart is jelent.

Te is kereshetsz ilyeneket a szavaink közül.

Ha találtál, akkor írhatod velük két mondatot a füzetedbe. Az egyik mondatban az egyik jelentésükkel, a másik mondatban a másikkal.

10. MOST ELBÚCSÚZUNK AZOKTÓL A SZAVAKTÓL, AMELYEKET EDDIG HASZNÁLTUNK.

Ebben a feladatban csak annyit írtunk le egy szóból, amennyit egy tapsra mondunk ki. (Úgy mondjuk, hogy egy szótagot. Az embernek is vannak tagjai és a szavaknak is.)

Ha kitaláltad, hogy melyik szó kezdődik így, akkor a pontok helyére írd be azt, ami a szóból hiányzik! Vigyázz, az is pont egy (taps) szótag legyen!

mes-....., **vas**-....., **saj**-.....,

tar-....., **ver**-....., **pat**-.....,

11. AZT, HOGY SZERETED A TEJET VAGY NEM, ÚGY IS KÉRDEZHETJÜNK, HOGY SZERETED-E A TEJET.

Ezeket a mondatokat Te is átalakíthatod úgy, hogy az -e szócskát használod.

Szereted a kutyákat vagy nem?

Megetted az ebédet vagy nem?

Kéred a játékot vagy nem?

Vigyázol a testvéredre vagy nem?

Várod a szünetet vagy nem?

12. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY 10 ÚJ SZÓ LEGYEN BELŐLÜK.

Az új szavakat beragaszthatod a füzetedbe.

tejszín-	magas-	cet-	fej-	tűz-	víz-	
bab-	méh-	nép-	só-	dal	csepp	hab
hal	leves	kas	les	tető	sav	hely

13.1.2 MÁSODIK FELADATSOR A–E DIFFERENCIÁLÁSHOZ

1. HA KIEJTED AZ „A” ÉS AZ „E” BETŰ HANGJÁT, AKKOR EL TUDOD DÖNTENI, HOGY IGAZ-E AZ ÁLLÍTÁS VAGY SEM. HA ELDÖNTÖTTED, ÍRD A SOR VÉGÉRE, HOGY AZ „A” VAGY AZ „E” BETŰRE IGAZ AZ ÁLLÍTÁS!

- Kerek a szánk, amikor kimondjuk.
- Nevetős a szánk, amikor kimondjuk.
- A nyomtatott kisbetűje csak görbe vonalakból áll.
- A hasa balra néz.
- A feje jobbra néz.
- Csak a szobában lakik.

2. HA OLVASOD AZT, AMIT VASTAG BETŰKKEL ÍRTAK IDE, FIGYELJ ARRA, HOGY MELYIK BETŰT LÁTOD KÉTSZER IS EGYMÁS MELLETT!

amma	emme	emma	amme
atta	ette	etta	atte
azza	ezze	ezza	azze
anna	enne	enna	anne
arra	erre	erra	arre

3. TALÁLHATSZ KÖZTÜK SZAVAKAT IS. MIT TALÁLTÁL?

4. MINDEGYIK SZÓBÓL KIHAGYTUNK BETŰKET.

Kitalálod ezeket a szavakat?

ezze alla ette essze ajja

5. ELOLVASHATOD EZEKET A SZAVAKAT IS!

balga szalma medve varga Szende

belga szerda felhő kecske Hapci

sajtó firka mancsa fajta Marci

lepke tarka nyerte fejte teste

labda Terka nyelte menta fecske

tiszta balta nyalta barka lejtő

bolha fejsze macska kerge tarkó

ferde farka szerva szembe sapka

6. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.

Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

Az új szóval mondatot is írhatasz a füzetedbe.

7. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓ ILLIK A MONDATBA?**BALGA – BELGA**

A szolga sosem tudja, hogy mit kell tennie.

A emberek kedvesen bánnak az idegennel.

..... dolog az úttesten játszani.

TARKA – TERKA

Ma a ruhámat veszem fel.

..... nagyon szorgalmas kislány.

..... ruhája piszkos lett.

NYELTE – NYALTA

Zsuzsi előbb le..... a fagyit a tölcsérről, aztán

..... le.

FAJTA – FEJTE

Ezt a csokoládét nem szeretem.

A bácsi minden este meg..... a tehenet.

Nem minden szarka farka tarka, csak a tarka

..... szarka farka tarka.

8. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

kecs- bal- bal- szer- macs- fej- szal- ta ga

med- var- ve sze da ke ka ma ga

9. EZEK KÖZÜL A MONDATOK KÖZÜL KÉT-KÉT MONDAT ÖSSZETARTOZIK. AKKOR TALÁLOD MEG KÖNNYEN, HOGY MELYIK MONDATNAK MELYIK A PÁRJA, HA ELŐSZÖR KIVÁGOD, AZTÁN MEGPRÓBÁLOD EGYMÁS MELLÉ TENNI ŐKET.

Ha mindegyiknek megtaláltad a párját, akkor be is ragaszthatod őket a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha először azt olvashatjuk, ami először történt.

Elered az eső.

A macska halkán lopakodik.

Ma szerda van.

Viszi a térre játszani.

Új labdát kapott Laci.

A vonal, amit húztam, ferde lett.

Kiradírozom, és újat húzok.

El akarja kapni az egeret.

Fészket építenek az eresz alatt.

Tavasszal hazaszállnak a fecskék.

Gyülekeznek a felhők.

Holnap csütörtök lesz.

13.1.3 FELADATSOR Á–É DIFFERENCIÁLÁSHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY AZ Á ÉS AZ É BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ.

é á á é á á é á é á á é é á é

2. ITT MEG SZÓTAGOKAT.

Ez olyan gyakorlat, amelyikben előbb az első két oszlopot olvassuk, aztán a 3 betűseket!

Bé bá vár tér ház jár lép géz

pé pá pár pék bér bár tár vél

dé dá kér sár váz fél kád táj

gé gá bél vér tág váj kés gáz

ké ká láb lép pép lép sás kár

3. A 2. FELADATBAN TALÁLSZ OLYAN SZÓPÁROKAT, AMELYEK CSAK AZ Á – É HANGBAN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL.

Le is írhatod őket.

Akkor jó a megoldás, ha legalább öt párt találtál.

4. KITALÁLHATUNK OLYAN SZAVAKAT, AMELYEK CSAK EGY BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL. SORBA IS TEHETJÜK ŐKET ÚGY, HOGY A KÖVETKEZŐ MINDIG CSAK EGY BETŰVEL KÜLÖNBÖZZÉK AZ ELŐZŐTŐL.

Például így: láb – láz – váz – vár – vér – vér – vész – visz

Csinálhasz ilyen szósort Te is. Itt vannak a szósor első szavai:

kéz –

sár –

lép –

5. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ.

sárkány	kérvény	márvány	Sárrét	bérház
térkép	málhás	vérzés	rémség	járgány
látvány	kézkrém	térség	kétség	sáfrány
vénség	párnás	bástyán	szántás	példás
méerném	hétszáz	kátrány	szélvész	pékség
négyszáz	mélvség	szépség	Rétság	téglák

6. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.

Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe.

7. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓ MELYIK MONDATBA ILLIK? (AZOK KÖZÜL, AMELYEKET AZ 5. FELADATBAN OLVASTÁL.)

Ha kitaláltad, írd oda a szavakat, ahova illenek!

A hét feje tüzet okád.

A palotaból épült.

Az őrszem éjjel-nappal a áll.

A vihar előtt söpört végig a városon.

.....en néztük meg, merre kell mennünk.

Finom kenyér illata száll aból.

8. EGÉSZÍTSD KI A „MÉLY” SZÓ KÜLÖNBÖZŐ ALAKJAIVAL A MONDATOKAT!

A medencébe csak jó úszók mehetnek, mert a vize igen

Az olaj a Föld található.

Az óceán leg..... már nincsen fény.

Ha lenézünk a toronyból, alattunk több méter tátong.

A bot bele..... a sárba.

A kisfiú ki..... a gödröt, hogy tavat csinálhasson belőle.

A medvék hangon dörmögnek.

9. HA KIVÁGOD EZEKET A MONDATOKAT ÉS SORBA RAKOD ŐKET, EGY MESE LESZ BELŐLÜK. AKKOR ÉLVEZHETED IGAZÁN A MESÉT, HA BE IS RAGASZTOD A FÜZETEDBE. MOST MÁR NEM KELL AZON GONDOLKODNOD, HOGY MELYIK MONDAT MELYIK UTÁN KÖVETKEZIK. KÉNYELMESEN ÚJRAOLVASHATOD, ÉS ELKÉPZELHETED A BÁNATOS SÁRKÁNYT ÉS MINDEN MÁST, AMI A MESÉBEN TÖRTÉNIK.

Ennek a sárkánynak nagy bánata volt, az utolsó három feje nem tudott tüzet fújni.

– No mit kívánsz cserébe, te sárkány?

Nosza, a palota jéghideg falát körbefújta a négy tűzokádó fejével, és rögtön meleg lett.

Egyszer amint így búsul, felette repül egy sármány, és azt mondja:

A sárkány ezentúl a király palotájában lakott, a kapott tüzet arra használta, hogy minden didergő emberen segítsen.

– Egy sűrű erdő mélyén lakott jéghideg palotában egy öreg király, aki kihirdette: teljesíti annak egy kívánságát, aki palotáját felmelegíti.

Egyszer volt, hol nem volt egy hétfejű sárkány.

Ment mocsarakon, városokon át. Már jártányi ereje is alig maradt, amikor meglátta a márványpalotát.

Erre a nagy melegre már a király is kinézett az ablakon, s meghívta a sárkányt a trónterembe, és kérdezte:

A sárkány elmondta bánatát, erre a király varázsszénát adott neki ajándékba, s ahogy azt a sárkány megette, menten tüzet okádott a maradék három feje is.

Rögtön elindult a sárkány, hogy megkeresse azt a csodaerdőt.

13.1.4 ELSŐ FELADATSOR AZ E–É DIFFERENCIÁLÁSHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY AZ E ÉS AZ É BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. ABBAN, HOGY MEGKÜLÖNBÖZTESD ŐKET, SEGÍT NEKED, HA ELMONDOD, HOGY MIBEN HASONLÍT ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZIK EGYMÁSTÓL AZ „E” ÉS AZ „É” HA KIEJTED, ÉS MIBEN AKKOR, HA LEÍROD ŐKET.

2. ITT BETŰKET OLVASHATSZ.

e é ó e i é ű e é é e a í e e é ú

Ha a pontok helyére „e” vagy „é” betűt írsz, szavak lesznek a betűkből.

sz . p, . g, sz . m, . g . sz, n . h . z, sz . l, r . gg . li,

k . r . s, m . s . , t . rd, f . sű, k . r . s, k . ny . l . m

3. KITALÁLOD, HOGY AZ „E” VAGY „É” BETŰRE IGAZ?

- Csak a szobában lakik.
- Keskeny, mosolygós a szánk, ha kimondjuk.
- A szobában és a padláson lakik.
- Széles, nevetős a szánk, mikor kimondjuk.
- Morog a torkunk, mikor kimondjuk.

4. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ.

tenyér véres személy kérés méreg

verés keres lényeg féreg beszél

kényes mesél kéreg lepény kerék

veszély cserél rétes kenyér szelet

szégyen zsebes sekély menyét szeret

5. HÁROM ÉTEL NEVE IS SZEREPEL A SZAVAK KÖZÖTT.

Ha megtaláltad, írd ide őket!

.....,,

6. KÉT ÁLLAT NEVE IS SZEREPEL A SZAVAK KÖZÖTT.

Ha megtaláltad, írd ide őket!

.....,

7. MINDEGYIK SZÓHOZ TALÁLHATSZ OLYAT A 4. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT, AMELYIK ILLIK HOZZÁ.

Például : rozs–kenyér

Ha megtalálod, hogy melyik szóhoz melyik illik, írd mellé!

.....–fog, –pár, fa–.....,

.....–autó, –szelet, élet–.....

8. HA KICSERÉLSZ EGY BETŰT A SZAVAKBAN, ÚJ SZÓT KAPSZ.

Több jó megoldás is lehet.

mesél –, kényes –,

személy –, méreg –

9. HA KIVÁGOD EZEKET A SZÓTAGOKAT, SZAVAKAT RAKHATSZ ÖSZ- SZE BELŐLÜK.

Be is ragaszthatod a szavakat a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

ve- ke- fé- se- ké- zse-

szé- lé- te- nyeg nyér gyen

bes kély nyes rés nyér szély

13.1.5 MÁSODIK FELADATSOR AZ E–É DIFFERENCIÁLÁSHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY AZ E ÉS AZ É BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖN-
BÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. MOST AZT TALÁLHATOD KI, HOGY MELYIK ÁLLÍTÁS IGAZ, MELYIK HAMIS.

Ha igaz, akkor I betűt, ha hamis, akkor H-t írhatasz az állítás mellé.

- Az e hangnál széles, nevetős a szánk.
- Az é hangnál nem morog a torkunk.
- Az é hangnál nagyobb a szánk, mint az e-nél.

- Az é betű csak a szobában lakik.
- Az e betű csak a szobában lakik.
- Az é betű vesszője a padláson lakik.
- Az e betű feje jobbra néz.

2. ITT BETŰKET OLVASHATSZ.

e é é é e e é e é e e e é é e é é

3. ITT MEG SZAVAKAT.

réz	kér	mez	HÉV	tér	ver	lep
fej	mély	kép	hely	hét	két	lép
szép	mer	vér	kék	bér	csen	ken
kén	fél	tép	pék	szel	gyep	szél
mér	fel	méz	rég	géz	méh	jel
lel	kép	nem	rét	seb	jég	zseb

4. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.

Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe.

5. EZEKNEK A SZAVAKNAK AZ ELLENTÉTÉT MEGTALÁLHATOD A 3. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT. HA MEGTALÁLTAD, ÍRD IS MELLÉ!

magas –, csúnya –,

le –, igen –

6. TALÁLHATSZ KÖZTÜK OLYAN SZAVAKAT IS, AMELYEKNEK TÖBB JELENTÉSE VAN.

Ha találtál ilyeneket, írd is ide őket!

Válassz közülük egyet, és mind a két jelentésével írd egy mondatot a füzetedbe!

....., , ,

7. TALÁLHATSZ OLYAN SZÓPÁROKAT IS, AMELYEK CSAK EGY BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL!

..... –, –, –,
 –, –, –

8. SZERINTE MELYIK SZÓ ILLIK A MONDATBA?

FEL – FÉL

.....megyek a lépcsőn.

A kicsi gyerek egyedül a sötétben.

Add, én jobb vagyok!

Nem kérek egy egészet, csak egy almát.

MER – MÉR

A mama levest a tányérba.

A boltos egy kiló sajtot

Kati nem közel menni a medvéhez.

9. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ.

mellény	szelvény	kérdés	keskeny	sértés
mérges	kertes	szerved	sértés	vesztes
kerget	térdel	mentés	mentes	térkép
gyengéd	hentes	herceg	jelzés	jegyzet
mérték	zsémbes	cserfes	kezdés	sértés

10. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.
Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.
Az új szóval mondatot is írhatsz a füzetedbe.

11. A 9. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT MEGTALÁLOD AZOKAT, AMELYEK EZEKBE A MONDATOKBA ILLENEK.

Ha megtaláltad, írd be őket!

Anya, mert rossz jegyet hoztam.

A húst mér.

A cica egeret

Ez a kislány folyton beszél, nagyon

..... házban lakunk.

A játékban én győztem, Kati lett a

A segít eligazodni egy idegen városban.

Anya le....., hogy bekösse a cipőmet.

Az autó az árokba borult, kezdődik a

A disznó neve másképp:

12. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY 10 ÚJ SZÓ LESZ BELŐLÜK.

Az új szavakat beragaszthatod a füzetedbe.

világos- kaptár sütemény tábla méz akác-
fő- munka- méh- kék pék- hely
jég- tér

13. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

her- szen- mel- tér- jegy- mér- bes
zsém- lény kép ceg ved ték zet

13.1.6 ELSŐ FELADATSOR AZ A–Á DIFFERENCIÁLÁSHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ A ÉS AZ Á BETŪT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. HA KITALÁLTAD, HOGY EZEK A MONDATOK AZ „A” VAGY AZ „Á” BETŪRŐL (HANGRÓL) SZÓLNAK, AKKOR ÍRD A MONDAT VÉGÉRE AZ A VAGY AZ Á BETŪT!

- Szép kerek a szánk, mikor kimondjuk.
- Ásítós a szánk, mikor kimondjuk.
- Morog a torkunk, mikor kimondjuk.
- Csak a szobában lakik.
- A pocakja balra néz.
- A szobában és a padláson lakik.
- Vessző van a tetején.

2. KITALÁLOD, HOGY EZEKBŐL A SZAVAKBÓL AZ A VAGY AZ Á BETŰT HAGYTÁK KI?

Ha kitaláltad, hogy melyik szóból melyik hiányzik, írd őket a helyükre!

von . t, v . szon, s . r, . lom, b . tor, . sít,

m . kk, m . k, s . tor, k . ton . , sz . m . r,

sz . ll, b . ln . , t . lc . , . k . sztó, v . ll . l . t

3. ITT MINDENÜTT KÉT BETŰT OLVASHATSZ KI EGYÜTT.

ma má mó mi me mú

ta tá tó ti te tú

ka ká kó ki ke kú

sa sá só si se sú

4. HA TALÁLSZ KÖZTÜK SZAVAKAT, HÚZD ALÁ ŐKET! (TUDOD, AKKOR SZÓ, HA JELENT VALAMIT.)

5. EZEKNEK A SZAVAKNAK ITT CSAK AZ ELSŐ SZÓTAGJÁT TALÁLOD.

Írd melléjük, mi lehet a második szótag!

Pl.: ke-*res*

sa-....., sá-....., ká-....., ka-.....,

ta-....., tá-....., ba-....., bá-.....

6. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ.

láda láma bála háló lába cápa

Rába mázsa hála dáma rája száma

szája káva nála szára bábu zsálya

kása háza Sára bába váza vállá

7. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.

Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe.

8. ITT MINDEGYIK MONDATBÓL KIMARADT EGY SZÓ. A HIÁNYZÓ SZAVAKAT MEGTALÁLHATOD A 6. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT.

Ha kitaláltad, hogy melyik mondatba melyik szó illik, írd be oda, ahova való!

A ragadozó hal.

A az asztalon van, virágot teszek bele.

A vasorrú az erdő mélyén lakott.

Az autónk rend.....: IET-345.

Most épül a szomszéd

A kútra tettem a vödröt.

A Dél-Amerikában élő állat.

9. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

rá- vá- lá- má- zsá- ká- lá- há-

za ma ja lya va zsa da la

13.1.7 MÁSODIK FELADATSOR AZ A–Á DIFFERENCIÁLÁSÁHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ A ÉS AZ Á BETŪT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. MEG TUDOD MONDANI, HOGY MI A HASONLÓSÁG AZ „A” ÉS AZ „Á” HANG KIEJTÉSE KÖZÖTT?

Azt is, hogy mi a különbség?

Azt is meg tudod mondani, hogy miben különbözik egymástól az a és az á betű?

2. AHOL PONTOT LÁTSZ, ONNAN HIÁNYZIK EGY BETŪ. HA BEÍROD ŐKET, AKKOR SZAVAK LESZNEK A BETŪKBŐL.

. á . , . a . , . á . a , . a . a ó , . a . á . , . á . o . , . a . . a

3. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ.

számla	kártya	vágta	mátka	tárna	lárva
sapka	szalma	Mátra	várna	tábla	zászló
párna	vágta	dárda	fáklya	szálka	tárca
Hapci	harcsa	barna	málna	tálca	sáska
bárka	társas	tinta	szántó	lárma	

4. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? (TUDOD, A 3. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÜL.)

Ha kitaláltad, írd is mellé azt a szót, amelyikre gondoltam!

Például így:

Piros gyümölcs – *málna*

Piros gyümölcs:

Ki nem kelt bogár:

Ragadozó hal:

Pénz tartó erszény:

Egy törpe neve:

Nagy zaj:

Régi vitorlás hajó:

Menyasszony:

Búza szára:

Hosszú harci szerszám:

Bányászok föld alatti alagútja:

5. EZEK BEN A SZAVAKBAN BENNE VAN EGY MÁSIK SZÓ IS. MINT A SZALMAKAZALBAN AZ ALMA.

Írd a pontokra azt a másik szót, amelyet megtaláltál a szavakban.!

Mátra:, rágna:, sáska:,

járja:, harca:, válla:

6. A KÉT SZÓ KÖZÜL MELYIK MONDATBA MELYIK SZÓ ILLIK?

Írd őket a helyükre!

VÁLL – VALL

Fáj aam, mert bevertem a lécbe.

Rendetlen gyerekekre a sok szétszórt holmi.

A rabló mindent be..... a bíró előtt.

VÁR – VAR – VARR

Anyukám új ruhát

Sokattam a barátomra, mert elkésett.

Régen a királyokban éltek.

A sebem tetejéről most esett le a

TÁR – TAR

Kiom az ablakot, szellőzik a szoba.

Harap utca három alatt megnyílt a kutya..... .

A kopasz fejet úgy is mondjuk:

7. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

sap- zász- kár- mál- lár- dár- ma

har- fák- ló ka lya tya na

da csa

13.1.8 FELADATSOR AZ O–U–Ó–Ú DIFFERENCIÁLÁSÁHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ O–U–Ó–Ú BETŰKET JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ.

a ú e ó o i ú a í ó u o ú a e

2. EL TUDOD MONDANI, MILYEN A SZÁD, AMIKOR KIMONDOD AZ Ú HANGOT, ÉS MILYEN AKKOR, AMIKOR AZ Ó-T MONDOD KI?

3. MIBEN KÜLÖNBÖZIK EGYMÁSTÓL AZ Ó ÉS AZ Ú BETŰ?

4. AHOL PONTOT LÁTSZ, ONNAN HIÁNYZIK AZ Ú VAGY AZ Ó BETŰ. HA A KÉT BETŰ KÖZÜL AZT ÍROD BE A PONT HELYÉRE, AMELYIK HIÁNYZIK, AKKOR SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL.

h . r, sz . r, p . t, k . t, k . r, h . s, t . r, s . s

5. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ.

túr súp tor hús rúp mos sós

hoz kos lop tus sor rút kút

sut jut húr por púp sóz hol

zúg húz pót kor kór luk kopp

6. KERESS OLYAN SZÓPÁROKAT, AMIBEN CSAK AZ O–U VÁLTOZIK, A KÉT SZÉLSŐ BETŰ UGYANAZ! PÉLDÁUL: HOZ–HÚZ. ÍRD LE A PÁROKAT A FÜZETBE!

7. MINDEGYIK MONDATBÓL HIÁNYZIK EGY SZÓ. AZT A SZÓT, AMELYIK HIÁNYZIK, MEGTALÁLOD AZ 5. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT. HA KITALÁLTAD, HOGY MELYIK MONDATBA MELYIK SZÓ ILLIK, ÍRD ŐKET A HELYÜKRE!

A hegedűn öt van.

A tevéen két van.

A mama ruhát

Peti Kati fülébe

Az étel túl

Az autót belepte a

13.1.9 ELSŐ FELADATSOR AZ O–Ó–Ö–Ő DIFFERENCIÁLÁSÁHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ O–Ó–Ö–Ő BETŰKET JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ!

ó ö ő í o á ő o a i ő ö o e ó ő

s k h g r t l p f v c z m f z t

2. HA HANGOSAN OLVASOD EZEKET A SZAVAKAT, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A HANGOKAT EGYMÁSTÓL.

hód tőr pók bőr jód hős sós nők

lóg bóg főz gól gyóz szól tör tök

tőr tok kör dog szösz rőt sör döf

tor kór köt dög bök bók mos szósz

sor szőr bor csór csőr kor sőt sót

3. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.

Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

Az új szóval mondatot is írhatsz a füzetedbe.

4. TUDSZ OLYAN SZAVAKAT MONDANI, AMELYEK HÁROM HANGBÓL ÁLLNAK, AZ ELSŐ ÉS AZ UTOLSÓ HANG UGYANOLYAN, CSAK A KÖZÉPSŐ MÁS?

Ilyen például a **sőt–sót**.

Ha találsz ilyen szó párokat, írd le őket a füzetedbe!

5. MELYIK MONDATBA MELYIK SZÓ ILLIK?

Írd őket a helyükre!

KÖR – KOR – KÓR

Állj be a-be ját-sza-ni!

Hét é-ves még nem nagy i-dő.

Sú-lyos tá-mad-ta meg az em-be-re-ket.

TÓR – TOR – TÖR

Té-len disz-nó-.....t tar-ta-nak.

Di-ót-ök.

A é-les fegy-ver.

BŐR – BOR

Vö-rös-t it-tam.

.....-ból van a ci-póm.

6. TUDSZ VÁLASZOLNI A KÖVETKEZŐ KÉRDÉSRE?

Írd ide a megfejtést számmal!

Szerb húsz, öt cseh, öt török, öt görög hány ember?

7. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓBA MELYIK BETŰ ILLIK?

Ó – O – Ö – Ő

f . ld, z . ld, b . r, m . g . tt, f . r . g, b . lt, s . s,

m . st, f . nn, f . lt, . ra, d . nt, sz . r, . sz, h . ld

8. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

év- gól sör- sor kór- tör dísz-

dog ló- has név- dán- ház szőr

kör szét-

13.1.10 MÁSODIK FELADATSOR AZ O–Ó–Ö–Ő DIFFERENCIÁLÁSÁHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ O–Ó–Ö–Ő BETŰKET JÓL MEGTUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. JÓL FIGYELD MEG, HOGY HOSSZÚ VAGY RÖVID HANGOT KELL EJTENED!

Ó Ő o ö ő o o ö ó ő ö ó o ő ö ő

2. HA KIEJTED AZ „O”, AZ „Ó”, AZ „Ö” ÉS AZ „Ő” BETŰ HANGJÁT, AKKOR EL TUDOD DÖNTENI, HOGY IGAZ-E AZ ÁLLÍTÁS VAGY SEM. HA ELDÖNTÖTTED, ÍRD A SOR VÉGÉRE, AZ ÁLLÍTÁS IGAZ VAGY HAMIS!

- Az ő betű a szobában és a pincében lakik.
- Az o betű csak a szobában lakik.
- Az ó és ő hang kimondásánál egyforma nagy a szánk.
- Mindkét hangnál morog a torkunk.

3. ÚGY GYAKOROLHATOD JÓL, HOGY EZEKNEK A BETŰKNEK A HANGJAIT RÖVIDEN VAGY HOSSZAN KELL EJTENI, HA EGYSZER VÍZSZINTES, EGYSZER FÜGGŐLEGES IRÁNYBAN OLVASOD ŐKET.

mi ti vi ki li ni szi

mó tó vó kó ló nő szó

me te ve ke le ne sze

mó tó vó kó ló nó szó

mö tö vö kö lö nő szö

mo to vo ko lo no szo

4. A 3. GYAKORLATBAN SZAVAKAT IS TALÁLHATSZ.

Húzd alá őket!

5. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

te-, ke-, sze-, szo-,

mo-, szo-, kö-, ma-,

ki-, szi-, ve-, ne-

6. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓBA MELYIK BETŰ ILLIK A SZÓBA?

O–Ó–Ö–Ő

f . z , k . r . m , t . r t , s z . r . s , t . l l , . l l . , . r r ,

v . l g y , f . n t . s , v . d . r , . s z , b . r t . n , g . l y .

7. HA EZEKET A SZAVAKAT HANGOSAN, TÖBBSZÖR IS ELOLVASOD, AKKOR KÖNNYEBBEN TALÁLOD KI, HOGY MELYIK HANGOT KELL HOSSZAN ÉS MELYIKET RÖVIDEN EJTENI.

hőség sötét tömeg vörös szőnyeg lőszer

kötény sodor csomóz csorog csóvál fodor

sörény redőny görög gőzös röhög szőrös

szólít morog szobor kószál szótár locsol

főleg bővít közép rövid bőség főzés

8. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? (TUDOD, AZOK KÖZÜL, AMELYEKET AZ ELŐZŐ GYAKORLATBAN OLVASTÁL.)

Ha kitaláltad, írd is mellé azt a szót, amelyikre gondoltam!

Például így: A lo-vak nya-kán lát-ha-tó hosz-szú szőr: *sörény***A hosz-szú el-len-té-te:****Ne-vet más-kép-pen mond-va:****Víz-zel ön-töz:****A vi-lá-gos el-len-té-te:****Fő-zés-kor hasz-nál-juk, hogy a ru-hánk ne le-gyen ko-szos:****Pus-ká-ba tölt-jük be-le:****A ku-tya így csi-nál a far-ká-val, ha ö-rül:**

9. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

ke- szö- re- rö- csó-
 lő- szó- cso- kö- dőny vál
 tár dál vés vér nőcs vid szer

13.1.11 FELADATSOR AZ U-Ü-Ú-Ű DIFFERENCIÁLÁSÁHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ U-Ú-Ü-Ű BETŰKET JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. HA HANGOSAN OLVASOD A BETŰKET, AKKOR HALLANI FOGOD, HOGY HOSSZÚ VAGY RÖVID HANGOT EJTESZ.

ú ű u ü u ű ü ú ü ű u ú ü ű ű ú u ü

2. MEG TUDOD MONDANI, HOGY MI A HASONLÓSÁG AZ „U” ÉS AZ „Ü” HANG KIEJTÉSE KÖZÖTT?

Azt is, hogy mi a különbség?

Azt is meg tudod mondani, hogy miben különbözik egymástól az **u** és az **ü** betű?

Mi a hasonlóság az **ú** és az **ű** hang kiejtése között?

Mi a különbség?

Miben különbözik egymástól az **ú** és az **ű** betű?

3. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓBA MELYIK BETŰ ILLIK?

Ha kitaláltad, írd őket a helyükre!

Ezt a kérdést nehéz kimondani, azért hívják nyelvtörőnek.

Próbáld meg!

Mit s.tsz, kis sz.cs, tán só s h.st s.tsz, kis sz.cs?

4. ITT EGYÜTT OLVASHATSZ KÉT- KÉT BETŰT.

bű bú bü bu

pű pú pü pu

gű gú gü gu

fű fú fü fu

tű tú tü tu

tyű tyú tyü tyu

5. SZAVAK IS VANNAK A BETŰPÁROK KÖZÖTT.

Ha megtalálsz őket, írd velük egy-egy mondatot a füzetedbe!

6. HA MÉG EGY SZÓTAGOT HOZZÁTESZEL, SZÓ LESZ BELŐLE.

tü....., tu....., fü....., fu.....,

mú....., mu....., sű....., sú.....

7. HA HANGOSAN OLVASOD, JÓL HALLOD MAJD, HOGY MELYIK HANGOT KELL RÖVIDEN ÉS MELYIKET HOSSZAN EJTENI.

túr szúr fúz húsz bűn tus búz dús tűz

fúj szűr fúr rügy bús nyúl süt rúg tús

lúd düh húz szül fut fút kút fül rum

sül gyúr rúd húr zúz gyúr ság nyűg hús

sün busz jut gyűl szűcs hűs szűk túr tús

8. A 7. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT OLYANOKAT IS TALÁLHATSZ, AMELYEKNEK AZ ELSŐ ÉS AZ UTOLSÓ BETŰJÜK UGYANOLYAN, CSAK A KÖZÉPSŐ BETŰJÜK MÁS.

Ha találtál ilyeneket, írd ide őket!

Pl: *fűt–fut*

9. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? (TUDOD, AZOK KÖZÜL, AMELYEKET A 7. GYAKORLATBAN OLVASTÁL.)

Ha kitaláltad, írd is mellé azt a szót, amelyikre gondoltam!

Rossz szag:

Az ember egyik érzékszerve:

Liba más szóval:

Mesterember, aki bőrt készít ki:

Hideg más szóval:

Váltságdíjért elrabolt ember:

Gyermekek hoz a világra:

Hegedű része:

10. A CSAK EGYETLEN BETŰBEN KÜLÖNBÖZŐ SZAVAK KÖZÜL MELYIK SZÓ MELYIK MONDATBA ILLIK?

TÚR – TŰR

A malac az orrával földet

Sok verést el.....

GYŰR – GYŰR

A mama tésztát

Össze.....ted a papíromat.

SZŰR – SZŰR

A juhászt hord kabát helyett.

Le.....tem a levest.

A tű meg.....ta az ujjamat.

11. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY 8 ÚJ SZÓ LESZ BELŐLÜK.

Az új szavakat beragaszthatod a füzetedbe.

tűz- nyúl- vad- szökő- rúd- autó-

marha- Hús- busz hely kút hús ugrás

lúd cipő vét

12. EZEK BEN A MONDATOKBAN HELYESÍRÁSI HIBÁKAT TALÁLSZ. JAVÍTSD KI ŐKET! CSAK AZ Ü-Ű BETŰKRE FIGYELJ!

Ez a leves nagyon sürüre sikerült.

A tusarkú cipő szuk nekem.

Nyáron a Balatonon udulúnk.

A hegedum tokja eltört.

Tünde még sok betut nem ismer.

Ez az ünnepély jól sikerult.

Idén már februárban zsendül a fü.

A sun túskeje megsúrta a gyürusujjamat.

13.1.12 ELSŐ FELADATSOR AZ Ö-Ü-Ő-Ű DIFFERENCIÁLÁSÁHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ Ö-Ü-Ő-Ű BETŰKET JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. HA HANGOSAN OLVASOD A BETŰKET, AKKOR HALLANI FOGOD, HOGY HOSSZÚ VAGY RÖVID HANGOT EJTESZ.

Ű Ő ö ü Ő ő Ű Ű Ű ö ő ö ü Ű ő

2. ÚGY GYAKOROLHATOD JÓL, HOGY EZEKNEK A BETŰKNEK A HANGJAIT RÖVIDEN VAGY HOSSZAN KELL EJTENI, HA EGYSZER VÍZSZINTES, EGYSZER FÜGGŐLEGES IRÁNYBAN OLVASOD ŐKET.

mú sű kű fű tú lű nű hű szű

mö sö kö fö tö lö nö hö szö

mü sü kü fü tü lü nü hü szü

mó só kő fő tő ló nő hő szó

3. SZAVAK IS VANNAK A BETŰPÁROK KÖZÖTT. KARIKÁZD BE ŐKET!

Akkor találd meg a szavakat, ha nagyon figyelsz arra, hogy hosszú vagy rövid a betű hangja.

4. KITALÁLOD, HOGY A 2. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÜL MELYIK MONDATBA MELYIK SZÓ ILLIK?

Ha kitaláltad, írd őket a helyükre!

Hegyesvel varrok.

A puskával a vadász.

Egy szép zene..... hangzott el a koncerten.

A tavasszal gyorsabban

A leves a fazékban

A kocsí üvegére az útról felpattant egy

A mester szőnyeget

5. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓBA MELYIK BETŰ ILLIK?

Ha kitaláltad, írd őket a helyükre! Ö – Ó – Ü – Ű

l . k , f . s t , t . z , k . r . m , b . r t . n , s . p . r , t . k . r , b . n ,

b . d . s , . r . m , . t . , t . d . , f . t y . l , . r . l , s z . k , c s . l . k

6. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ.

Tünde fülke költő festő fűtő körte szörme
 túske mentő lejtő csúrhe szegfű bőrke szürke
 törló törpe döntő fölső fűzfa büszke seprű
 fürge kesztyű színmű jármű gyűjtő gyeplő lábtyű

7. FONTOS, HOGY MEG IS JEGYEZD, AMIT OLVASOL. EZT MOST GYAKOROLHATOD.

Olvasd el az első sort. Most takard le, és mondd el magadban, hogy mit olvastál.

Azt is kitalálhatod, hogy a 6. gyakorlat szavai közül melyikre gondoltam.

Aztán ugyanígy jöhet a második sor, aztán a többi.

Ver-se-ke-t í-ró mű-vész:

Szín-da-rab, más-kép-pen:

Ez bo-rít-ja az ál-la-tok tes-tét:

Ap-ró me-se-be-li lény:

Gyors, más szó-val:

Hi-deg-ben a ke-zünk-re húz-zuk:

Ez-zel irányítjuk a lo-vat:

Gyü-mölcs, ősszel érik:

Ez-zel vi-szik a be-te-get a kór-ház-ba:

8. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY 10 ÚJ SZÓ LEGYEN BELŐLÜK.

Az új szavakat beragaszthatod a füzetedbe.

Az is lehet, hogy ki se kell vágnod őket, anélkül is kitalálod, hogy melyik két szóból lehet új szót csinálni.

vilmos- festő- mentő- kerti- cirok-

szörme- fűzfa- telefon- törölő- törpe-

fülke kendő fenyő seprű körte

autó bunda vessző művész törpe

13.1.13 MÁSODIK FELADATSOR AZ Ö–Ü–Ő–Ű DIFFERENCIÁLÁSÁHOZ

EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK NEKED, HOGY AZ Ö–Ü–Ő–Ű BETŰKET JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

1. HA HANGOSAN OLVASOD A BETŰKET, AKKOR HALLANI FOGOD, HOGY MELYIK HANGOT EJTED.

Ű Ö Ő Ü Ű Ü Ő Ö Ü Ű Ű Ő Ű

2. MEG TUDOD MONDANI, HOGY MI A HASONLÓSÁG AZ Ö ÉS AZ Ü HANG KIEJTÉSE KÖZÖTT?

Azt is, hogy mi a különbség?

Azt is meg tudod mondani, hogy miben különbözik egymástól az **ö** és az **ü** betű?

Mi a hasonlóság az **ő** és az **ű** hang kiejtése között?

Mi a különbség?

Miben hasonlít egymásra az **ő** és az **ű** betű?

Miben különböznek?

3. KITALÁLOD, HOGY MELYIK SZÓBA MELYIK BETŰ ILLIK?

Az **ö**, az **ó**, az **ü** és az **ú** betűk közül választhatsz.

Ha kitaláltad, hova melyik illik, írd is őket a helyükre!

f . z t . z k . r s . r t . r b . r

f . l h . s b . r s . l h . l gy . r

v . lgy t . lgy k . nny f . rj f . st gy . ngy

4. SZAVAKAT OLVASHATSZ.

börtön füstöl szürcsöl köntös győztes

búzlik töltény bűnbak törpék nyüzsgés

hörcsög tölcsér köpköd zöldül süpped

fertőz pöcköl tűzdel zöldül tűzfal

görcsöl tündér süllyed mellóz nőstény

5. EZEKNEK A SZAVAKNAK AZ UTOLSÓ BETŰJÉT ROSSZUL ÍRTUK. JAVÍTSD KI ŐKET!

súru, csörgo, lépcso, söpru, bölcso, betöro,

kötőtu, gyönyöru, lepedo, jószívu, fürdo, hajtu

Milyen ékezetet tettél az utolsó betűkre?

6. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. ÚJ SZAVAKAT TUDSZ ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

bör- hör- tün- bűn- nős- süly- fer- töl-

csög dér bak tény tény lyed tőz tön

7. HA KIVÁGNÁD EZEKET A SZAVAKAT, ÉS EGYMÁS MELLÉ TENNÉD ŐKET, 5 ÚJ SZÓT KAPNÁL.

Enélkül is kitalálhatod, hogy melyik két szóból lesz új szó.

Az új szavakat leírhatod a füzetedbe!

tündér- tölcsér

arany- mese

fagylalt- hüvely

kerti- hörcsög

töltény- törpék

8. ÖSSZEKEVERTÜK A MONDÁSOK ELEJÉT ÉS VÉGÉT.

Ha kivágod a sorokat, össze tudod rakni a mondásokat.
Amelyik mondás tetszik, azt be is ragaszthatod a füzetedbe.

Bagoly mondja verébnek, hogy nagyfejű.

Ajándék lónak míg meleg.

Nem zörög a haraszt, úgy alussza álmát.

Ki mint veti ágját, ne nézd a fogát.

Kicsi a bors, de erős.

Addig üsd a vasat, ha nem fújja a szél.

13.2 MÁSSALHANGZÓKAT DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

A mássalhangzókat megkülönböztető feladatlapokra is érvényesek általában azok az irányelvek, melyeket a magánhangzó-megkülönböztetésnél már leírtunk. Azonban bejön egy új szempont is: Mikor *mássalhangzókat* akarunk megkülönböztetni egymástól hangzás szempontjából, fontos, hogy a hangzókat *izoláltan ejtsük* (magánhangzó nélkül, pl: „mmm”, nem pedig „em”), mert a magánhangzó gyökeresen módosítja a hangzást. Többek között minden magánhangzó zöngés, ezért a vele ejtett mássalhangzót is minden esetben zöngésnek halljuk, holott a magyar nyelvben szinte minden zöngés mássalhangzónak van zöngétlen párja. A magyar nyelvben a többi európai nyelvhez képest több a mássalhangzó, ezért több a tévesztési lehetőség is, így lényegesen több feladattal találkozunk ebben a fejezetben, mint a magánhangzók esetében. A mássalhangzóknál, ha a kiejtés szerint akarunk elkülöníteni hangokat, négy ismérvet veszünk figyelembe (és ezt a gyerekeknek is segítjük felismerni):

- Zöngés vagy zöngétlen a hangzó → ezt a torokra tett tenyérrel a gyermek is könnyen megállapítja, hiszen az izoláltan (magánhangzó nélkül) ejtett zöngés hangnál érezhetően rezeg a torkunk, míg az izoláltan ejtett zöngétlennél nem. A gyerekek úgy is szokták mondani: morgós hang, nem morgós hang.
- A szájban melyik területen képződik a hang → itt sok variáció van: a két ajak között, a fogak és az ajkak között a nyelv fent van (s, zs, cs; t, d, l, n, r) a nyelv lent van, de elöl (sz, z, c, j) vagy inkább hátul (k, g; ty, gy, ny) van.
- Milyen a képzési mozzanat → ezt a gyerekek úgy érzékelik leginkább, hogy folyamatosan jön elő a hang (réshang: sz, z, s, zs, l, f, v), vagy szakaszosan (zárhang: p, b, t, d, k, g; zárréshang: cs, c, ty, gy, ny)
- Hol távozik a levegő → ez főképpen az orrhangoknál érdekes: m, n, ny, melyet a gyerekek is tudnak érzékelni, ha tenyerüket az orruk elé teszik. A többi hangnál helyes ejtés esetén a szánkron távozik a levegő.

Ezeket az ismérveket az alsó tagozatos gyerekek esetében csak akkor tudatosítjuk, ha a hangzó- vagy a betűfelismeréssel nehézségeik vannak, különben a tiszta beszédű kisiskolásnál spontán hagyjuk működni a folyamatot.

A mássalhangzós gyakorlólapok esetében is fontos, hogy bár a gyermek egyes feladatokat önállóan old meg, a *tanító folyamatosan kövesse* nyomon a munkáját, szükség esetén adjon segítséget számára. Külön fekete kisbetűvel írtuk le azokat a feladatokat, melyek a tanító és a gyerek együttes munkáját igénylik, és kék, kissé nagyobb betűkkel jelöltük azokat az instrukciókat, melyeket a gyerekek egyedül is megoldhatnak, természetesen képeségeik és figyelmük adott szintjétől függően.

Az is előfordul, hogy eleinte az instrukció elolvasásával nem boldogul a gyerek, ilyenkor ebben kaphat segítséget, de mivel a különböző feladatlapokban gyakran szerepelnek azonos feladatleírások, később már ezek önálló elolvasása sem jelent majd gondot számára.

A gyenge nyelvi készséggel rendelkező gyerekek sokszor nem ismerik fel, hogy a szöveget melyik szavát nem ismerik. Eleinte jó, ha a tanító kérdez rá egy-egy ott szereplő ritkán használt szóra.

Amennyiben egy gyermek *figyelemzavarban* vagy észlelési zavarban szenved, esetleg gyenge a kézügyessége, előfordulhat, hogy az itt használt betűméret nem elegendő számára. Ilyenkor máshogyan strukturálva, nagyobb betűkkel, kevesebb feladattal, szélesebb sorközökkel nyomtassuk ki a szöveget számára, főként azokat a részeket, ahová betűt vagy szavakat kell beírni, illetve ahol kivágható feladatok vannak. Pusztán a formázás ilyen módosítása is jelentheti azt, hogy a gyerek egyedül is sikeresen oldja meg a feladatot.

Ismét felhívjuk a figyelmet arra, hogy a *nehezen olvasó gyerekek*nél az olvasástechnika javításában és az értő olvasás fejlesztésében egyaránt nagy szerepe van a hangos olvasásnak, hiszen a hangzás és a látvány összekapcsolása megerősítést jelent a bizonytalanul működő érzékelési feldolgozás számára. Éppen ezért ebben ne sietessük a gyereket, csak segítsük. *Hagyjunk elég időt a feldolgozásra*, még akkor is, ha ez eleinte csak egy-két feladat megoldását teszi is lehetővé. Később a gyakorlás hatására a feldolgozási folyamat gyorsul, csökken az olvasási idő és a megértési folyamat is gyorsabb lesz.

Ezúttal is hangsúlyozzuk, hogy a feladatlapok nem helyettesítik a logopédiai kezelést, esetleg csak kiegészítik (amennyiben konzultálunk a logopédussal), inkább a tanórai differenciálást segítik.

13.2.1 KÉTJEGYŰ MÁSSALHANGZÓKAT ISMÉTLŐ FELADATSOROK

13.2.1.1 ISMÉTLŐ FELADATLAP A GY BETŰHÖZ

1. MIT TUDSZ A BETŰ LEÍRÁSÁRÓL, KIEJTÉSÉRŐL? BESZÉLJÜK MEG!

gy

2. MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? OLYAN SZÓT ÍRJ BE, AMELYIKBEN GY HANGOT HALLASZ!

Például

Orvosság: *gyógyszer*

Apró rovar, mely sokadmagával együtt bolyban él:

Fenyőfa megsértett kérgéből kifolyó nedv:

Puhatestű állat, tengerben vagy folyóban él, igazgyöngyöt hoz létre:

Lószerszám, melybe a lovas a lábát rakja bele:

Lószerszám, melyet a lovas a kezében fog, másik fele a ló szájához van kötve:

A birka levágott szőre:

Nagy vasgolyót kilövő fegyver:

Üveglencse, melyen át minden nagyobbak látszik:

Hosszú lábatlan hüllő:

3. ITT SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ!

gya ha ga la ta na

gye he ge le te ne

győ hő gő lő tő nő

gyű hű gű lű tú nű

gyá há gá lá tá ná

4. MINDEN „GY” BETŰS SZÓTAGGAL LEHET EGY-EGY SZÓT ALKOTNI! PRÓBÁLD MEG! LE IS ÍRHATOD A FÜZETEDBE!

5. ELÖLVASHATOD A SZAVAKAT IS!

gyógyszer poggyász fegyver tölgyes

jegyzet gyermek kengyel gyógymód

győztes hegység gyilkos gyártás

hangyász gyűjtés gyömbér tárgyal

gyűjtás lengyel gyapjas gyakran

rongyos langyos negyven gyullad

gyengít gyomlál buggyan gyorsít

gyengül

6. VANNAK OLYAN SZAVAK A FENTIEK KÖZÖTT, MELYEKET MÁSKÉPP ÍRUNK, MINT AHOGY MONDJUK! MEGTALÁLOD ŐKET?

Leírhatod a füzetbe is, hogy jobban megjegyezd!

7. HIBÁSAN ÍRTÁK MEG EZT A TÖRTÉNETET! MEGTALÁLOD A HIBÁKAT? JAVÍTS JÓL LÁTHATÓAN A SZÖVEGBEN!

A hanga kényelmesen nyalogolt az út szélén, amikor

meglátott ety gűrűt. Nagyon megörült a hantya a

gyűrűnek, haza akarta vinni. Nekigürkőzött, de nem

bírta felemelni. Tyorsan elszaladt a hanyaboly

irányába, hogy segítséget kérjen a többiektől. Jöttek

is a hangyák, de mielőtt együtt felemelték volna a

gyűrűt, elkezdtek vitatkozni, kié letyen a kincs. Mire

azonban megegeztek volna, arra repült eny szarka,

megtetszett neki a gönyörű gyűrű, a csőrébe kapta,

és elrepült vele. A nanyravátyó hangyák pedig

hoppon maradtak.

13.2.1.2 ISMÉTLŐ FELADATLAP A TY BETŰHÖZ

1. MIT TUDSZ A BETŰ LEÍRÁSÁRÓL, KIEJTÉSÉRŐL? BESZÉLJÜK MEG!

ty

2. MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? OLYAN SZÓT ÍRJ BE, AMELYIKBEN TY HANGOT HALLASZ!

Például

Baromfi: *tyúk*

Néglábú házőrző állat:

Nadrág más szóval:

Napraforgómag, amit pirítva szeretünk:

Menyasszony fején hosszú átlátszó anyag:

Vásárláskor ebben visszük haza az árut:

3. MOST RÖVID SZAVAKAT OLVASHATSZ.

pinty ponty konty pötty

zutty korty lötty fütty

4. MELYIK SZÓ ILLIK A FENTIEK KÖZÜL A MONDATBA?

Szomjas volt, csak egyot szeretett volna inni, de túl édes volt az a

Anyu feltűzi a haját, mert jól áll neki a

Leette a ruháját, középen látszott egy piros

Bekapta a horgot egy nagy

5. MOST IS SZAVAKAT OLVASHATSZ, DE EZEK MÁR KICSIT HOSSZABBAK.

kártya hártya kesztyű lábtyű pityke hattyú

hetyke bástya portya szittyá potyka pletyka

6. SOK OLYAN HANGUTÁNZÓ SZAVUNK VAN, MELYBEN KÉT TY-T ÍRUNK, DE MINDEGYIKNEK VAN OLYAN PÁRJA, AMELYIKBEN CSAK EGYET. HA KITALÁLOD AZ ODAILLŐ SZÓT, ÜGYELJ, HOGY JÓL ÍRD LE.

Például: **potyog – pottyán**

kotyog –, – **fittyen**,

totyog –, **zötyög** –,

..... – **löttyen**, **potyog** –,

pityeg –, – **mottyán**

7. HA ELOLVASTAD A VERSET, PRÓBÁLD MEG LETAPSOLNI, VAGY BABZSÁKOT ADOGATNI A SZÓTAGOKRA.

Pletykázó asszonyok

Juli néni, Kati néni,
– letye-petye-lepetye! –
üldögélnek a sarokba,
jár a nyelvük, mint a rokka
– letye-petye-lepetye! –

Bárki inge rokolyája
– letye-petye-lepetye! –
lyukat vágnak közepébe,
kitűzik a ház elébe
– letye-petye-lepetye! –

(Weöres Sándor)

13.2.1.3 ISMÉTLŐ FELADATLAP AZ NY BETŰHÖZ

1. MIT TUDSZ A BETŰ LEÍRÁSÁRÓL, KIEJTÉSÉRŐL? BESZÉLJÜK MEG!

ny

2. MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? OLYAN SZÓT ÍRJ BE, AMELYIKBEN NY HANGOT HALLASZ!

Például: Félenk négy lábú állat: *nyúl*

Gonosz öregasszony a mesében:

A bújócskában az, aki becsukja a szemét, míg a többiek elbújnak:

A szép ellentéte:

Verekedés más szóval:

Szenet vagy ércet hoznak fel a mélyéről:

Ilyen fából lesz a karácsonyfa:

3. HA A PONTOK HELYÉRE MEGFELELŐ BETŰT ÍRSZ, SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL. NÉHA TÖBB MEGOLDÁS IS VAN.

l . ny, f . ny, ny . r, ny . m, ny . l, ny . k, ny . r, ny . g

4. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ!

bárány kenyér nyugat tenyér higany

bányász köpeny dívány zuhany sörény

szúnyog kömény kemény gödény legény

nyereg bölény regény kötény redőny

tányér sövény szőnyeg kémény remény

dohány könyök görény nyugágy nyihog

5. A FENTI SZAVAKAT TÖBBFÉLEKÉPPEN IS CSOPORTOSÍTHATJUK, TÖBB SZÓT IS TALÁLHATSZ A KÜLÖNBÖZŐ CSOPORTOKHOZ.

Állatok:

Testrészek:

Lakberendezési tárgyak:

6. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK. AZ ÚJ SZAVAKAT BERAGASZTHATOD VAGY LEÍRTHATOD A FÜZETEDBE.

kenyér-	perzsa-	mély-	könyök-	tenyér-	bányász-
zuhany-	eső-	szúnyog-	gyár-	függöny	tányér
héj	szőnyeg	védő	jóslás	kémény	csípés
köpeny	lámpa				

7. EZEK KÖZÜL A MONDATOK KÖZÜL KÉT-KÉT MONDAT ÖSSZETARTOZIK. AKKOR TALÁLOD MEG KÖNNYEN, HOGY MELYIK MONDATNAK MELYIK A PÁRJA, HA ELŐSZÖR KIVÁGOD, AZTÁN MEGPRÓBÁLOD EGYMÁS MELLÉ TENNI ŐKET. HA MINDEGYIKNEK MEGTALÁLTAD A PÁRJÁT, AKKOR BE IS RAGASZTHATOD ŐKET A FÜZETEDBE.

Nyeregben lovagol a legény. Köpenyt kanyarít vállára a vándor.
 Csákány vágja a kemény követ. Kőménymagos kenyeret sütök.
 A bányában aranyat keresnek. Kanyargós ösvényen útnak indul.
 Nyerít a ló, ha sörényét simogatja.
 Felveszem a kötényt és begyűjtöm a sütőt.

13.2.1.4 ISMÉTLŐ FELADATLAP AZ SZ BETŰHÖZ

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

sz c s k sz l m sz cs z sz s f

2. HA KIEJTED AZ „SZ” BETŰ HANGJÁT, AKKOR EL TUDOD DÖNTE-
NI, HOGY IGAZ-E VAGY HAMIS AZ ÁLLÍTÁS. HA ELDÖNTÖTTED,
ÉS IGAZ, AKKOR I BETŰT, HA HAMIS, AKKOR H-T ÍRHATSZ AZ
ÁLLÍTÁS MELLÉ.

Az sz hang kiejtésénél morog a torkunk.

Az sz hang kiejtésénél nem morog a torkunk.

Az sz betűt a szobába (középső vonalközbe) írjuk.

Az sz betű egyjegyű betű.

Az sz betű kétjegyű betű.

3. MOST SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ! EZ OLYAN FELADAT, AHOL AZ
ELSŐ OSZLOPOT KELL ELŐBB ELOLVASNI, AZTÁN A TÖBBIT.

sza	ra	sza	sa	ca	za
szó	rő	szó	só	có	zó
szú	rú	szú	sú	cú	zú
sze	re	sze	se	ce	ze
szi	ri	szi	si	ci	zi

4. VANNAK A SZÓTAGOK KÖZÖTT SZAVAK IS. HA MEGTALÁLOD,
KARIKÁZD BE!

5. MELYIK SZÓ KEZDŐDHET EVVEL A SZÓTAGGAL? ITT ARRA ÜGYELJ,
HOGY VALÓBAN CSAK A LEÍRT KÉT BETŰ LEGYEN AZ ELSŐ SZÓ-
TAG! EZT KÖNNYEN ELLENŐRIZHETED, HA LETAPSOLOD A TA-
LÁLT SZÓT. EGY FELADATNAK TÖBB MEGOLDÁSA LEHET, ALÁ IS
ÍRHATSZ TALÁLT SZÓT.

szi....., vi....., szo....., sza....., li.....

6. MOST RÖVID SZAVAKAT OLVASHATSZ!

szív busz szag szül hús szán

szem vesz szel szín tús szép

rész kosz szab rész mész kész

szól szosz visz nesz szám szék

száj tesz szíj szúr szór hisz

szál szósz szer szög szár szél

7. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítót. Az új szóval mondatot is írhat a füzetébe.

8. VANNAK OLYAN SZAVAK, AMELYEK CSAK EGY BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK MÁSOKTÓL.

Ezekből a szavakból próbálunk most együtt láncot alkotni. Én elkezdem, te folytatd! Nem csak a szószedetből válogathatsz!

szem – szám – szán – tán – – – – – –

Te is kezdhetsz még egyet a füzetédben!

9. A 6. FELADATBAN SZEREPLŐ SZAVAKBÓL VÁLOGATHAT SZ, HOGY KIEGÉSZÍTSD A HIÁNYOS MONDATOKAT.

Szalma száll aben. A sün tuskéje

A megáll, felveszi az utasokat. A mama szalámit

Csoki.....t öntök a palacsintára. Fut a a havon.

A szabó ruhát, mindjárt lesz.

13.2.1.5 ISMÉTLŐ FELADATLAP A ZS BETŰHÖZ

1. MOST AZT TALÁLHATOD KI, HOGY MELYIK ÁLLÍTÁS IGAZ A ZS BETŰRE, ÉS MELYIK HAMIS.

Ha igaz, akkor I betűt, ha hamis, akkor H-t írhat sz az állítás mellé.

- Morog a torkunk, ha a zs hangot kimondjuk.
- A zs betű egyjegyű mássalhangzó.
- Ha kiejtjük a zs hangot, folyamatosan jön ki a szánkon a levegő.
- A zs betű csak a szobában (középső vonalközben) lakik.
- A zs betű kétjegyű mássalhangzó.

2. TALÁLD KI, MILYEN BETŰ ILLIK KÖZÉPRE, HOGY A BETŰK SZÓVÁ VÁLJANAK! NÉMELYIKNÉL TÖBB MEGOLDÁS IS LEHETSÉGES!

zs . b, zs . k, zs . r, r . zs, g . r . zs, zs . r . f, B . l . zs

3. ITT BETŰKET OLVASHAT SZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

Zs v z zs s c zs cs r zs k d zs

4. ITT MEG SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ.

Zsá sá csá rá zá

Zsó só csó ró zó

Zsú sú csú rú zú

Zsé sé csé ré zé

5. EBBEN A FELADATBAN CSAK ANNYIT ÍRTUNK LE EGY SZÓBÓL, AMENNYIT EGY TAPSRA MONDUNK KI. (ÚGY MONDJUK, HOGY EGY SZÓTAGOT. AZ EMBERNEK IS VANNAK TAGJAI ÉS A SZAVAKNAK IS.)

Ha kitaláltad, hogy melyik szó kezdődik így, akkor a pontok helyére írd be azt, ami a szóból hiányzik! Vigyázz, az is pont egy (taps) szótag legyen!

ROZS....., **ZSÍ**....., **ZSI**....., **VIZS**.....

6. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ!

zsemle rozsda tőzsde zserbó kámzsa zsenge

kapzsi dörzsi morzsa torzsa vizsga zsurló

zsírkő pezsgő tömzsi Zsolti Zsolna perzsa

7. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat. Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe.

8. MOST KITALÁLHATOD, HOGY A SZÓSZEDET SZAVAI KÖZÜL ME-
LYIK ILLIK A MONDATBA!

Szilveszter napján, éjfél előttt bontottunk.

Ha sok a földön a, összeszedetik a hangyák.

Csokis, lekváros, diós sütemény a

Ezt a régi kardot már megette a

A borsóleves borsóból a legfinomabb.

Bogi nagyon izgul a miatt.

A nyuszi kedvenc eledele a káposzta..... .

9. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHE-
TED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK. AZ ÚJ SZAVA-
KAT BERAGASZTHATOD VAGY LEÍRHATOD A FÜZETEDBE.

mély- liba- perzsa- varázs- nyelv- réz- zsemle- káposzta-
szőnyeg garázs morzsa zsír pálca vizsga mozsár torzsa

13.2.1.6 ISMÉTLŐ FELADATLAP A CS BETŰHÖZ

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN
MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

Cs s v cs c h cs sz k zs cs n b c cs

2. MIT TUDSZ A BETŰ LEÍRÁSÁRÓL, KIEJTÉSÉRŐL? BESZÉLJÜK MEG!

cs

3. MOST AZT TALÁLHATOD KI, HOGY MELYIK ÁLLÍTÁS IGAZ A CS BETŰRE, ÉS MELYIK HAMIS.

Ha igaz, akkor I betűt, ha hamis, akkor H-t írhatasz az állítás mellé.

- A cs hang morog, mikor kimondjuk.
- Fönt van a nyelvünk, amikor mondjuk.
- Egyjegyű betű.
- Csak a szobában (középső vonalon) lakik.
- Folyamatosan tudjuk mondani.
- Csak szakaszosan tudjuk kimondani.

4. VANNAK OLYAN SZAVAK, MELYEK CSAK EGY BETŰBEN TÉRNEK EL EGYMÁSTÓL. A SOR ELEJÉN TALÁLT SZÓBÓL ALKOTHATSZ ÚJ SZAVAKAT, ÚGY, HOGY CSAK A KÖZÉPSŐ BETŰT VÁLTOZTATOD. ÍRD LE, MILYEN SZAVAKAT TALÁLTÁL! PL: VAR, VER, VÉR, VÁR...

- cser →
- csak →
- csáp →

5. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ!

tölcsér	csobban	csillag	cserfes	csámpás
csámcsog	szürcsöl	hörcsög	rágcsál	jégcsap
bogrács	cseppen	csillám	csattog	kancsal
forgács	csempész	cserkész	csuklyás	tolmács
csillár	csuklik	virgács	csökken	kölcsön

6. KITALÁLOD, MELYIK SZÓ ILLIK A MONDATBA AZ 5. FELADAT SZAVAI KÖZÜL? ÍRD A HELYÉRE!

Fényes ragyog az égen.

.....ban főzzük a halászlét.

A ketrecébeot szórok.

A kavics a tóbat.

Ez a kislány sokat beszél, azt mondjuk rá:

Aról egy vízcsepp le..... a hóra.

7. UTOLSÓKÉNT EGY VERSET OLVASHATSZ!

Csacsi

Csacsink tegnap elcsatangolt.

Csellengett a réten.

Közben esőfelhők gyűltek
odafenn az égen.

Csengő cseppek csapja csurrant,
csípte, csapta, verte.

Csüggedt csacsink csalódottan
ácsorgott a kertben.

8. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK. A KÉSZ SZAVAKAT BE IS RAGASZTHATOD A FÜZETEDBE. AKKOR JÓ A MEGOLDÁS, HA MINDEN SZÓTAGOT FELHASZNÁLTÁL.

töl- csám- köl- szür- kan- csil- vir- csem-

csal pész gács pás csér csön csöl lár

13.2.2 FELADATLAPOK A TISZTÁN AKUSZTIKUS (HANGZÁSI HASONLÓSÁGON ALAPULÓ) ALAPÚ TÉVESZTÉSEKHEZ

A hallási észlelés nehézségével küzdő gyerekeknél a betűdifferenciálás elkezdése előtt javasoljuk, hogy a modulok, illetve a feladatbankos feladatok közül minél több olyat végezzünk el, ami a hallási differenciálásra vonatkozik. Csak ezután fogjunk bele a feladatlapok feldolgozásába.

13.2.2.1 ZÖNGÉS–ZÖNGÉTLÉN BETŰPÁROKRA ÉPÜLŐ FELADATLAPOK

13.2.2.1.1 K-G DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

A)

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

k g s m h l j r t z v n p k g n

2. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA A „K” VAGY A „G” BETŰT. MELYIK BETŰ HIÁNYZIK? HA KITALÁLTAD, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL!

...e...sz, ...eré..., ...á...o..., ...u...a, ...ó...usz, ...ére...,

...opo..., ...é..., ...épe..., ...örö..., ...a...as, ...er...ő

3. ELOLVASHATOD EZEKET A SZAVAKAT IS!

gaz géz rák jég lék kút kéz rág

mák gáz gép kör rak gól vak kép

kos gát gém ken fék gőz kém kés

híg súp lyuk köt rég zúg pók pék

tok fog kék tág fok tök fák szag

4. JÓ, HOGY ELOLVASTAD ŐKET. NÉZD CSAK, MENNYI MINDENT CSINÁLHATUNK EZEKSEL A SZAVAKKAL:

Ha nem vagy fáradt, olvasd el őket még egyszer! (Ha nagyon fáradt vagy, akkor majd legközelebb.)

5. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.

Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe.

6. SZERINTED MELYIK SZÓ ILLIK AZ ALÁBBI NÉGYBŐL A MONDATOKBA? ÍRD BE!

gáz – gőz – gáz – géz

A ker-tünk-ben e-ső u-tán nagy-ra nőtt a

Ha seb van a ke-ze-men, azt-zel köt-jük be.

Ha fel-e-me-lem a fe-dőt, a lá-bos-ból csap fel.

Ha van a lu-fi-ban, ak-kor fel-szál a le-ve-gő-be.

7. A 3. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT MEGTALÁLOD AZOKAT, AMELYEK EZEKHEZ A SZAVAKHOZ ILLENEK. HA MEGTALÁLTAD, EGYÜTT ÚJ SZÓT ALKOTNAK. ÍRD BE ŐKET!

zseb -, szemüveg -, záp -,

mosó -, - kocka, - pedál

8. MOST TÖBBSZÓTAGOS SZAVAKAT IS OLVASHATSZ!

zokni	kucsma	gazda	kesztyű	Gergő	kártya
szakma	kocsma	megnő	görbe	kurta	gomba
garbó	kendő	kályha	bolygó	pulyka	máglya
hurka	forgó	körte	cinke	kagyló	dongó

9. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.
Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe.

10. KITALÁLOD, MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? (TUDOD, AZOK KÖZÜL, AMELYEKET OLVASTÁL A 8. FELADATBAN.) HA KITALÁLTAD, ÍRD IS MELLÉ AZT A SZÓT!

Például: Ma-gas nya-kú pu-ló-ver: *garbó*

Me-leg té-li ka-lap:

Ké-zen hord-juk, le-het egy uj-jas vagy öt uj-jas:

Ha be-fűt-jük, fel-me-le-gí-ti a szo-bát:

A Föld is egy i-lyen é-gi-test:

Le-het mér-ges vagy e-he-tő:

11. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

gö- be	puly- ka	kesz- tyű	gom- ba	zok- ni	kály- ke	boly- gó	gar- 	cin- 	bó	ha
-----------	-------------	--------------	------------	------------	-------------	-------------	----------	----------	----	----

B)

1. EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY A K ÉS A G BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

Segít neked megkülönböztetni őket, ha elmondod, hogy miben hasonlít és miben különbözik egymástól a „k” és az „g”, ha kiejted, és miben akkor, ha leírod.

k g

2. HA KIEJTED A „K” ÉS A „G” BETŰ HANGJÁT, AKKOR EL TUDOD DÖNTENI, HOGY IGAZ-E AZ ÁLLÍTÁS VAGY SEM. HA ELDÖNTÖTTED, ÍRJ A SOR VÉGÉRE I BETŰT, HA IGAZ, H BETŰT, HA HAMIS AZ ÁLLÍTÁS!

A k betű kiejtésekor morog a torkunk.

Mind a két betű kiejtésekor a nyelvünk hátul érinti a szájpadlásunkat.

A g betű csak a szobában lakik.

A k betű a szobában és a pincében lakik.

A két betű kiejtésében csak egyetlen különbség van, hogy a k nem morgós, a g morgós hang.

3. HA A PONTOK HELYÉRE „K” VAGY „G” BETŰT ÍRSZ, SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL.

..edves, ..ondos, ..a..as, ..u.....ol, papa..áj, ..eré., lep.e,

..aticabo..ár, ..u..lóf, a.....ódik, ..ép..ocsi, me.....eres, le.....isebb

4. HA A PONTOK HELYÉRE MEGFELELŐ MAGÁNHANGZÓT ILLESZTESZ, SZÓ LESZ A BETŰKBŐL.

Több megoldás is lehetséges.

k..r, g..z, v..g, k..s, k..zd

5. ITT SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

ge ke kü gi gá ki gú

gé ké gí ga ko gó kö

gú kú kő gu ka go ke

gö kö ká ku ge ké gó

6. TALÁLHATSZ KÖZTÜK SZAVAKAT IS. MIT TALÁLTÁL? ÍRD A FÜZETBE!

7. VANNAK OLYAN SZÓTAGOK IS KÖZÖTTÜK, MELYEK KIEGÉSZÍTVE SZÓVÁ VÁLNAK. ILYENEKET IS KERESHETSZ, AZUTÁN LEÍRHAZOD A FÜZETBE!

Például: *kávé*

8. EL TUDOD OLVASNI EZEKET A SZAVAKAT?

guggol kontár kerget kongat kincses kantár

cókmók gondol horgony boldog sokszor horgol

horkol gombol kompót csuklás csurgat csenget

köntös hörcsög gömböc göndör bökdös gömbök

görcsök dugdos vendég tömköd szökken szöktet

gyöngít bögrék szakkör rögtön dönget köpköd

9. VAJON MELYIK ILLIK A FENTI SZAVAK KÖZÜL A MONDATOKBA?
HA KITALÁLTAD, BEÍRHATOD!

A kislány le....., hogy jobban lássa a fű között a kis virágot.

A kis borjú az orrávalte a tehenet, hogy adjon neki inni.

A testvérem mindig el.....sa előlem a csokiját.

A bolt ajtajára ez volt kiírva: jövők!

10. VANNAK EGYMÁSHOZ EGÉSZEN HASONLÓ SZAVAK, AMELYEK
MÉGIS MÁST JELENTENEK.

Ide is írtunk ilyen párokat. Próbálj mondatot alkotni a szavakkal, ezeket
leírhatod a füzetedbe is.

horgol–horkol, bögrék–görbék...

11. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BE-
LŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

cók- cses sok- gol bök- dos rög- kör köp- mók kin- szor
hor- dös dug- tön szak- köd

C)

1. HIBÁSAN ÍRTÁK MEG EZT A TÖRTÉNETET! MEGTALÁLOD A HIBÁKAT? JAVÍTS JÓL LÁTHATÓAN A SZÖVEGBEN! MOST ELOLVASHATOD MÉG EGYSZER A JAVÍTOTT SZÖVEGET!

A kisfiú ott gugolt a körtefa alatt. Nézte, ahogy egy katicabokár mászott fel a fűszálon. A kis pettyes már a fű tetejére ért. Röktön el fog repülni. De a mellettük alvó nagypapa horgolása annyira megijesztette a kis bokarat, hogy leesett a fűszálról. A fiú a fűszálakat széthajtva kereskélte, hová esett. Végül meg is találta egy vastak gyöger alatt. Ujjával felemelte a kis pettyest, és énekelni kezdte neki: Gatalinka, szállj el! Jönnek a törögök... A bogárka először félve kubbasztott, de migor látta, hogy nem fenyegeti semmi veszély, akkor kiterjesztette szárnyait, és elrepült.

2. ITT MEG SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ.

gug	kuk	guk	kug	gek	kig	kok
gég	kék	gék	kég	kik	gok	gug
góg	kők	gők	kóg	kuk	kig	gek
gág	kák	gák	kág	kík	geg	guk
güg	kük	gük	küg	kök	gág	küg

3. TALÁLHATSZ KÖZTÜK SZAVAKAT IS. MIT TALÁLTÁL?

4. VAJON TALÁLSZ-E OLYAN BETŰKET, MELYEKET A PONTOK HELYÉ-
RE ÍRVA SZÓ KELETKEZIK?

Próbáld meg! Például *habakukk*

.....kuk.....,gek.....,kák.....

5. ITT SZAVAKAT TALÁLSZ. EL TUDOD OLVASNI ŐKET?

kenguruk kendőben kigurul döngölöm dugdosom

hörcsögöm rögtönöz döntenek szakkörök integet

billegék gombolok kergetek kemencék kincseket

gondolat kellemes kuncogok kuncogók gömbölyít

bökdösöd rongálok rongálók megkeres bögréket

6. JELÖLD VONALAKKAL A SZÓBAN A SZÓTAGHATÁROKAT! HA EZ
MEGTÖRTÉNT, KÉRLEK, SZÁMOLD MEG, HÁNY BETŰ VAN EGY
SZÓTAGBAN! EZT ÍRD SZÁMMAL A SZÓTAG ALÁ.

Kenguruk

Ezt a számsort hívjuk *szótagképletnek*. Ez a képlet, amit a „kenguruk” szó alá írtál, a legtöbb szövegben szereplő szóra igaz, néhányra azonban nem. Ha megtalálsz a „kakukktójás szavakat”, húzd alá őket!

7. VANNAK EGYMÁSHOZ EGÉSZEN HASONLÓ SZAVAK, AMELYEK MÉGSEM UGYANAZT JELENTIK. IDE IS ÍRTUNK ILYEN PÁROKAT. PRÓBÁJLJ MONDATOT ALKOTNI A SZAVAKKAL! EZEKET LEÍRHA-TOD A FÜZETEDBE IS.

kuncogók – kuncogok
rongálók – rongálók

8. PRÓBÁJD ÚGY ELMONDANI A VERSET (LASSAN), HOGY MINDEN SZÓTAGRA BABZSÁKOT ADOGATSZ VAGY TAPSOLSZ! CSINÁLHATOD EGY TÁRSADDAL IS.

**Karimás fa-odú,
nagy fekete mélység,
kivonul, bevonul
csigabiga-népség.**

**Bükkfa ága himbál
sötét varjú hintál,
föltekint, letekint,
csak ő tudja, mit vár.**

9. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BE-LŐLÜK (OLYANOKAT, AMILYENEKET AZ 5. PONTBAN OLVASTÁL). A KÉSZ SZAVAKAT BE IS RAGASZTHATOD A FÜZETEDBE.

ken-	do-	res	göm-	tö-	mes
gu-	lat	meg-	bö-	nöz	kel
ruk	gon-	ke-	lyít	rög-	le-

13.2.2.1.2 T–D DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAP

1. EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY A „T” ÉS A „D” BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

Abban, hogy megkülönböztessd őket, segít, ha elmondod, hogy miben hasonlít és miben különbözik egymástól a „t” és a „d”, ha kiejted, és mi-ben akkor, ha leírod.

t d

2. HA KIEJTED A „T” ÉS A „D” BETŰ HANGJÁT, AKKOR EL TUDOD DÖNTENI, HOGY MELYIK BETŰRE IGAZ AZ ÁLLÍTÁS! CSAK AZT A BETŰT KARIKÁZD BE! LEHET OLYAN IS, MIKOR MIND A KETTŐ-RE IGAZ AZ ÁLLÍTÁS.

Morog a torkunk, mikor kiejtjük.	t	d
A padláson van a nyelvünk, mikor kimondjuk.	t	d
Kiejtéskor a padláson van a nyelvünk, és nem morog a torkunk.	t	d
A szobában és a padláson lakik.	t	d
Balra áll a hasa.	t	d

3. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA A „T” VAGY A „D” BETŰT. MELYIK BETŰ HIÁNYZIK? HA KITALÁLTAD, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL!

.. avasz, ..inta, ..aru, óvo..a, bú..or, ..u..akozó,
 ha..sereg, hen..es, ren..őr, le..ér..el, fela..a.,
 be..eg, ..élelő....., ..éve., in...í., ..áma..ás,

4. ITT MEG SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

Ha olvasod, figyelj arra, hogy melyik betűt látod kétszer is egymás mellett!

at	ad	atda	udtu	iddi	üttü
et	ed	idti	étdé	odto	áddá
üt	üd	ette	öddö	íttí	útdú
át	ád	óddó	úttű	őtdő	edte
ot	od	öddö	adta	edde	itdi

5. TALÁLHATSZ KÖZTÜK SZAVAKAT IS. MIT TALÁLTÁL? HÚZD ALÁ!
PRÓBÁLJ VELE MONDATOT ÍRNI A FÜZETBE.

6. EL TUDOD OLVASNI EZEKET A SZAVAKAT?

toldoz	tiltás	tollad	döntés	táltos	dermed
hittel	híddal	tintás	dönget	termet	talpad
telked	tündér	tudtad	vettem	nádszál	jóddal
baktat	térdel	dombot	tisztel	töltöd	többet
tolvaj	rendet	diktál	hajlít	hétfőn	lottód
bundát	mondat	kendőd	lendít	mindet	pendít

7. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM IS-
MERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.
Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.
Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe.

8. TALÁLTUNK OLYAN SZÓPÁROKAT, AMELYEK CSAK EGY BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL! KITALÁLOD-E, MELYIK ILLIK A MONDATBA? ÍRD IS ODA A PONTOKRA!

TÉL – DÉL

Ha van, akkor magasan áll a nap az égen.

.....ben szoktunk ebédelni.

.....en síelni járunk.

TÚL – DÚL

A hegyen már látszik a tenger.

A vár előtt csata

Nem tudtam körülnézni, mert sokan voltak.

Kita fel a szobámat?

KÖT – KÖD

A városra este leszállt a

A nagymama pulóvert anyunak.

TERMET – DERMED

A kocsonya a hidegben gyorsan meg..... .

Az ünnepély után mindenki segít visszarendezni a

A harcos óriásű volt.

A félelemtől meg.....ve állt ott.

9. KIMARADTAK A „T” ÉS „D” BETŰK EBBŐL A VERSBŐL! PÓTOLD AZOKAT!

Azután elolvashatod még egyszer pontosan!

Lá.....a..... már?

Lá.....a..... már ké..... fiú arcá.,
mikor biciklivel gurulnak a lej...őn?

Az első arcán ez van:

Nézzé..ek, mi..u....ok én!

A másik arcán:

Mama, segí....s!

....e nem nyúlha.... a fékhez,
ha nem fékez az első...

Meg ne próbál.....!

Meg ne próbál.....!

mon.....ja apa,

és nagyon szigorúan néz rám.

És egészes....em reszke....,

és már úgy érzem, gyáva vagyok,

ha meg nem próbálok.

10. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

tol- hit- del tés tud- tün- dat

lad tér- mon- tel dön- tad

dér

13.2.2.1.3 F–V DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

A)

1. EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY AZ F ÉS A V BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

Segít megkülönböztetni őket, ha elmondod, hogy miben hasonlít és miben különbözik egymástól az „f” és az „v”, ha kiejted, és miben akkor, ha leírod őket.

f v

2. HA KIEJTED AZ „F” ÉS A „V” BETŰ HANGJÁT, AKKOR EL TUDOD DÖNTENI, HOGY MELYIK BETŰRE IGAZ EGY-EGY ÁLLÍTÁS! BE IS KARIKÁZHATOD A MEGFELELŐ BETŰT!

Az ajkunkat beharapjuk, amikor kimondjuk, és morog a torkunk. f v

Nem morog a torkunk, a betűt a szobába írjuk. f v

Az alakja két ferde egyenes, ami lent találkozik. f v

Sétabot alakú, a szobában és a padláson lakik. f v

Ha írott betűvel írjuk, a padláson, a szobában és a pincében is lakik. f v

3. HA A PONTOK HELYÉRE „F” VAGY „V” BETŰT ÍRSZ, SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL.

..a, ..ár, ha..as, ..irkál, ..él, lo..agol, ..el..esz, ..ő..áros,

..elhí..ás, ..ontos, ..enyő..a, ..ad..íz, ..elte..és, ..ár..al

4. ITT MEG SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ.

Ez olyan gyakorlat, amelyikben előbb az első két oszlopot olvassuk, aztán a többit!

vó fó vi fe vő vá fé fű va fo

vá fá fí fa fő fá vű fú fü vű

ve fe vé ví fu vö fő ví fé vi

vű fű

vú fú

5. TALÁLHATSZ KÖZTÜK SZAVAKAT IS. AMIT TALÁLSZ, BEKARIKÁZHATOD, SŐT EGY-EGY MONDATOT IS ÍRHATSZ A SZAVAKKAL A FÜZETBE!

6. HA A KÖVETKEZŐ SZÓTAGOK ELÉ VAGY MÖGÉ EGY-EGY BETŰT ILLESZTESZ, SZAVAKAT KAPSZ. HA KITALÁLTAD, BE IS ÍRHATOD!

vá fá ve fa fő vi

7. ELOLVASHATOD A SZAVAKAT IS

vontat	fontos	vánkos	fánkom	vártam	várfal
föllök	vödröm	fellek	virrad	furcsák	fintor
vegyszer	felvesz	vallás	vállas	vérzik	folto
füllel	vállal	falban	kedves	fickók	vesztes
vemhes	firkál	vadlúd	füstöl	füstös	virgács
fáztam	hívjál	kaftán	verseny	falkák	felvesz
vartyog	vándor	folytat	filmez	felvág	forgács

Mindegyik szó jelent valamit. Ha találsz köztük olyat, amelyikről nem tudod, hogy mit jelent, karikázd be ceruzával!

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelentenek. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

8. A MOST KÖVETKEZŐ SZAVAK MINDEGYIKE EGY-EGY MONDATBA ILLIK. HA KITALÁLOD MELYIKBE, BE IS ÍRTHATOD A PONTOK HELYÉRE!

vánkos, várfal, virrad, fintor, felleg, kaftán, falkák, felver, vartyog, felvág, forgács

A magason nem tudtak a törökök átmászni.

A baba nem szerette a spenótot, ezért mikor a mama a szájába tette,t mutatott.

A török basaja arany zsinórokkal van díszítve.

A varangyos béka ottott a királykisasszony ágyában.

A mamata az új kenyeret.

A vad kutya..... megtámadják a bárányokat.

A feketerigó leginkább akkor énekel, amikor az új nap.

At mindennap kitesszük szellőzni.

A fiútte álmából az óra csörgése.

Szürkeek gyülekeznek az égen.

Amikor gyalulják a fát, sok pattan la róla.

Kati nagyon az új biciklijével.

9. IDE OLYAN SZAVAKAT ÍRTUNK, AMELYEK CSAK EGY BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL. PRÓBÁJ A FÜZETBE MINDEGYIKKEL MONDATOT ÍRNI!

füstöl – füstös

vállal – vállas

10. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK. A KÉSZ SZAVAKAT BE IS RAGASZTHATOD A FÜZETEDBE.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

fon- tat vegy- röm foly- ves vesz- tor fil- seny tos
von- szer vöd- tat ked- tes fin- mez ver-

11. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK. AZ ÚJ SZAVAKAT BERAGASZTHATOD VAGY LEÍRCHATOD A FÜZETEDBE.

hang felleg vándor forgács
verseny liba felmosó verseny vad
eső bot fa vödör szám

B)

1. MOST AZT TALÁLHATOD KI, HOGY MELYIK ÁLLÍTÁS IGAZ ÉS MELYIK HAMIS.

Ha igaz, akkor **I** betűt, ha hamis, akkor **H**-t írhatasz az állítás mellé. Ha hangosan olvasod, jobban tudod megkülönböztetni a betűk hangját egymástól.

Az f hang kiejtésénél morog a torkunk.

A v hang kiejtésénél morog a torkunk, és a fogunk kissé beharapja a szánkat.

Az f hangnál a nyelvünk hátul van.

A v betű alakja két ferde egyenes, ami a padlásnál találkozik.

Az f betű a szobában és a padláson is lakik.

2. KITALÁLHATUNK OLYAN SZAVAKAT, AMELYEK CSAK EGY BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL. SORBA IS TEHETJÜK ŐKET ÚGY, HOGY A KÖVETKEZŐ MINDIG CSAK EGY BETŰVEL KÜLÖNBÖZÉK AZ ELŐZŐTŐL.

Például így: láb – láz – váz

Csinálhasz ilyen szósort te is, ezúttal olyat, ahol minden szóban szerepel **f** vagy **v** betű!

3. OLVASD EL A SZAVAKAT, IDŐRE IS!

fondorlat	vesztegzár	firkálnak	vontathat
megfújtam	vakvágány	kedvesség	függönnyel
várbörtön	vérvétel	nedvesség	fegyvertár
vesztesnek	kifliknek	furcsállom	vastagság
szenvednek	pantográf	forgódob	vészterhes
fogházban	filmeznek	villámlik	varjaknak

4. JELÖLD VONALAKKAL A SZÓBAN A SZÓTAGHATÁROKAT! HA EZ MEGTÖRTÉNT, KÉRLEK, SZÁMOLD MEG, HÁNY BETŰ VAN EGY SZÓTAGBAN! EZT ÍRD SZÁMMAL A SZÓTAG ALÁ.

fondorlat

Ezt a számsort hívjuk *szótagképletnek*. Ez a képlet, amit a „fondorlat” szó alá írtál, a legtöbb szószedetben szereplő szóra igaz, néhányra azonban nem. Ha megtalálod a „kakukkktojás szavakat”, húzd alá őket!

5. VAJON TALÁLSZ-E OLYAN SZAVAKAT A 3. FELADATBAN, AMELYEK TULAJDONKÉPPEN KÉT KÜLÖN IS MEGÁLLÓ SZÓBÓL ÁLLNAK? PÉLDÁUL: VÉSZTERHES. HA IGEN, LEÍRHATOD EZEKET A FÜZETEDBE!

6. HA MÁR TANULTAD, MILYEN SZÓFAJ AZ IGE, BIZTOSAN TALÁLSZ IGÉKET A 3. FELADAT SZAVAI KÖZÖTT. LEÍRHATOD EZEKET A FÜZETEDBE, SŐT MONDATOKAT IS KITALÁLHATSZ A SZAVAKKAL.

7. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK.

Az új szavakat beragaszthatod vagy leírhatod a füzetedbe.

vak	forgó	vér	fegyver	könyv	fék	vágány
kapu	záp	szél	vezető	gép	csepp	zár
vár	fog	tár	vész			

c)

1. ITT SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

fiv	vif	vef	fúv	fév	vav
fév	véf	föf	vüf	váv	fev
fáv	váf	vuf	füv	fev	fév
fov	vof	vév	föv	vűf	fiv
föv	vöf	víf	véf	fev	fáv

2. MOST ELOLVASHATOD A SZAVAKAT IS!

felhív	felüvölt	felvonó	felvág	fuvola
félév	felavat	felvonul	felvált	favilla
fönév	befon	bevon	felvidít	fekvés
felet	veled	felvágott	favágó	fonnak
vonnak	felvet	fülbevaló	felvidék	felvállal
vállfa	fenevad	felvon	felveszi	vőfély

3. A KÖVETKEZŐ MONDATOKBAN OLYAN SZAVAK REJTŐZNEK, AMELYEKET A SZÓSZEDETBEN MÁR OLVASTÁL. HA TALÁLSZ ILYEN SZÓT, HÚZD ALÁ!

**A favágók felvonultak az erdőbe, és kivágták a legnagyobb szálfákat.
A felvidéki erdőben egy fenevaddal találkoztam!**

Felvidít, hogy felvágottat ehetek.

A vállfára akasztottam a kabátomat.

Félévkor fülbevalót kaptam ajándékba.

4. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe.

Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

váll-	fély	fel-	vo-	völt	fő-	be-
fa	vő-	vá-	la	fel-	név	va-
gott	fu-	ü-	ló	fül		

13.2.2.2 KÉPZÉSI MOZZANAT SZERINTI HASONLÓSÁG

13.2.2.2.1 GY–NY–TY DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

Bár e három betű is némileg hasonlít egymáshoz, tévesztésüknek mégis hangzási hasonlóságuk a fő oka. Mind a három zárréshang, úgynevezett affrikáta. Képzési helyük teljesen megegyező, csak zöngéességben és orrhangzásban térnek el egymástól (ny–nazális, zöngés; gy – zöngés, ty – zöngétlen). Azoknál a gyerekeknél, akik nehezen ismerik fel ezeket a hangzókat, célszerű hallási differenciáló feladatokat végezni előkészítésként. akár az alapozó modulokból, akár a feladatbankból választhatunk!

A)

1. MELYIK BETŰRE GONDOLOK A HÁROM KÖZÜL (TY–GY–NY)? A PONTOKRA ÍRHTOD A MEGOLDÁST! SEGÍT, HA MINÉL TÖBBSZÖR KIMONDOD!

Kétjegyű mássalhangzó, hátul pattan a nyelvünk, mikor kimondjuk, morog a torkunk, a szánkon jön ki a levegő.

A szobába és a pincébe írjuk.

Kétjegyű mássalhangzó, hátul pattan a nyelvünk, amikor kimondjuk, morog a torkunk, és az orrunkon jön ki a levegő.

Az első jegyét a szobába, a másodikat a szobába és a pincébe írjuk.

.....

Kétjegyű mássalhangzó, a nyelvünk hátul pattan, amikor kimondjuk, nem morog a torkunk, a levegő a szánkon jön ki.

A padlásra, a szobába és a pincébe is írjuk.

2. MIBEN HASONLÍT EGYMÁSHOZ A HÁROM BETŰ, ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZIK? A KIEJTÉST ÉS A LEÍRÁST IS FIGYELEMBE VEHETED!

ty gy ny

3. HA A PONTOK HELYÉRE „TY”, „GY” VAGY „NY” BETŰT ÍRSZ, SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL.

..úl, ..ík, ..úk, me., ..ár, ..ál, fo., lö..ög, ..ög

4. MOST MÁR SZAVAKAT OLVASHATSZ!

gyolcs	gyöngy	tárgy	völgy	hölgy
ponty	petty	pinty	korty	konty
nyisd	nyomj	lányt	nyújt	fényt
tölgy	meggy	rongy	György	gyors
zutty	fütty	pötty	lötty	konty
hunyt	nyeld	lényt	nyald	gyújt

5. HA A SZÓSZEDET SZAVAI KÖZÜL A MEGFELELŐT ÍROD A PONTOK HELYÉRE, ÚJ SZÓT KAPSZ.

.....kagyló,vonat, mosogató.....,
 vonat....., folyó.....,mag,
fa, festék....., mű.....

6. ITT HOSSZABB SZAVAKAT IS OLVASHATSZ.

gyurma	hattyú	nyelve	kagyló	nyomda
kártya	kesztyű	gyenge	könyve	gyertya
tyúkja	könnye	gyapjú	gyanta	nyugta
bástya	szatyra	hagyma	satnya	potyka
hangya	bátyja	szárnya	szörnyű	konyha
gyeplő	hetyke	Gyöngyi	kunyhó	lányka
Gyurka	dinnye	könnyű	hagyja	kontya

7. KERESHETSZ OLYAN SZAVAKAT AZ ELŐBBIEK KÖZÖTT, MELYEKET MÁSKÉPP MONDUNK ÉS MÁSKÉPP ÍRUNK. PL: BÁTYJA.

8. ÉRDEKES: HA A KÖVETKEZŐ SZAVAKRA -JA/-JE RAGOT TESZÜNK, MÁSKÉPP MONDJUK ŐKET, MINT AHOGY ÍRJUK. PRÓBÁLD KI TE IS. MINDEN MONDATBA EGY-EGY ILYEN SZÓT ILLESZTHETSZ!

ken, pont, ad, un, fut, fed, lát,

Zsuzsinak már három piros..... van matekból.

A kisgyerekek hamar meg..... a játékokat.

Kati nem az előtte haladó bácsit, és nekimegy.

Kérd meg anyut, meg neked a vajaskenyeret.

A világbajnok a leggyorsabban a távot.

Laci nem kölcsön a bicikliét senkinek.

Akkora lapot vágjál, hogy be..... a lyukat!

9. ALKOTHATSZ ÚGY MONDATOKAT, HOGY AZ EGY SORBAN LÉVŐ KÉT SZÓ EGYÜTT SZEREPELJEN BENNE. LE IS ÍRHATOD A FÜZETBE!

szatyor, meggy

kopoltyú, ponty

menyasszony, fátyol

fegyver, győzelem

töpörtyű, tányér

10. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK.

A kész szavakat be is ragaszthatod a füzetedbe. Akkor jó a megoldás, ha minden szótagot felhasználtál.

gyúr- han- kuny- hár- köny- gyan- ma gya

haty- hety- ke tyú ta nye tya hó

11. A 4. PONT SZAVAIBÓL NÉHÁNYAT ÖSSZERAKHATSZ A BETŰKBŐL! AKKOR SIKERÜLT, HA MINDEN BETŰT FELHASZNÁLSZ.

gy gy gy gy ty ty ty o r s t ö l e e p p m i n

B)

1. A „TY”, A „GY” VAGY AZ „NY” BETŰRE VONATKOZNAK A KÖVETKEZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK?

Odaírhatod, ha már tudod!

A szobában, a pincében és a padláson is lakik:

Nem morog a torkunk, mikor kimondjuk:

Az orrunk és a torkunk is morog, mikor kimondjuk:

A pincében és a szobában lakik:

2. MELYIK SZÓTAG MELYIK SZÓBA ILLIK? HA KITALÁLTAD, BEÍRHATOD A HIÁNYZÓ SZÓTAGOKAT ÍROTT BETŰVEL A SZAVAKBA:

tyu, gyu, nyu, tyű, nyű, gyű, nya, tya, gya, nyá, gyá, tyá,

.....-lo-gol, á-.....,-va, csenget....., ba-.....,

.....-vog, ga-.....-ja,-godt,-rű, ku-.....,

.....-gös,-ló-ka

3. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ! FIGYELHETSZ A KETTŐS HANGZÓKRA!

buggyan	pottyán	nyugtat	szunnyad	felmegy	pittyen
mennyit	lengyel	pettyes	függöny	kontyos	nyomdász
gyöngyös	kortyol	langyos	nyálkás	hangyász	löttyen
puttony	kottyán	nyúlkál	gyermek	nyomkod	negyven

4. MEG TUDOD JEGYEZNI AZOKAT A SZAVAKAT, AMELYEK BEN KETTŐZÖTT HANGZÓT LÁTSZ?

Minél többet próbálj emlékezetből leírni a füzetbe!

5. A MONDATOKBAN SZEREPLŐ HANGUTÁNZÓ SZAVAKAT KÉTFÉLEKÉPPEN IS LE LEHET ÍRNI, DE NEM MINDEGY, MELYIK KERÜL AZ EGYES MONDATOKBA. PRÓBÁLD MEG, BIZTOSAN SIKERÜL MEGTALÁLNOD A HELYES FORMÁT!

Például: **Sziszeg a kígyó.** **Valaki felszisszen a fájdalomtól.**

Lötyög a víz a kancsóban. **Ki..... a víz a kancsóból.**

A nyitott táskából kipotyog a holmi. **Le..... az alma a fáról.**

Bugyog a forrás vize. **Ki..... a vér az ujjából.**

Csöpög a csap. **Le..... egy csepp víz a földre.**

Kopog valaki az ajtón. **A fadarab a padlón.**

Recseg a padló a talpam alatt. **Meg..... egy ág a csöndben.**

6. EGY MÓKÁS TÖRTÉNETET OLVASHATSZ ITT. HA MÁR TÖBBSZÖR IS ELOLVASTAD, PRÓBÁLD SAJÁT SZAVAIDDAL IS ELMONDANI, HOGYAN JÁRTAK TÚL A BARÁTOK A GAZDA ESZÉN!

A számárrá változott barát

Egyszer egy ember két szamarával az erdőszélen szántogatott. Valamiért bement az erdőbe. Amíg odavolt, arra járt két kéregető barát. Szekerüket csak egy szamár húzta. Azaz csak húzta volna, de majd összeesett az öregségtől. A két barát odament a paraszt szekeréhez, kifogták az egyik szamarát, odakötötték a sajátjuk mellé, és az egyik barát vígan tovakocsizott.

A másik meg ott maradt. Odaállt a paraszt egyetlen megmaradt szamara mellé, az elvitt szamár szerszámát magára vette.

Jön ám az ember az erdőből. Nagyot néz, hogy a hiányzó szamara helyén egy barát áll.

– Mit keres itt, tisztelendő uram? Hová tette a szamaramat?

– Én eddig el voltam átkozva, gazduram. Most időm lejárt, ember lettem.

Csóválta a fejét a gazda.

– De sokszor megvertem én magát, tisztelendő uram. Bocsásson meg érte! De ha már így van, menjen isten hírével!

Levette róla a szerszámot, és elengedte.

A két barát az erdő szélén találkozott, most már két számárral mentek tovább. Mikor hazaértek, a szamarakat eladták a vásárban.

A gazda is ott volt, hogy árva szamara mellé újat vegyen. A sok szamár között meglátja ám a magáét. Odament hozzá, és a fülébe súgta:

– Hiába áll itt, tisztelendő atyám, én úgysem veszem meg még egyszer!

7. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK. AZ ÚJ SZAVAKAT BERAGASZTHATOD VAGY LEÍRTHATOD A FÜZETEDBE.

nyúl- jegy- mellény- függöny- pöttyös- hattyú- szennyes-
ketrec gyógyász labda gyűrű nyak karika kosár
gyermek-

c)

1. HA KIEJTED AZ „NY”, „TY” ÉS A „GY” HANGOT, EL TUDOD DÖNTE-
NI, HOGY IGAZAK-E AZ ÁLLÍTÁSOK VAGY SEM. HA IGAZ, AKKOR I
BETŰT, HA HAMIS, AKKOR H-T ÍRTHATSZ AZ ÁLLÍTÁS MELLÉ.

Az „ny” hangnál elől pattan a nyelvünk és nem morog a torkunk.

A „gy” hangnál a szánkon jön ki a levegő és morog a torkunk.

A „ty” hangnál hátul pattan a nyelvünk, és az orrunkon jön ki a levegő.

Az „ny” hangnál morog a torkunk és az orrunkon jön ki a levegő.

A „ty” betű a padláson a szobában és a pincében lakik.

2. TE IS KITALÁLHATSZ HASONLÓ ÁLLÍTÁSOKAT. LEÍRTHATOD A FÜ-
ZETBE, HOGY A TÁRSAID VAGY A TANÍTÓ MEGFEJTSE.

MOST SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ!

atygya ennye igytyi unytyu ongyo

engye esznye utygyu étnyé ilityi

ötyyö ürtyü agyma angya ejnye

ertye okgyo olnyo igytyi örgyö

3. EGY SZÓT IS TALÁLHATSZ A SZÓTAGOK KÖZÖTT! MELYIK LEHET AZ? PRÓBÁLD MEGKERESNI!

4. ÉRTELMESES SZÓVÁ EGÉSZÍTHETED KI A KÖVETKEZŐ SZÓTÖREDÉKEKET! NEM SZÁMÍT, HÁNY BETŰ KERÜL ELÉJÜK, MÖGÉJÜK VAGY MINDKÉT HELYRE!

.....ongyo.....,engye.....,angya.....,

.....agyma.....,esznye.....

5. HA NEM SIKERÜLT MEGFEJTENED AZ ELŐZŐ FELADATOT, MONDOK MINDEN SZÓHOZ EGY MEGHATÁROZÁST. MELYIK SZÓRA GONDOLTAM?

Szakadt ruha:

Zöldségféle:

Lengyelországban élő ember:

Apró rovar:

Piros gyümölcs:

6. MOST ELOLVASHATOD A SZAVAKAT!

tarisznya harisnya cseresznye szivattyú

kopoltyú szipirtyó töpörtyű kelengye

gyakorló nagyítva figyelme győzelme

parittyá pityergő szatyorba egyenlő

vigyorgó fagyasztó mütyürke hunyorgó

dugattyú kösöntyű billentyű fogantyú

7. JELÖLD VONALAKKAL A SZÓBAN A SZÓTAGHATÁROKAT! HA EZ MEGTÖRTÉNT, KÉRLEK, SZÁMOLD MEG, HÁNY BETŰ VAN EGY SZÓTAGBAN! EZT ÍRD SZÁMMAL A SZÓTAG ALÁ. (A KÉTJEGYŰ IS EGY BETŰNEK SZÁMÍT.)

töpörtyű

Ezt a számsort hívjuk *szótagképletnek*. Ez a képlet, amit a „töpörtyű” szó alá írtál, a legtöbb szószedetben szereplő szóra igaz, néhányra azonban nem. Ha megtalálod a „kakukktojás szavakat”, húzd alá őket!

8. NÉHÁNY RITKÁN HASZNÁLT SZÓ MAGYARÁZATÁT ÍRTAM IDE. PRÓBÁLD KITALÁLNI, MELYIK SZÓRA GONDOLTAM A SZÓSZEDETBŐL!

Vizet mélyről felszívó motoros szerkezet:

Bőrdarabból és a két végére erősített szíjból álló kőhajító fegyver:

A hal lélegző szerve, mely a fején lalálható:

Vén boszorkány:

Karon, nyakban vagy ruhán hordott díszes női ékszer:

Autómotor része, hengerben mozgó alkatrész:

9. OLYAN MONDATOKAT KELLENE SZERKESZTENED, MELYBEN AZ EGY SORBAN ÁLLÓ SZAVAK EGYÜTT FORDULNAK ELŐ.

Például: **magyaráz, figyelem, gyakorlás**

Gyakorlás közben a tanár magyaráz, rá irányul minden figyelem.

fütyül, pinty, tölgy

Gyöngyi, konyha, dinnye

harisnya, lány, pityereg

mogyoró, sütemény, fogy

10. A SZÓTAGOKBÓL A SZÓSZEDET NÉHÁNY SZAVÁT RAKHATOD ÖSSZE! HA SIKERÜLT, A FÜZETBE RAGASZTHATOD ŐKET! SEGÍTSÉGÜL MINDEN SZÓ ELSŐ SZÓTAGJÁT DŐLT BETŰVEL ÍRJUK!

ta- -ris- tyú tö- -kor- tó -risz- nya ko- -pör-

ló fa- nya ha- -pol- tyú gya- -gyasz-

11. HA KIVÁGOD EZEKET A MONDATOKAT ÉS SORBA RAKOD ŐKET, EGY MESE LESZ BELŐLÜK. AKKOR ÉLVEZHETED IGAZÁN A MESÉT, HA BE IS RAGASZTOD A FÜZETEDBE.

Így már nem kell azon gondolkodnod, hogy melyik mondat melyik után következik. Kényelmesen újra olvashatod, és elképzeld, ami a mesében történik.

Az őz odanézett, mi az a zaj?

A hiú őz rögtön mozdulatlan pózba vágta magát.

Valami izeg-mozog a bozótban.

Az őzike a mezőn legelgetett.

Gyuri ült ott fényképezőgéppel a kezében.

Megzörrent a bozót.

D)

1. HA KIEJTED A „TY”, A „GY” ÉS AZ „NY” BETŰ HANGJÁT, AKKOR ELTUDOD DÖNTENI, HOGY MELYIK BETŰRE IGAZ AZ ÁLLÍTÁS.

Hátul pattan a nyelvünk, morog a torkunk, a levegő a szánkban jön ki:

ty gy ny

Hátul pattan a nyelvünk, morog a torkunk, a levegő az orrunkban jön ki:

ty gy ny

Hátul pattan a nyelvünk, nem morog a torkunk, a levegő a szánkban jön ki:

ty gy ny

Kétjegyű betű, a szobában, a padlásban és a pincében lakik:

ty gy ny

Kétjegyű betű, az első jegy a szobában, a második jegye a szobában és a pincében lakik:

ty gy ny

Kétjegyű betű, mindkét jegye a szobában és a pincében lakik:

ty gy ny

2. MOST SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. TÖBBEN IS ELŐFORDUL KÖZÉPEN HOSSZÚ HANGZÓ, ÜGYELJ A KIEJTÉSÜKRE!

aggya annya atya agynya atynya atygya

égyyé énnyé éttyé égynyé étynyé étygyé

öggyö önnyö öttyö ögynyö ötynyö ötygyö

iggyi innyi ittyi igynyi itynyi itygyi

üggyü ünnyü üttyü ügynyü ütynyü ütygyü

3. MOST HOSSZÚ SZAVAKAT OLVASHATSZ.

gyapjúfüggöny gyurmahurkák gyertyatartón

gyűjtőfogház birkagyapjúk hangyabolyban

jegyzeteltem gyermekeknek nyomtatásban

görnyedeztem szennyezetten szárnyaszegett

puskatöltény metómellény csipkefüggöny

nyomdafesték dinnyemagvak kesztyűtartón

füttyögetnek jegyzőkönyvek

4. EBBEN A SZÓSZEDET BEN NAGYON SOK ÖSSZETETT SZÓ VAN (TUDOD, AMI KÉT MÁSIK SZÓBÓL ÁLLT ÖSSZE). REMÉLEM, HOGY MINDET MEGTALÁLOD, ÉS IDEÍROD ŐKET A VONALRA.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. A FENTIEK KÖZÜL MELYIK ÖSSZETETT SZÓRA GONDOLTAM? HA KITALÁLTAD, BE IS ÍRHATOD A MEGFELELŐ HELYRE A SZÓT!

Sérült szárnyú, sebesült madár:

Felfújható mellény, mely viselőjét a víz színén tartja:

Bűnözőket összegyűjtő börtön:

Kis ólomgolyó, melyet fegyverből lőnek ki:

Újságok, könyvek nyomtatására szolgáló fekete tinta:

6. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK. AZ ÚJ SZAVAKAT BERAGASZTHATOD VAGY LEÍRHATOD A FÜZETEDBE.

mátyás-	védő-	fenyő-	faggyú	fegyver-	jegyzet-
kémény-	villany-	bányász-	madár	bástya	lámpa
gyanta	gyertya-	kovács	füzet	seprő	motor

7. HIÁNYOZNAK AZ NY, TY, GY BETŰK A MESÉBEN! VAN, AHOL HOSSZÚ MÁSSALHANGZÓ ILLIK A SZÓBA! HA KIPÓTOLTAD, OL-
VASD EL A TÖRTÉNETET MÉG EGYSZER!

E.. furcsa kirándulás

Lé.. uram és Méhe néne e..ütt indultak kirándulni e..szer.

Elto..ogtak e.. sziklacsúcshoz, és nekifogtak a he..mászáshoz. Két hát-
só lábukkal a sziklafokra álltak, kettővel botot fogtak, kettővel meg
kapaszkodtak felfelé. A sziklacsúcsra már-már mind a ketten feljutot-
tak, amikor a to..akos Méhe néne meglátott e.. ..önyörű virágot.

– Ó miért nincs hetedik lábam, amivel a virágot letéphetném! – pi..
ergett Méhe néne. – Lé.. uram, a szép virágnak sűrű mézét de megen-
ném!

Ám Lé.. uram nem szerette e...ire a mézet, í.. szólt tehát Méhe néné-
hez:

–Ó Méhe, láthatod, ho.. nekem is csak hat ..enge lábat adott az ég, ket-
tővel a sziklaperemen állok, kettővel a botot fogom, kettővel pedig ka-
paszkodom. Ne kívánd hát, ho.. érte ..úljak, és miatta leessek a mély-
be.

Mivel az, ho.. szár..uk is van eszükbe sem jutott, a sziklafalon civa-
kodtak estelig. Idejük letellett, és menni kellett. Í.. történt hát, ho.. a
pi..ergő Méhe néne és a zsémbes Lé.. uram hazaku..agoltak, bár a
csúcsra fel nem jutottak, és í.. a ..önyörű tájból semmit sem láthattak.

8. HA MEGTALÁLOD A MEGFELELŐ SZÓT, ÍRD A KÉRDÉS UTÁN!

Milyen volt Méhe néne?

Milyen volt a virág?

Milyen volt a táj?

Milyen lábai voltak Légy uramnak?

9. HA AZ Ő HELYÜKBEN VAGY, TE HOGYAN SZEDTED VOLNA LE
A VIRÁGOT?

.....

.....

.....

.....

.....

13.2.2.2.2 GY–CS DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAP

A hallási differenciálás nehézségével küzdő gyerekeknél előforduló tévedés, a két hang hangzása nagyon hasonló, mind a kettő zárréshang, úgynevezett affrikáta. Képzési helyük azonban eltérő (ezt meg is lehet beszélni a gyerekekkel: próbálják ki, hol van a nyelvük, amikor kimondják): a cs-t felül és elöl képezzük, a gy-t hátul. Ezenkívül a gy zöngés hang, „morog a torkunk”, mikor kimondjuk. Ezt a torokra tett tenyérrel közvetlenül is érzékelhetik a gyerekek.

1. ELŐSZÖR BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN KIEJTVE OLVASOL, KÖNNYEBB LESZ MEGKÜLÖNBÖZTETNI ŐKET.

gy cs s l v gy h ny cs gy f cs gy d

2. MOST SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ! EZ OLYAN FELADAT, AHOL AZ ELSŐ KÉT OSZLOPPAL KELL KEZDENI, UTÁNA JÖHET A TÖBBI.

gyú csú dú sú kú gú rú

gye cse de se ke ge re

győ cső dő só kő gő rő

gyá csá dá sá ká gá rá

gyó csó dó só kó gó ró

3. A SZÓTAGOK KÖZÖTT SZAVAK IS ELBÚJTAK. HA MEGTALÁLOD, HÚZD ALÁ ŐKET!

4. HA A PONTOK HELYÉRE „GY” VAGY „CS” BETŰT ÍRSZ, SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL.

..ors, ..iga, ..alu, ..áva, pogá..a, a..ag, kin..

5. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ.

gyomok figyel fagyos megyek gyárok

cseles csikók csapat hegyek csipog

gyanús gyalog gyomor csapás csalás

vagyon kocsis csalok csalók fecseg

bogyók becsap kecses fogyás bugyog

csobog gyerek hegyez csodás csúszik

6. A SZAVAK KÖZÖTT TALÁLSZ KÉT NAGYON HASONLÓ HANGZÁSÚ SZÓT: CSALOK – CSALÓK MELYEKNEK MÉGSEM UGYANAZ A JELENTÉSE. KITALÁLHATSZ MIND A KÉT SZÓVAL EGY-EGY MONDATOT! ÍRD IS LE A FÜZETEDBE.

7. AZ 5. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT MEGTALÁLOD AZOKAT, AMELYEK EZEKBE A MONDATOKBA ILLENÉK. ÍRD IS BE ŐKET!

A elborítják a kerttet.

Csaba színes ceruzát

Van, aki kocsival megy, van, aki

Víz fel a szökőkútból.

A huzatja az ajtót.

A között a völgyben folyik a patak.

A foci..... megnyerte a meccset.

A veszekedés után volt a hangulat.

3.2.3 FELADATLAPOK A TISZTÁN OPTIKUS TÉVESZTÉSEKHEZ

A tisztán optikus tévesztésekre hajlamos gyerekek számára a modulokból a szemmel követés fejlesztését szolgálókat és a vizuális differenciálást szolgálókat javasoljuk elvégezni, mielőtt a betűdifferenciáló feladatokba belefognak. Azoknak a gyerekeknek, akiknek tévesztéseik a hasonló formájú, de eltérő irányú betűkből adódnak (pl.: sz–zs, p–b, b–d), feltétlenül javasoljuk előgyakorlatként a testsémához, valamint a térészleléshez kapcsolódó modulok és feladatbankos gyakorlatok hosszabb idejű végzését.

3.2.3.1 AZONOS FORMA MÁS IRÁNYBAN, ILLETVE SORRENDEN

3.2.3.1.1 SZ–ZS DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

Bár az sz és a zs hangzó kiejtésében is van hasonlóság (mind a kettő réshang, csak az sz kiejtésékor az alsó fogak mögött van a nyelv, a zs-nél a felső fogak mögött, valamint a zs zöngés hang), mégis a kevésbé különböző forma okozza a gyerekeknek a legtöbb nehézséget. Előkészítésként az alapozó modulokban, illetve a feladatbankban szereplő testséma- és térérzékelő gyakorlatokat ajánljuk.

1. EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY AZ „SZ” ÉS A „ZS” BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL.

Segít megkülönböztetni őket, ha elmondod, hogy miben hasonlít és miben különbözik egymástól az „sz” és a „zs”, ha kiejted, és miben, ha leírod őket.

SZ ZS

2. HA KIEJTED AZ „SZ” ÉS A „ZS” BETŰ HANGJÁT, AKKOR EL TUDOD DÖNTENI, HOGY MELYIK BETŰRE IGAZ AZ ÁLLÍTÁS! ÍGY BEKARIKÁZHATOD A MEGFELELŐ BETŰT!

Nem morog a torkunk, mikor kimondjuk!	ZS	SZ
A nyelvünk a padláson van, mikor kiejtjük!	ZS	SZ
Morog a torkunk, mikor kiejtjük, és a levegő folyamatosan jön ki a szánkon!	ZS	SZ
A nyelvünk a pincében van, mikor kimondjuk!	ZS	SZ
A betűházban a szobába írjuk!	ZS	SZ
Balra áll a kacskaringó, jobbra a fekvő egyenesek között a ferde egyenes!	ZS	SZ
Balra áll a két fekvő egyenes között a ferde egyenes, jobbra a kacskaringó!	ZS	SZ

3. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA AZ „SZ” VAGY A „ZS” BETŰT. MELYIK BETŰ HIÁNYZIK? HA KITALÁLTAD, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL!

vará.....ló,én,ák, mo.....ár, fára.....t,

u.....onna, pi.....toly,ámoly, halá....., dí.....ebkendő,

vadá.....ákmány

4. MOST SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ! EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

zse sze zsó tu gí ja szú szi

zsa sza szá zsó bö le zse fa

zsú szú hu szó vá sza dü ke

zse szé pő re szü tye cö zsi

zsú szú zsá szó zse nya ki zsi

5. TALÁLHATSZ KÖZTÜK SZAVAKAT IS. AMIT TALÁLTÁL, AZT ALÁHÚZHATOD! PRÓBÁLJ NÉHÁNNYAL MONDATOT ÍRNI A FÜZETEDBE!

6. EZEK A SZÓTAGOK SZAVAKKÁ VÁLNAK, HA KIEGÉSZÍTED ŐKET. A PONTOK NEM A BEÍRANDÓ BETŰK SZÁMÁT JELZIK, HANEM CSAK AZT, HOVÁ KELL ÍRNI A KIEGÉSZÍTÉST (A SZÓTAG ELÉ, MÖGÉ VAGY MINDKÉT HELYRE).

.....sze....., sza....., zsa.....,

.....zse....., zsi.....,szi

7. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ!

vizsgál viszket reszket habzsol szenved

balzsam mászkál zsákmány szellem pusztul

zsombék szomjas hemzseg pezsgős tisztul

kolbász zsömlék pisztoly erszény zsebkés

félszeg pajzson perzsák bosszant vizsgák

kaktusz vizslák zsémbes lebzsel színpad

8. JELÖLD VONALAKKAL A SZÓBAN A SZÓTAGHATÁROKAT! HA EZ MEGTÖRTÉNT, KÉRLEK, SZÁMOLD MEG, HÁNY BETŰ VAN EGY SZÓTAGBAN (AZ SZ ÉS A ZS EGY-EGY BETŰNEK SZÁMÍT)! EZT ÍRD SZÁMMAL A SZÓTAG ALÁ.

vizsgál

Ezt a számsort hívjuk *szótagképletnek*. Ez a képlet, amit a „vizsgál” szó alá írtál, a legtöbb szószedetben szereplő szóra igaz, néhányra azonban nem. Ha megtalálod a „kakukktójas szavakat”, húzd alá őket!

9. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR KARIKÁZD BE.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent.

Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

Az új szóval mondatot is írhatasz a füzetedbe.

10. EGY MONDATOT TÖBBFÉLEKÉPPEN IS BEFEJEZHETSZ. MOST PRÓBÁLD MEG EZT HÁROMSZOR, ÚGY HOGY AZ EGYIKBEN A „VIZSGÁL”, A MÁSIKBAN A „VIZSLÁK”, A HARMADIKBAN A „VIZSGÁK” SZÓ SZEREPELJEN (MELYEK EGYMÁSHOZ HASONLÓAK, MÉGIS MÁST JELENTENEK)!

A mondatokat leírhatod a füzetedbe, hogy el ne felejtse!

Szerettem volna, ha.....

11. EZT A MONDATOT TELJESEN EGYBEÍRTÁK. PRÓBÁLD SZAVAKRA TAGOLNI, ÚGY, HOGY EGY-EGY FÜGGŐLEGES VONALAT HÚZOL A SZAVAK KÖZÖTT. MOST MÁR ELOLVASHATOD TAGOLTAN IS. A FÜZETBE IS LEÍRHAOD HELYESEN.

Nemvoltagebenelégpénzbementazistállóbahogyacsacsitólszerezzen.

12. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK.

Az új szavakat beragaszthatod vagy leírhatod a füzetedbe.

cserkész	balzsam	vadász	zsömle
gép	vizsga	záró	pisztoly
haj	zsákmány	császár	kolbász

13. MOST EGY TÖRTÉNETET OLVASHATSZ. HA ELOLVASTAD, PRÓBÁLD MEG SAJÁT SZAVAIDDAL IS ELMONDANI, MIT OLVASTÁL!

A molnár és az elvarázsolt számár

Egy fiatal molnár elindult szerencsét próbálni. Meg is találta azt egy csodaszámár képében, akinek elég volt azt mondani: abrakadabra, és máris ontotta az ezüstpénzt.

Amikor a legénynek elfogyott a pénze, bezárkózott az istállóba a csacsijával, és újból ellátta magát ezüstrrel.

Egyszer aztán egy fogadóban szállt meg, és olyan fényűzően élt, mint egy király. A fogadós úgy vélte, hogy az ilyen gazdag vendég megérdemli, hogy megkopasszák, ezért kétszer annyit számolt a vacsoráért. A molnárnak a szeme sem rebbent, de nem volt a zsebében elég pénz, bement hát az istállóba, hogy a csacsitól szerezzen. A fogadós megleszte, és később titokban kicserélte a csodacsacsit egy közönségesnek hitt számárral.

Az ifjú persze semmit nem vett észre, és továbbment. Amikor pénzre volt szüksége, úgy tett, mint korábban, de csodálkozva látta, hogy a számárból aranypénz hullik. A fogadós számára ugyanis még értékebb volt, csak éppen a fogadós nem tudta a megfelelő varázsszót.

14. HA FIGYELMESEN OLVASTAD A MESÉT, MOST KITALÁLHATOD, HOGY MELYIK ÁLLÍTÁS IGAZ, MELYIK HAMIS. HA IGAZ, AKKOR I BETŰT, HA HAMIS, AKKOR H-T ÍRHATSZ AZ ÁLLÍTÁS MELLÉ.

- A fogadós számára aranyat szórt, csak nem tudta a varázsigét.
- A legény számára már nem szórt semmit, mikor eljött a fogadóstól.
- A legény nem akart fizetni a fogadósnak a vacsoráért.
- Így szólt a varázsigé: Hókusz-pókusz!
- A legény csak egy idő múlva vette észre a cserét.

15. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL 3 MONDATOT RAKHATSZ ÖSSZE. AKKOR DOLGOZTÁL JÓL, HA MINDEN SZÓT FELHASZNÁLSZ, MÉG A NÉVELŐKET IS! KÖNNYEBB, HA SZAVAKRA VÁGOD ÉS ÚGY RAKOSGATOD ÖSSZE A MONDATOKAT. HA KÉSZEN VAGY, BERAGASZTHATOD A FÜZETBE.

A	szamara	legény	mint	szórt
olyan	értékesebb	fényűzően		
csacsi	élt	egy	fogadós	király
ezüstpénzt	volt	A		

13.2.3.1.2 B–D DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

A)

1. EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY A „B” ÉS A „D” BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL. ABBAN, HOGY MEGKÜLÖNBÖZTESD ŐKET, SEGÍT NEKED, HA ELMONDOD, HOGY MIBEN HASONLÍT ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZIK EGYMÁSTÓL A „B” ÉS A „D”, HA KIEJTED, ÉS MIBEN AKKOR, HA LEÍROD ŐKET.

b d

2. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

b d d b d d b b p d b p b p d

3. ITT MEG SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. HA OLVASOD, FIGYELJ ARRA, HOGY MELYIK BETŰT LÁTOD KÉTSZER IS EGYMÁS MELLETT!

Egy következő olvasásnál arra is próbálj figyelni, melyik magánhangzó hosszú és melyik rövid!

abbá édde üppű óddo assá úkku ébbé

uddú óbbo ádda őppö óddú essí iddí

ippö óddé ásse úbbü ímmó olló etté

4. TALÁLSZ A SZÓTAGOK KÖZÖTT EGY SZÓT. HA MEGVAN, LEÍRHATOD IDE, VAGY A FÜZETEDBE!

5. AZ „ETTÉ” SZÓTAGBÓL IS KÉPEZHETÜNK SZÓT, ÚGY, HOGY ELÉ VAGY MÖGÉ ILLESZTÜNK EGY BETŰT. PRÓBÁLD MEG TE IS!

...etté, etté., ..etté..

6. EL TUDOD OLVASNI EZEKET A SZAVAKAT?

bádogos barátom bizalom banánhéj bolondos

divatos borotva didereg dobozok dédelget

kabátom lődörög darabos birsalma daráló

dudálok vándorol butaság madarak híradó

Budapest bámulat Dunántúl derültség lubickol

7. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat. Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe!

8. HA NYELVTANÓRÁN MÁR TANULTAD A SZÓFAJOKAT, PRÓBÁLJ MEG AZ ITT LÉVŐ FŐNEVEKBŐL IGÉKET KÉPEZNI! SEGÍTSÉGÜL HÍVHATOD AZ IGE KÉRDŐSZAVÁT! A MEGOLDÁST AKÁR IDE, AKÁR A FÜZETBE ÍRHATOD!

bámulat – derültség – daráló –

borotva – bizalom – darabos –

9. EZÚTTAL NEM ÖSSZERAKNI, HANEM SZÓTAGOKRA BONTANI KELL A SZAVAKAT.

Függőleges vonalakkal jelölheted a szótaghatárt! Segít, ha előtte letapsolod a szót!

szétszéledtek beprotezsálom támogatóinak

végeredményben autóbontóban legfiatalabbik

10. PRÓBÁLD ÚGY ELMONDANI A VERSET, HOGY MINDEN SZÓTAG-RA BABZSÁKOT ADOGATSZ VAGY TAPSOLSZ! CSINÁLHATOD EGY TÁRSADDAL IS.

Három pár libapihe száll.

Aluszik a cirmos, a fültre száll.

B)

1. EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY A „B” ÉS A „D” BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL. ABBAN, HOGY MEGKÜLÖNBÖZTESD ŐKET, SEGÍT NEKED, HA ELMONDOD, HOGY MIBEN HASONLÍT ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZIK EGYMÁSTÓL A „B” ÉS A „D”, HA KIEJTED, ÉS MIBEN AKKOR, HA LEÍROD ŐKET.

b d

2. EL TUDOD OLVASNI EZEKET A SZAVAKAT?

dobpergés döntöttem dobhattok bosszantom

bontották dinnyehéj biztonság mondtam

tengerben dúsgazdag birtoklás börtönben

bandákban büntetnek büntettek bordásfal

disznóknak falbontás boldogság bestoppol

3. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítót. Az új szóval mondatot is írhat a füzetébe!

4. HA MÁR TANULTAD A SZÓFAJOKAT, KERESHETSZ IGÉKET, MAJD FŐNEVEKET A SZAVAK KÖZÖTT. JELÖLHETED ŐKET KÜLÖNFÉLE ALÁHÚZÁSSAL!

5. OLYAN SZAVAK IS VANNAK A 2. FELADATBAN, MELYEK BEN KÉT KÜLÖN SZÓ REJTŐZIK.

Ezeket nevezzük összetett szavaknak. Ha találtál ilyet, leírhatod a füzetébe!

6. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL 4 MONDATOT RAKHATSZ ÖSSZE. A KÉSZ MONDATOKAT BERAGASZTHATOD A FÜZETBE. AKKOR DOLGOZTÁL JÓL, HA AZ UTOLSÓ BETŰIG MINDENT FELHASZNÁLTÁL.

A a a tengerben betörők bordásfalon
lyukas fürödtem bandákban dolgoztunk
zoknimat rabolnak Tornaórán Mama
a bestoppolta Földközi- Nyáron

c)

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

b d d b d b d b b d b d b d d b d d b b d

2. HA A BETŰKKEL MÁR JÓL BOLDOGULSZ, PRÓBÁLD MEG MOST A SZÓTAGOKAT!

deb bad did bud báb dád böd van

bib bab bód ded báb van dud búb

bád dib bób deb dád bod dób bed

3. ÖT SZÓ REJTŐZIK A SZÓTAGOK KÖZÖTT. VAJON MEGTALÁLOD-E? BEKARIKÁZHATOD ŐKET!

4. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA A „D” VAGY A „B” BETŰT. MELYIK BETŰ HIÁNYZIK? HA KITALÁLTAD, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL!

.o.verő, .á.og.o.oz, pa.ok.an, .ölcső.e, .e.o.ás,

.arát, .ér, .a.a, vi.ék, a.ás, .ánat

5. ITT HOSSZÚ SZAVAKAT OLVASHATSZ!

bádogdoboz bedobtátok doboltatok betonfödém

béreslegény bolondulok lábospogók barátkozik

bozontosak derékbőség derékszögek dínomdánom

divatbabák dologtalan dödölléket bajusztalan

6. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent. Ha ő sem tudja, megkérdezheted a tanítót. Az új szóval mondatot is írhat a füzetedbe!

7. KITALÁLOD, MELYIK SZÓRA GONDOLTAM? (TUDOD, AZOK KÖZÜL, AMELYEKET OLVASTÁL AZ 5. FELADATBAN.) HA KITALÁLTAD, ÍRD IS MELLÉ AZT A SZÓT, AMELYIKRE GONDOLTAM!

Például így:

Más földjén pénzért dolgozó mezőgazdasági munkás: béreslegény

Vastag kesztyűk, forró lábos megfogásához:

90 fokos szögek:

Mulatozás:

A derék körmérete:

Áruházi kirakatbabák:

Lusta, munkakerülő:

13.2.3.2 HASONLÓ FORMÁN ALAPULÓ TÉVESZTÉSEK

13.2.3.2.1 H–N DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAP

1. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA AZ „N” VAGY A „H” BETŰT. MELYIK BETŰ HIÁNYZIK? HA KITALÁLTAD, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL!

.ap, .áz, bá., bo.óc, pi.e, vo.at, .émet, me.et,

pi.en, .ó.ap, .e.éz, .i.ta, .e.tes, .o., .o.a

2. ITT MEG SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

ha na sá ke nú hó la

hő nő fi ga te ná he

hí ní pu sá hő zú da

hú nú va ló nó mó ná

3. TALÁLSZ KÖZÖTTÜK SZAVAKAT, BEKARIKÁZHATOD!

4. ELOLVASHATOD EZEKET A SZAVAKAT IS!

vonat hatos tanár huzat hetes hever pofon

halad kanál halász horog nádas lehet vonal

talán hurok nehéz Hunor három vászon hadar

fonal humor vonás nahát híres hősök hamar

hasad fonál hírek fácán gúnár lehel homok

5. MINDEN SZÓNAK CSAK AZ UTOLSÓ SZÓTAGJA SZEREPEL. HA KITALÁLTAD A SZÓT, AMI ÍGY VÉGZŐDIK, BEÍRHAZOD A HIÁNYZÓ RÉSZT A PONTOK HELYÉRE!

.....sár,lász,rás,nár

6. MIRE GONDOLTAM? HA MEGTALÁLTAD A 4. FELADAT SZAVAI KÖZT, BEÍRHATOD A MEGFELELŐ HELYRE! HA FIGYELMES VAGY, EGYFAJTÁBÓL TÖBBET IS TALÁLSZ!

madarak:

foglalkozások:

számok:

7. ITT MIND A KÉT OSZLOPBAN MONDATOKAT OLVASHATSZ. KETTŐ-KETTŐ ÖSSZETARTOZIK. HA MEGTALÁLTAD, ÖSSZEKÖTHETED ŐKET!

Ne-héz ko-sa-rat ci-pe-lek. Megcsillan pikkelyükön a Nap fénye.

Ha-lak úsz-nak a víz-ben. Várja, hogy kapjanak a halak.

A ná-das mel-lett ha-lász ül. A piacon voltam vásárolni.

Fá-cán szállt fel a bo-zót-ból. V alakban repülnek.

Há-rom vad-lúd száll az égen. Most vizet öntök a várárokba.

Ho-mok-vá-rat é-pítet-tem. Biztos a róka ijesztette fel.

8. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK. A KÉSZ SZAVAKAT BE IS RAGASZTHATOD A FÜZETEDBE! AKKOR JÓ A MEGOLDÁS, HA MINDEN SZÓTAGOT FELHASZNÁLTÁL.

ha- na- hi- né- he- ha- po- ne- ka- hu- tes pos deg
met sad nál tár héz mor fon

13.2.4 FELADATLAPOK AKUSZTIKUSAN ÉS OPTIKUSAN IS HASONLÓ MÁSSALHANGZÓKHOZ

13.2.4.1 B–P DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

A)

1. HA A PONTOK HELYÉRE „B” VAGY „P” BETŰT ÍRSZ, SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL. HA KIMONDOD A SZÓT, BIZTOS LEHETSZ BENNE, HOGY EGY VAGY KÉT BETŰ HIÁNYZIK!

é..en, é.ren, e..en, do.og, do..an, ko.og, ko..an

2. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

m k p g b l b t b f p h j p b

3. BIZTOSAN TE IS TUDSZ OLYAN SZAVAKAT, AMELYEK „P” VAGY „B” BETŰVEL KEZDŐDNEK. LEÍRHA TNÁL NÉHÁNYAT A FÜZETBE!

4. ITT RÖVID SZAVAKAT OLVASHATSZ!

bor szab szép baj por boly

bal pár láb lop pad púp

bír pír bab Pál kap bér

dob lap pap bőr csíp bak

5. TALÁLHATSZ OLYAN PÁROKAT, AZ ELŐBB OLVASOTT SZAVAK KÖZÖTT, AMELYEK CSAK EGYETLEN BETŰBEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL! PÉLDÁUL: BAK–BAL. HA TÜRELMESEN KERESSEL, SOKAT TALÁLHATSZ. LEÍRHATOD A FÜZETBE IS!

6. A 4. GYAKORLAT SZAVAI KÖZÖTT MEGTALÁLOD AZOKAT, AMELYEK EZEKBE A MONDATOKBA ILLENEK. HA MEGTALÁLTAD, ÍRD BE ŐKET!

A lábamat beütöttem a szék lábába. Vettem egy új cipőt.

A rég nem használt bútort lepte be.

Aban csak úgy nyüzsögtek a hangyák.

Aban felejtettem a könyvet. Egy elefánt több terhet, mint a ló.

7. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ!

börtön	lopkod	szappan	boltos	paplan
szebben	pislog	biztos	ballag	párduc
pulykák	lámpás	botlik	kapkod	boldog
gombol	koppan	lépked	jobban	postás
lépcsőn	többet	pontos	pettyes	botrány
piszkos	bátran	pásztor	pompás	lobban

8. HIBÁSAN ÍRTÁK MEG EZT A TÖRTÉNETET! MEGTALÁLOD A HIBÁKAT? JAVÍTS JÓL LÁTHATÓAN A SZÖVEGBEN!

A vitéz pátran indul a csatába. Nagyot koppan a páncélján egy kard. Pompás paribája nyompan kitér az ellenség elől. A ló megpotlott egy piszkos zászlóban. Joppan, vitézeppül harcol a lovas bármelyik katonánál. Piztosan az ő serege nyeri a csatát. A győzelem után fáradtan pallag hazafelé a vitéz a boros úton. Szeppe ünneplésben még nem volt része annál, amit otthon rendeznek a győzelem tiszteletére.

9. MOST ÚJRA OLVASHATOD A TÖRTÉNETET, IMMÁR HIBÁTLANUL!

10. EZEK KÖZÜL A MONDATOK KÖZÜL KÉT-KÉT MONDAT ÖSSZETARTOZIK. HA KIVÁGOD, MEGPRÓBÁLHATOD EGYMÁS MELLÉ TENNI ŐKET. HA MINDEGYIKNEK MEGTALÁLTAD A PÁRJÁT, AKKOR BE IS RAGASZTHATOD ŐKET A FÜZETEDBE. MINDIG AZ KERÜLJÖN ELŐRE, AMI ELŐBB TÖRTÉNT!

A pizsamám elszakadt.

El akarja kapni az antilopot.

Nehogy megbotoljanak a sötétben.

Vettem egy pettyes anyagot.

A párduc nesztelenül kúszik a fűben.

Beleléptem a sárba.

Lassan megyek a lépcsőn.

Ruhát varrok belőle magamnak.

Csöngetnek az ajtómon.

Befűzöm a tűbe a cérnát, és megvarrom.

Piszkos lett a csizmám.

A postás táviratot hozott.

11. HA KIVÁGOD EZEKET A SZÓTAGOKAT, SZAVAKAT RAKHATSZ ÖSSZE BELŐLÜK. BE IS RAGASZTHATOD EZEKET A FÜZETEDBE. AKKOR JÓ A MEGOLDÁS, HA MINDEN SZÓTAGOT FELHASZNÁLTÁL.

pisz- bör- kop- bal- bot- pety- job- pász-
ban kos lag rány tön tor tyes pan

B)

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ. HA HANGOSAN OLVASOD, JOBBAN MEG TUDOD KÜLÖNBÖZTETNI A BETŰK HANGJÁT EGYMÁSTÓL.

m s b n l t h p b j p h b f p

2. HA A TORKODRA TESZED A TENYERED, ÉS HANGOSAN KIMONDOD A HANGOKAT, ÉREZNI FOGOD, HOGY EGYES HANGOKNÁL „MOROG” A TORKOD, MÁSOKNÁL NEM. AMELYEKNÉL „MOROG” A TORKOD, AZOKAT PIROSSAL HÚZD ALÁ!

3. ABBAN, HOGY MEGKÜLÖNBÖZTESD A KÉT BETŰT, SEGÍT NEKED, HA ELMONDOD, HOGY MIBEN HASONLÍT ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZIK EGYMÁSTÓL A „B” ÉS A „P”, HA KIEJTED ÉS MIBEN AKKOR, HA LEÍROD ŐKET.

b p

4. ITT SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

pa ba bá ha pí lé bá ka

pá bá se kú bö pé ku ja

pö bö bi pe bo ki lé na

pi bi gá pé va fí pa bő

pe be mó bé pe te kö pu

5. TALÁLHATSZ KÖZTÜK SZAVAKAT IS. AMIT TALÁLTÁL, AZT ALÁHÚZHATOD! PRÓBÁLJ NÉHÁNNYAL MONDATOT ÍRNI A FÜZETEDBE!

6. VALAKI FÉLBEHAGYTA A SZAVAKAT. ELKEZDTE AZ ELSŐ SZÓTAGGAL, NEKED KELLENE BEFEJEZNE. OLYAN SZAVAKAT VÁLASSZ, AHOL TÉNYLEG A LEÍRT KÉT BETŰ AZ ELSŐ SZÓTAG.

va....., pe....., be.....,

pi....., bi....., bá.....

7. ITT SZAVAKAT OLVASHATSZ!

Ha találsz a szavak között olyat, amelyet még nem ismersz, akkor húzd alá. Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

patkó bárka pille bolti porta birka

posta balta pózna pesti rabló borsó

penge pizske bukta benti posztó balga

bamba paszta bucka bimbó pálca pince

bízva bántó parti barka botja lopja

8. NÉHÁNY SZÓ HIÁNYZIK A MONDATOKBÓL. VAJON KITALÁLOD-E, MELYEK EZEK? A 7. FELADAT SZAVAI KÖZÜL VÁLOGATHATSZ!

A kés..... éles, könnyen elvágja a kezedet!

A a fűzfa bársonyos virága.

Barna színűból szeretnék télikabátot varratni.

A lassan úszott a tengeren.

A másképpen buta embert jelent.

A villany..... tetején rakott fészket a gólya pár.

Az egres zöld színű, savanykás gyümölcs, másképpen úgy hívjuk, hogy

9. TALÁLTUNK OLYAN SZÓPÁROKAT, AMELYEK CSAK EGY BETŰ-
BEN KÜLÖNBÖZNEK EGYMÁSTÓL! KITALÁLOD, MELYIK SZÓ ILLIK
A MONDATBA?

POR – BOR

A szél a szemembe fújta at.

A szőlőt kipréselik, és a levébőlt készítenek.

A festék finomból áll, amit vízben kell feloldani.

BÁR – PÁR

Vettem egy új csizmát télire.

A gólya..... a házunk tetején fészkel.

..... a családom nem egyezett bele, mégis feleségül veszem.

LÁB – LÁP

Aban ragadós iszap és sűrű növényzet nehezíti a járást.

A balam beütöttem az asztal sarkába.

10. HIBÁSAN ÍRTÁK MEG EZT A VERSET! MEGTALÁLOD A HIBÁKAT?
JAVÍTS JÓL LÁTHATÓAN A SZÖVEGBEN!

Április hónapja

Polondos egy hónab ábrilis hónapja,

hol kalab a fején, hol páránybőr sabka.

Köpönyegpe burkol, ingujjra vetköztet;

mutatja a tavaszt hol nyárnak, hol ősznek.

Hiápa próbálnád kilesni a kedvét,

túljár az eszeden, mire észrevennéd.

Púsnak teszi magát, szeme könnyen ázik,

mindegyre lehunyja sűrű szembilláit.

Aztán gondol egyet, fülig fut a szája,

s ránevet a fényben hunyorgó világra.

11. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK (PL.: VILLANYPÓZNA). AZ ÚJ SZAVAKAT BERAGASZTHATOD VAGY LEÍRTHATOD A FÜZETEDBE.

borsó villany pálca birka rózsa paszta légi

varázs boros cipő zöld posta bimbó gyapjú

pózna pince

c)

1. ELŐSZÖR SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ.

ped bop béb pip báb pub

beb púp pab pék lép bóp

baj pob bőr péb beb póp

bup bap bál pob bab páp

2. VAN KÖZTÜK NÉHÁNY IGAZI SZÓ IS. UGYE MEGTALÁLOD? ALÁ IS HÚZHATOD ŐKET.

3. SZERINTE MELYIK SZÓ ILLIK A MONDATBA? HA MEGTALÁLTAD AZ 1. FELADAT SZAVAI KÖZÖTT, BEÍRHATOD.

Ennek a tevének két van a hátán.

A már kora reggel megsütötte a kenyeret.

Malevest főzök ebédre.

Az orrszarvúre nagyon vastag.

Hamupipőke csak éjfélig maradhatott aban.

Gyere rögtön, nagy történt!

4. EL TUDOD OLVASNI EZEKET A SZAVAKAT?

paripák	belépek	pizsamám	toporog
lobogók	kalapács	repülök	repülők
lapozok	bánatos	pápaszem	piramis
borogat	dobogok	dobogók	kipakol
kóborol	kipakol	bíróság	bizalom
hálóban	Balaton	papagáj	bivalyok

5. VAJON MELYIK KÉRDÉSRE VÁLASZOLNAK AZ ITT FELSOROLT SZAVAK? BEÍRHATOD ŐKET A MEGFELELŐ SORBA!

hálóban, házba, gödörbe, lábosban, városba, szobában, hivatalba, kórházban

HOL?

HOVÁ?

6. ITT HIÁNYZIK NÉHÁNY SZÓ VÉGE, SEGÍTHET ENNEK MEGTALÁLÁSÁBAN, HOGY A „HOL?” VAGY A „HOVA?” KÉRDÉSRE VÁLASZOL-E A MONDAT.

Megkeresem a gereblyét a pincé..... .

Te is gyere le a pincé..... !

Önts levest a tál..... !

Forr a tej a lábos..... .

Nem járok rongyos ruhá..... .

A pohár..... kávét öntök.

A baba fürdik a kád..... .

A kosár..... öt tojás van.

A labda berepült a kapu..... .

Meleg ruhá..... síeltem.

A tábor..... sátor..... aludtunk.

7. A KÖVETKEZŐ SZAVAKNAK ELVESZETT A PÁRJUK. HA KIMONDOD, AZ SEGÍT, HOGY MEGTALÁLD. FIGYELJ, HOGYAN ÍROD LE A SZAVAKAT!

kippen –, **libben** –, **billeg** –,

tippen –, **pitten** –

8. AZ ALÁBBI TÖRTÉNETBEN ÖSSZEKEVEREDETT A SORREND. HA MONDATOKRA VÁGOD, ÖSSZERAKHATOD A TÖRTÉNETET. RAGASZD BE A FÜZETEDBE, HOGY MÁSKOR IS ELOLVASHASD!

A szög miatt a patkó elveszett.

A ló miatt a lovas elveszett.

Máskor verd be jól a patkószeget!

A kovács rosszul verte be a patkószeget.

A lovas miatt a sereg elveszett.

A patkó miatt a ló elveszett.

A csata miatt az ország elveszett.

A sereg miatt a csata elveszett.

9. HA HELYESEN RAKOD ÖSSZE A SZÓTAGOKAT, HÁROMTAGÚ (HÁROM TAPSOS) SZAVAK JÖNNEK LÉTRE. MINDEN SZÓTAGOT FEL KELL HASZNÁLNOOD! (HA NEHÉZ, SEGÍT A 4. FELADATBAN OLVASOTT SZÓSZEDET.) HA KÉSZEN VAGY, BERAGASZTHATOD A FÜZETBE!

pa-	pi-	bi-	ka-	re-	Ba-
-la-	-pü-	-la-	-za-	-ra-	-pa-
mis	pács	ton	lők	lom	gáj

13.2.4.2 B–D–P DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

A)

1. ITT BETŰKET OLVASHATSZ! HA HANGOSAN OLVASOL, KÖNNYEBBEN TUDOD EGYMÁSTÓL MEGKÜLÖNBÖZTETNI A BETŰKET IS.

b d p k t f g s v zs ty gy

2. KERESHETSZ EZEK KÖZÖTT OLYAN BETŰPÁROKAT, AMELYEKET SZINTE EGYFORMÁN EJTÜNK, CSAK AZ EGYIKNÉL MOROG A TOR-KUNK (HA RÁTESSZÜK A TENYERÜNKET), A MÁSIKNÁL NEM MOROG! PÉLDÁUL: ZS–S., PRÓBÁLD KI, IGAZAM VAN-E! MOST TE IS ÍRJ ILYENEKET!

3. ITT SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ.

bor bőr had lép hab dob dal

bal vad baj bál por bár bír

díj bűg dől per kúp dús dúc

mód púp pap pár dísz bér dér

4. HOL AZ ELEJE, HOL A VÉGE HIÁNYZIK A KIFEJEZÉSNEK. PRÓBÁLD MEG KIEGÉSZÍTENI AZ ELŐBB OLVASOTT SZAVAK VALAMELYIKÉVEL!

.....nok,na, kilá.....,szívó,

.....lan,talan,duc,disznó

5. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ!

dárdahegy bátorít dörömböl beteges

bálnazsír botrányok dicséret datolya

kiborul dübörög diákok bővizű

töpörtyű uszoda szelíden borostás

babonás Budaörs elodáz hegedül

6. VANNAK AZ 5. FELADAT SZAVAI KÖZÖTT OLYANOK, MELYEKBEN KÉT SZÓ REJTŐZIK (ÖSSZETETT SZAVAK). HA MEGTALÁLOD, LEÍRHATOD ŐKET A FÜZETEDBE.

B)

1. HA A PONTOK HELYÉRE „P” „B” VAGY „D” BETŰT ÍRSZ, SZAVAK LESZNEK A BETŰKBŐL.

é . esa . a, . o . og, . u . a . est, . e . aga . , . o . oz,

e . a . ta, . okor . a, . e . o . ás, e . é . el, . ará . é

2. ABBAN, HOGY MEGKÜLÖNBÖZTESD EZT A HÁROM BETŰT EGYMÁSTÓL, SEGÍT, HA KIEJTED ŐKET PÁRONKÉNT, ÉS ELMONDOD, MI A HASONLÓSÁG ÉS MI A KÜLÖNBSÉG A KIEJTÉSÜKBEN ÉS A LEÍRÁSUKBAN.

p b, p d, d b,

3. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA A „P” A „B” VAGY A „D” BETŰT. HA KITALÁLTAD, HOGY MELYIK HIÁNYZIK, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL! FIGYELJ, NÉHA KETTŐS BETŰT IS KELL ÍRNOD!

A legrövi . e .. úton menjünk!

É . . en most érkeztünk haza.

Az ügy jelentőségét igyekeznek kise .. íteni.

Az e. zett test jól bírja a terhelést.

Kérem az újságot, ha.. olvassam el!

A ha . futva menekült a csatából.

Úgy összetört, hogy egy é . része sem maradt.

Máské . is megoldhatjuk ezt a feladatot.

Fiai közül egyik külön . , mint a másik.

Tulajdonké . . en nem is tudom, hogy melyiket válasszam.

Ez a fiú mindig jót mon . .

A vendégek repülőgé . . el utaztak haza.

Mon . . meg az igazat!

4. MOST SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ.

bad ped dob bap pip düb báp peb

pób pap báb búd dab péb búp deb

pép bap déd büd péb bab pád búb

5. ELOLVASHATOD A KÖVETKEZŐ SZAVAKAT IS.

bedobása	bádogember	kiabálás	dobostorta
szappanhabbal	dideregve	palacsinta	nappaliban
középpontja	dédapáink	dombtetőről	napraforgó
dédelgeti	dudorodik	madárlátta	dicsőséges
legutóbbi	csipkebogyó	lombkorona	középcsatár

6. VANNAK KÖZÖTTÜK OLYANOK IS, MELYEK BEN KÉT SZÓ IS REJTŐZIK. HA MEGTALÁLOD, HÚZD ALÁ EZEKET! KÖZÜLÜK NÉHÁNYNYAL MONDATOT IS ÍRHATSZ A FÜZETBE!

7. A HIÁNYOS MONDAT VÉGÉN ZÁRÓJELBEN LÁTSZ EGY SZÓT. ÚGY FEJEZD BE A MONDATOT, HOGY AZ A SZÓ SZEREPELJEN BENNE.

A város minden háza látszik, ha a
dombtető

Ősszel a fák (lombkorona)

A gazda a tarisznyában (madárlátta)

Ha vendégek jönnek, (nappaliban)

A játékosok egymásnak passzolták a labdát, majd a.....
 (középcsatár)

Oztól szívet (bádogember)

8. ÖSSZEKEVEREDTEK A SZAVAK ÉS A MAGYARÁZATOK. HA MEGTALÁLOD, ÖSSZEHÚZHATOD AZ EGYBETARTOZÓKAT!

kicsi utcácska	rőt
göndör	jód
barnás fertőtlenítő folyadék	lősz
paraszt	bocskor
betegség	körmöl
bőrből varrt puhatalpú cipő	bodor
vöröses barna	kór
közkatona	baka
pénztárca	pór
finom homok	buksza
sokat ír	góg
túlzott büszkeség	kába
szédült	köz

13.2.4.3 N–NY DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAP

Hangzásban az orrhangzás a közös tulajdonság, melyet a gyerekekkel könnyen érzékeltethetünk, ha az orruk elé tesszük a tenyerüket, miközben izoláltan ejtik a hangot. Ezt a két formát főként a figyelemzavaros gyerekek tévesztik, mert a felületes észlelés miatt nem vagy csak későn veszik észre az összetartozó két betűt.

1. ABBAN, HOGY MEGKÜLÖNBÖZTESD A KÉT BETŰT, SEGÍT NEKED, HA ELMONDOD, HOGY MIBEN HASONLÍT ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZIK EGYMÁSTÓL „N” ÉS AZ „NY”, HA KIEJTED ÉS MIBEN AKKOR, HA LEÍROD ŐKET.

2. ITT SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

nyú	nú	hú	mú	rú
nye	ne	he	me	re
nyá	ná	há	má	rá
nyó	nó	hó	mó	ró
nya	na	ha	ma	ra

3. AZ ELŐBB OLVASOTT SZÓTAGOK KÖZÖTT VANNAK SZAVAK IS. HA MEGTALÁLOD, ALÁHÚZHATOD ŐKET!

4. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA AZ „N” VAGY AZ „NY” BETŰT. MELYIK BETŰ HIÁNYZIK? HA KITALÁLTAD, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL!

....ávog, a...a, ...ápolyi, me...ország, ...ara...cs,
zsebke...dő, ara...os, A.....a, u...oka, ...eremé...

5. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ.

nyávog	vonyít	nyereg	talány	nyüszít
henyél	nyelés	nyugat	lepény	hunyas
nyomás	lányom	hunyak	nyomor	kemény
magány	igény	szegény	fanyar	tanyák
szúnyog	torony	kanyar	remény	nyelés
nyakas	nyihog	szerény	arany	kemény

6. HA TALÁLSZ A SZAVAK KÖZÖTT OLYAT, AMELYET MÉG NEM ISMERSZ, AKKOR HÚZD ALÁ.

Megkérdezheted valamelyik osztálytársadat, hogy mit jelent. Ha ő se tudja, megkérdezheted a tanítódat.

7. JELÖLD VONALAKKAL A SZÓBAN A SZÓTAGHATÁROKAT! HA EZ MEGTÖRTÉNT, KÉRLEK, SZÁMOLD MEG, HÁNY BETŰ VAN EGY-EGY SZÓTAGBAN! EZT ÍRD SZÁMMAL A SZÓTAG ALÁ! (A KÉTJEGYŰ BETŰ EGYNEK SZÁMÍT.)

torony

Ezt a számsort hívjuk *szótagképletnek*. Ez a képlet, amit a „torony” szó alá írtál, a legtöbb szöszedetben szereplő szóra igaz, néhányra azonban nem. Ha megtalálod a „kakukktojás szavakat”, húzd alá őket!

8. NÉHÁNY SZÓT IDEÍRTUNK A SZÓSZEDETŐL. MINDEN SZÓ EGY-EGY MONDATBÓL HIÁNYZIK. HA MEGTALÁLTAD, ÍRD IS A HELYÉ-RE!

hunyás, henyél, nyereg, nyerít, vonyít, szerény, kémény,

A tündér egy szem..... alatt idevarázsolta, amit a király kívánt.

Ha begyűjtjük a kályhát, akkor füstölni kezd a

Aki nagyon lusta és sosem akar dolgozni, arra azt mondjuk, hogy

Ha valaki nem dicsekszik, nem vág fel minden új holmijával, arra azt mondjuk, hogy

Amikor lovagolunk, legtöbbször kell a ló hátára

A kutya, ha véletlenül rálépünk a mancsára.

A ló úgy ad hangot, hogy

9. VICCESEN ÖSSZEKEVEREDTEK A MONDATOKBAN A SZAVAK. HA KÉT RÉSZRE VÁGOD A MONDATOT, ÖSSZEILLESZTHETED AZ ÖSZSZETARTOZÓKAT. HA SIKERÜLT, BERAGASZTHATOD A FÜZETBE.

A ló csíp. A kémény az szerény.

A szúnyog füstöl. A lányom egy égtáj.

A nyugat nyerít. Aki nem kérkedik, felnőtt.

.....

.....

.....

.....

13.2.4.4 SZ–Z DIFFERENCIÁLÓ FELADATLAPOK

A z és az sz hang képzési helye és képzési mozzanata is megegyezik. Mind a kettő alsó fogmederben képzett réshang, de míg a z zöngés, az sz zöngétlen. Így a tévesztés veszélyét csak növeli a hasonló forma.

A)

1. EZEK A GYAKORLATOK ABBAN SEGÍTENEK, HOGY AZ „SZ” ÉS A „Z” BETŰT JÓL MEG TUDD KÜLÖNBÖZTETNI EGYMÁSTÓL. EBBEN SEGÍT NEKED, HA ELMONDOD, HOGY MIBEN HASONLÍT ÉS MIBEN KÜLÖNBÖZIK EGYMÁSTÓL AZ „SZ” ÉS A „Z”, HA KIEJTED, ÉS MIBEN AKKOR, HA LEÍROD ŐKET.

SZ Z

2. MOST AZT TALÁLHATOD KI, HOGY MELYIK ÁLLÍTÁS IGAZ ÉS MELYIK HAMIS.

Ha igaz, akkor I betűt, ha hamis, akkor H-t írhatasz az állítás mellé.

- **Az sz betű a szobában és a pincében lakik.**
- **Az sz hangnál nem morog a torkunk.**
- **A z hangnál az orrunkon jön ki a levegő.**
- **A z hangnál morog a torkunk.**

3. EZEKBŐL A SZAVAKBÓL VALAKI KIHAGYTA AZ „SZ” VAGY A „Z” BETŰT. MELYIK BETŰ HIÁNYZIK? HA KITALÁLTAD, ÍRD BE NYOMTATOTT KISBETŰVEL!

.. em, .. aj, .. ag, há .., ko ..os, mo ..i, .. ó, baju ...,

.. á .. as, ho ... ú, ját .. ik, vi ... a, .. ára .., .. étné ..

4. ITT SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ. EZ OLYAN GYAKORLAT, AMELYIKBEN ELŐBB AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT OLVASSUK, AZTÁN A TÖBBIT!

szó zó mó szó kó zó

szí zí mí zí rí sí

sza za sza ta ca za

sző ző ső cső lő kő

5. HA TALÁLSZ AZ ELSŐ KÉT OSZLOPBAN A SZÓTAGOK KÖZÖTT SZAVAKAT, PRÓBÁLD VELÜK EGY-EGY MONDATOT ALKOTNI. LE IS ÍRHAZOD A FÜZETBE.

6. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ!

fizet zavar tegez falaz ravasz szimat

szaval vizes szeret szeder mozog maszat

zokog vezet lemez sziszeg szivar meszel

keszeg zizeg zápor vászon mászik sziget

huzat kaszál zajos haszon vezér zabál

7. KITALÁLOD, MELYIK SZÓRA GONDOLTAM AZOK KÖZÜL, AMELYEKET AZ ELŐZŐ FELADATBAN OLVASTÁL?

A lilás színű, savanykás gyümölcs.

Aki habzsolva, mohón eszik, az

A kisebb növényevő halfajta.

Aki verset mond, az

A vastag, barna cigarettaféle.

Aki mésszel falat fest, az

8. VANNAK OLYAN SZAVAK, AMELYEK EGYMÁSTÓL CSAK EGY BETŰ-
BEN KÜLÖNBÖZNEK.

Ilyen párokat írtunk ide. Kitalálod-e, hogy melyik szó melyik mondat-
ba illik?

KÉSZ – KÉZ

Gyerekek, gyertek, az ebéd. Ebéd előttmosás!

A jobb..... kisujja eltörött, így nem lesz aimunka.

MÉSZ – MÉZ

Hová ma este?el festjük ki a konyhát.

Aet fáradságos munkával gyűjtik a méhek.

HÚSZ – HÚZ

A kamion nehéz pótkocsit Most letteméves.

Anyu megfésül, de a fésűje sokszor

ZAB – SZAB

A lovak kedvenc csemegéje a

Aki mérges, arra is mondják, hogyos.

Az öreg szabó el.....ta a nadrágot.

SZÁR – ZÁR

A szegfűa eltörött. Elmegyek, beom az ajtót.

A biztonságiat nehéz kinyitni.

A nadrág egyika rövidebb, mint a másik.

B)

1. PRÓBÁLD MEG KITALÁLNI, MELYIK BETŰRE IGAZAK AZ ÁLLÍTÁSOK, AZ SZ-RE VAGY A Z-RE!

Karikázd be az igazit!

– Egyjegyű mássalhangzó	SZ	Z
– Zöngés (morgós) hang	SZ	Z
– Csak a szobában (középső vonalközben) lakik	SZ	Z
– Zöngétlen (nem morgós) hang	SZ	Z
– Kétjegyű mássalhangzó	SZ	Z

2. MOST SZÓTAGOKAT OLVASHATSZ! EZ OLYAN FELADAT, AHOL ELŐSZÖR AZ ELSŐ KÉT OSZLOPOT KELL ELOLVASNI, AZUTÁN A TÖBBIT!

szasz zaz szaz zasz

szósz zóz szóz zósz

szisz ziz sziz zisz

szesz zez szez zesz

szúsz zúz szúz zúsz

3. MÉG EZEK KÖZÖTT A FURCSA SZÓTAGOK KÖZÖTT IS TALÁLHATSZ SZAVAKAT, HA JÓL FIGYELSZ! HÁROM SZÓT KELL MEGKERESNED! ÍRHATSZ MINDEGYIKKEL EGY-EGY MONDATOT A FÜZETBE!

4. MOST SZAVAKAT OLVASHATSZ!

köszönöm vezeték fedezék babaház magyaráz

szimatol szeretet szünetel vezényel kalauz

zakatol vadászik szédeleg szelídít köszörül

zeneszó százados szabályoz szerkezet hazavisz

5. JELÖLD VONALAKKAL A SZÓBAN A SZÓTAGHATÁROKAT! HA EZ MEGTÖRTÉNT, KÉRLEK, SZÁMOLD MEG, HÁNY BETŰ VAN EGY SZÓTAGBAN! EZT ÍRD SZÁMMAL A SZÓTAGOK ALÁ.

vezeték

Ezt a számsort hívjuk *szótagképletnek*. Ez a képlet, amit a „vezeték” szó alá írtál, a legtöbb szószedetben szereplő szóra igaz, néhányra azonban nem. Ha megtalálsz a „kakukktojás szavakat”, húzd alá őket!

6. A SZÓSZEDETBEN VANNAK OLYAN SZAVAK, MELYEKBE KÉT SZÓ REJTŐZÖTT EL. VAJON MEGTALÁLOD-E EZEKET? KARIKÁZD BE ŐKET!

7. HA KIVÁGOD EZEKET A SZAVAKAT, ÚGY IS EGYMÁS MELLÉ TEHETED ŐKET, HOGY ÚJ SZAVAK LEGYENEK BELŐLÜK. AZ ÚJ SZAVAKAT BERAGASZTHATOD VAGY LEÍRTHATOD A FÜZETEDBE.

fűzfa- szorzó- szellő- szilva- zászló- szikla- villany- házi-
báb- pózna rúd rózsza vessző lekvár tábla mászó kolbász
színház

8. ITT SZÓTAGOKAT TALÁLSZ. SZAVAKAT LEHET ÖSSZERAKNI BELŐLÜK. A KÉSZ SZAVAKAT BE IS RAGASZTHATOD A FÜZETEDBE. AKKOR JÓ A MEGOLDÁS, HA MINDEN SZÓTAGOT FELHASZNÁLTÁL. A SZAVAK A SZÓSZEDETBEN OLVASOTTAKHOZ HASONLÓAK. SEGÍTSÉGÜL AZ ELSŐ SZÓTAGOT PIROSSAL ÍRTUK.

ma- ha- za- ve- -ze- sze- fi- ze- -le- ne- -ze- -va- -lá-
-sza- tos ros gép tés tel ték szik